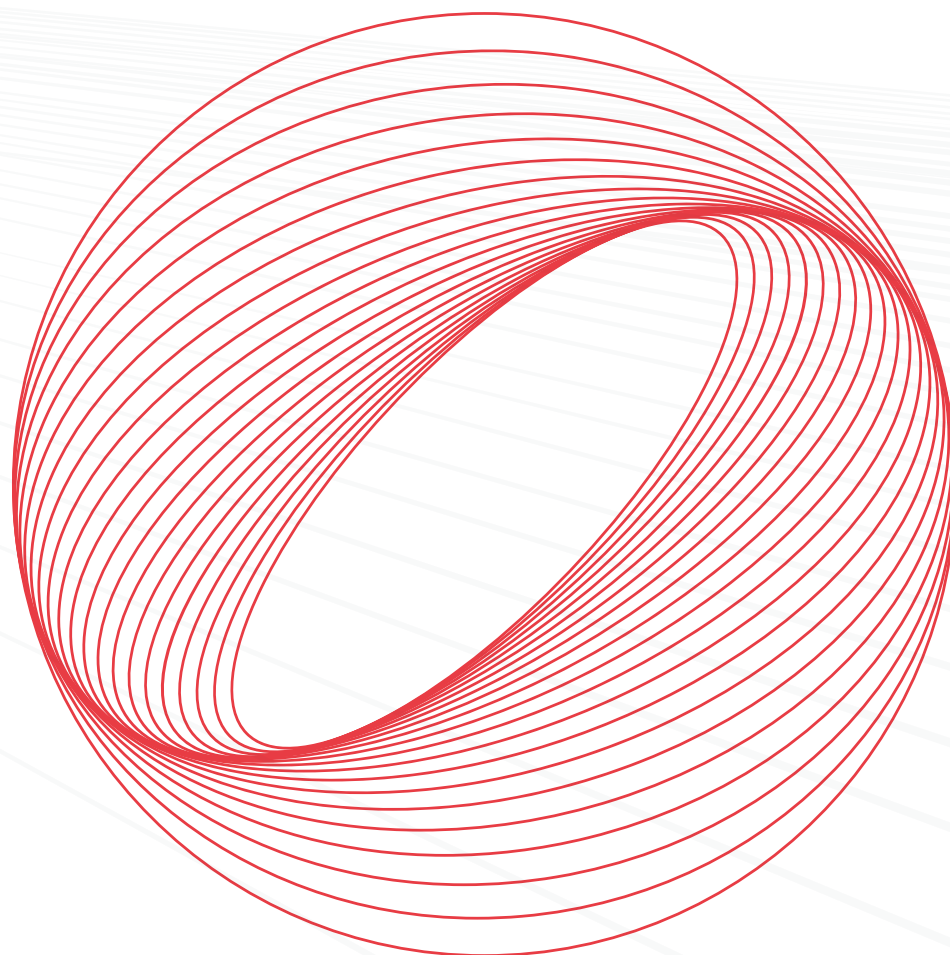

Nowy Polski Ład

Podatek dochodowy od osób fizycznych i składka zdrowotna

Adam Bartosiewicz i Michał Wilk

**DZIEN
DOBRY
PODATKI**

Niniejsza publikacja ma charakter wyłącznie informacyjny i nie stanowi elementu usługi doradztwa podatkowego i prawnego. Podjęcie decyzji o wyborze określonego sposobu rozliczeń podatkowych, dokonaniu działań restrukturyzacyjnych czy innych czynności prawnych, transakcji lub uzgodnień powinno być poparte analizą i rekomendacjami podmiotu uprawnionego do świadczenia usług doradztwa podatkowego na podstawie przedstawionych dokumentów w indywidualnej sprawie danego podatnika.

Copyright © by Adam Bartosiewicz, Michał Wilk, 2022

All rights reserved

ISBN 978-83-960046-5-9

Published by Wydawnictwo Dzień Dobry Podatki

Cover design Grzegorz Bieniecki

Typesetting Mateusz Poradecki

SPIS ROZDZIAŁÓW

Rozdział 1.	
Zmiany podatkowe dla przedsiębiorców	5
1.1. Zaliczki i ryczałt płacone od 1 lipca 2022 roku	5
1.2. Możliwość wstecznej zmiany formy opodatkowania po zakończeniu 2022 roku	11
1.3. Możliwość zmiany formy opodatkowania w trakcie 2022 roku	26
1.4. Opłacalność różnych form prowadzenia działalności w kontekście zmian podatkowych i składkowych	37
1.5. Pozostałe zagadnienia	39
Rozdział 2.	
Zmiany dla płatników PIT	41
2.1. Zaliczki od lipca 2022 roku	41
2.2. Nowe zasady PIT-2 i zaliczek od dochodów ze stosunku pracy od 1 stycznia 2023 roku	44
2.3. Niepobieranie przez płatnika zaliczek w ogóle	58
2.4. Pozostałe zagadnienia	60
Rozdział 3.	
Podatnicy na skali podatkowej	63
3.1. Zmiany w skali podatkowej	63
3.2. Usunięcie ulgi dla klasy średniej	65
3.3. Rodzice samotnie wychowujący dziecko	67
3.4. Podatek według nowych zasad wyższy od podatku dotychczasowego	73
Rozdział 4.	
Zmiany dla płatników składki zdrowotnej	76
4.1. Prokurenci	76
4.2. Osoby współpracujące z przedsiębiorcami	78
4.3. Wyłączenie spod składki przychodów do 6000 zł rocznie	80
Rozdział 5.	
Składka zdrowotna i jej wpływ na PIT – zmiany dla przedsiębiorców mniejszych i większych	82
5.1. Doprecyzowanie w kwietniu 2022 roku zasad obliczania podstawy składki zdrowotnej u przedsiębiorców (remanenty, sprzedaż środków trwałych itd.)	82
5.2. Nowe zasady zwrotu nadpłaty w składkach	86
5.3. Składka zdrowotna oraz składki społeczne w spółce komandytowo-akcyjnej	87

5.4. Odliczanie składki zdrowotnej od podstawy opodatkowania – ile i kto może odliczyć?	89
5.5. Doprecyzowanie składki zdrowotnej w spółkach komandytowych	106
Rozdział 6.	
Pozostałe zmiany	108
6.1. Ulgi podatkowe	108
6.2. Inne zmiany	109
6.3. Wsteczna zmiana formy opodatkowania przychodów z wynajmu za 2023 rok	110
BONUS	
Kiedy opłaca się wybór (zmiana) określonej formy opodatkowania?	113

ROZDZIAŁ 1.

ZMIANY PODATKOWE DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

1.1. Zaliczki i ryczałt płacone od 1 lipca 2022 roku

Zaliczka przedsiębiorcy opodatkowanego skalą podatkową za czerwiec 2022 roku

Jestem przedsiębiorcą opodatkowanym według skali podatkowej. Moje dochody od początku roku nie przekraczają jeszcze 120 000 zł. Jak obliczyć zaliczkę za czerwiec? Według stawki 17% czy stosując stawkę 12%?

Aby odpowiedzieć na powyższe pytanie, należy odwołać się do przepisów przejściowych.

Przepis art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1265, dalej: ustawa nowelizacyjna) stanowi, że przepisy ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 1128 z późn. zm., dalej: u.p.d.o.f.) w nowym brzmieniu – a więc m.in. z uwzględnieniem nowej skali podatkowej (ze stawką 12%) – mają zastosowanie do zaliczek od dochodów z działalności gospodarczej (płaconych m.in. od dochodów opodatkowanych skalą podatkową), począwszy od zaliczek należnych za czerwiec 2022 r. albo za II kwartał 2022 r.

Z powyższej regulacji wynika zatem, że już zaliczki za czerwiec mogą być (powinny być) obliczane z zastosowaniem stawki 12%.

Zaliczki u przedsiębiorcy opodatkowanego skalą w drugiej połowie roku

Zmiana najniższej stawki podatku dochodowego z 17% na 12% może spowodować, że duża część przedsiębiorców płacących podatek dochodowy według skali podatkowej nie zapłaci przez kilka miesięcy (począwszy od zaliczki za czerwiec 2022 r.) żadnej zaliczki na podatek dochodowy. Będzie tak przy założeniu, że ci przedsiębiorcy nie stosowali przy obliczaniu dotychczasowej zaliczki ulgi dla klasy średniej.

Z czego to wynika? Najczęściej jest to związane z mechanizmem liczenia zaliczek, gdzie zaliczka nie jest należna od dochodów miesięcznych, tylko jest wyliczana jako różnica mię-

dzy podatkiem należnym od dochodu liczonego narastająco od początku roku a sumą dotychczas uiszczonych zaliczek. Przepis art. 44 ust. 3 u.p.d.o.f. stanowi bowiem, że podatnicy, o których mowa, są obowiązani wpłacać zaliczki miesięczne. Wysokość zaliczek ustala się w następujący sposób:

- 1) obowiązek wpłacania zaliczki powstaje, poczynając od miesiąca, w którym dochody te przekroczyły kwotę stanowiącą iloraz kwoty zmniejszającej podatek oraz najniższej stawki podatku, określonych w pierwszym przedziale skali podatkowej, o której mowa w art. 27 ust. 1 u.p.d.o.f.;
- 2) zaliczkę za ten miesiąc stanowi podatek obliczony od tego dochodu według zasad określonych w art. 26 i art. 27 u.p.d.o.f.;
- 3) zaliczkę za dalsze miesiące ustala się w wysokości różnicy pomiędzy podatkiem należnym od dochodu osiągniętego od początku roku a sumą zaliczek za miesiące poprzedzające.

Rozważmy następujący przykład liczbowy.

Dochody przedsiębiorcy do końca maja (pomniejszone o ZUS)	70 000,00 zł
Suma dotychczasowych zaliczek (z zastosowaniem starej skali i stawki 17%)	6 800,00 zł
Dochody przedsiębiorcy do końca czerwca (pomniejszone o ZUS)	80 000,00 zł
Suma należnego podatku	6 000,00 zł
Różnica między należnym podatkiem a sumą zaliczek	-800,00 zł
Zaliczka do zapłaty za czerwiec	0,00 zł
Dochody przedsiębiorcy do końca lipca (pomniejszone o ZUS)	86 000,00 zł
Suma należnego podatku	6 720,00 zł
Różnica między należnym podatkiem a sumą zaliczek	-80,00 zł
Zaliczka do zapłaty za lipiec	0,00 zł
Dochody przedsiębiorcy do końca sierpnia (pomniejszone o ZUS)	98 000,00 zł
Suma należnego podatku	8 160,00 zł
Różnica między należnym podatkiem a sumą zaliczek	1 360,00 zł
Zaliczka do zapłaty za sierpień	1 360,00 zł

Jak więc widać w tym hipotetycznym przykładzie liczbowym, przez pierwsze dwa miesiące po zmianie przepisów (zaliczka za czerwiec liczona w lipcu oraz zaliczka za lipiec liczo-

na w sierpniu) z powodu zmiany skali podatkowej (i zastosowania niższej stawki podatku przy liczeniu zaliczki) należne zaliczki na podatek dochodowy wynoszą 0 zł.

Dopiero w trzecim miesiącu po zmianie pojawia się obowiązek zapłaty zaliczki.

Ryczałt u przedsiębiorcy należny za czerwiec

Czy przy obliczaniu ryczałtu za czerwiec 2022 roku – co będzie miało miejsce w lipcu 2022 roku – mogą pomniejszyć przychody o połowę składek zapłaconych w czerwcu 2022 roku? Czy też odliczenie połowy składek zdrowotnych od przychodów będzie możliwe dopiero przy obliczaniu ryczałtu za lipiec 2022 roku?

Tak, będzie to możliwe już za czerwiec.

Stanowi o tym art. 25 ust. 5 ustawy nowelizacyjnej. Wynika z niego, że przepisy ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 1993 z późn. zm., dalej: u.z.p.d.f.) w nowym brzmieniu mają zastosowanie do ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, począwszy od ryczałtu należnego za czerwiec 2022 r. albo za II kwartał 2022 r., z tym że przy jego obliczaniu podatnicy mogą uwzględnić składki na ubezpieczenie zdrowotne zapłacone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy – tzn. odliczyć połowę kwoty składki zdrowotnej.

Powyższe oznacza, że przy obliczaniu ryczałtu za czerwiec 2022 r. można pomniejszyć przychód za czerwiec o połowę składek zdrowotnych (od działalności opodatkowanej ryczałtem) zapłaconych za styczeń, luty, marzec, kwiecień i maj 2022 r. (czyli wszystkie składki zapłacone w 2022 r. zgodnie z nowymi przepisami).

Podatnicy opodatkowani kartą podatkową – pomniejszenie podatku o 19% składki już od lipca

Podatnicy opodatkowani w formie karty podatkowej zyskali możliwość odliczenia od podatku płaconego w formie karty kwoty odpowiadającej 19% składki zdrowotnej należnej od działalności opodatkowanej kartą podatkową. Te 19% składki zdrowotnej to w 2022 r. kwota 51,47 zł miesięcznie ($270,90 \text{ zł} \times 19\%$).

Z przepisów przejściowych, a konkretnie z art. 25 ust. 6 ustawy nowelizacyjnej, wynika, że podatnicy opodatkowani kartą podatkową mogą pomniejszyć wysokość wpłat podatku o zapłacone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy składki na ubezpieczenie zdrowotne, o których mowa w tym przepisie.

Oznacza to, że podatek z karty płacony w lipcu 2022 r. może być pomniejszony o 257,35 zł (tj. $5 \times 51,47 \text{ zł}$). Pomniejszenie może bowiem wówczas objąć odpowiednią część składek zdrowotnych płaconych przez „kartowiczów” za styczeń, luty, marzec, kwiecień i maj 2022 r.

Zaliczki uproszczone w drugiej połowie 2022 roku u podatników opodatkowanych według skali podatkowej

Jestem przedsiębiorcą opodatkowanym według skali podatkowej. W 2022 roku płacę zaliczki uproszczone, ustalone na podstawie danych sprzed dwóch lat. Czy w związku z ostatnimi zmianami podatkowymi mogę jakoś obniżyć moją zaliczkę uproszczoną?

Tak, pewne szczególne regulacje w tym zakresie zostały przewidziane w ustawie nowelizacyjnej. Są one związane z faktem, że wysokość zaliczek uproszczonych, o których mowa, była przez podatników kalkulowana z zastosowaniem stawki 17%, gdy tymczasem od 1 lipca 2022 r. (z mocą od 1 stycznia 2022 r.) zastosowanie ma stawka podatku wynosząca 12%.

W związku z tym, jak wynika z art. 25 ust. 3 ustawy nowelizacyjnej, podatnicy płacący zaliczki uproszczone, obliczone przy zastosowaniu dotychczasowej skali podatkowej, mogą pomniejszyć wysokość tej wpłaty za miesiące od lipca do grudnia 2022 r. o kwotę stanowiącą 29,4% ustalonej zaliczki miesięcznej.

Powyższe oznaczają, że zaliczki uproszczone za lipiec–grudzień mogą być wpłacane w wysokości 70,6% kwoty wyliczonej zaliczki.

Jeśli zatem uproszczona zaliczka miesięczna została wyliczona np. w kwocie 419 zł, to zaliczka uproszczona, począwszy od zaliczki za lipiec, może być zapłacona w kwocie 295,81 zł (co odpowiada 70,6% kwoty zaliczki).

Zaliczki uproszczone w drugiej połowie 2022 roku u podatników opodatkowanych liniowo

Prowadzę działalność gospodarczą. Jestem opodatkowany podatkiem liniowym. Płacę zaliczki uproszczone. Czy mam możliwość ich pomniejszenia w 2022 roku o część składki zdrowotnej?

Tak, istnieje taka możliwość.

Wynika ona z brzmienia art. 25 ust. 4 ustawy nowelizacyjnej. W myśl powołanego przepisu podatnicy opodatkowani w formie liniowej, którzy płacą zaliczki miesięczne w formie uproszczonej, mogą pomniejszyć wysokość tej wpłaty za miesiące od lipca do grudnia 2022 r. o kwotę stanowiącą 19% zapłaconych od stycznia do czerwca 2022 r. składek na ubezpieczenie zdrowotne, podlegającą odliczeniu.

Powyższe przepisy pozwalają zatem na pomniejszenie zaliczki uproszczonej płaconej przez podatnika opodatkowanego liniowo o 19% składki zdrowotnej.

Odliczenie dotyczy zaliczek należnych za miesiące od lipca do grudnia 2022 r. Od zaliczek odliczyć można w sumie nie więcej niż 19% kwoty z 8700 zł, tj. 1653 zł.

Uwaga!

Odliczeniu na podstawie przepisów przejściowych podlegają tylko składki płacone w okresie od stycznia do czerwca 2022 r. Jednakże na mocy przepisów wprowadzonych do u.p.d.o.f. od 1 lipca 2022 r. odliczeniu będą podlegały także składki zapłacone od 1 lipca 2022 r. Pamiętać jedynie należy o tym, że łączna kwota odliczenia w roku podatkowym nie może przekraczać kwoty 1653 zł (tj. 19% z kwoty 8700 zł).

Pomniejszenie zaliczki uproszczonej u podatnika opodatkowanego liniowo o płacone składki zdrowotne

Jestem opodatkowany liniowo. Płacę zaliczki uproszczone. Czy będę mógł jakoś odliczać składkę zdrowotną od zaliczki?

Tak, będzie to możliwe. Ma to związek z faktem, że podatnicy mogą zaliczać w koszty uzyskania przychodów bądź odliczać od dochodów (przed opodatkowaniem) zapłacone składki zdrowotne, w kwocie nieprzekraczającej 8700 zł rocznie.

W przypadku gdy podatnik płaci zaliczki uproszczone – przynajmniej w ciągu najbliższych dwóch lat, ustalając podstawę do zaliczek uproszczonych na podstawie dochodu z 2020 czy też 2021 r. – jego zaliczki byłyby relatywnie wyższe, jeśli wziąć pod uwagę, że obecnie dochód będzie mógł być pomniejszany o część zapłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Stąd też wprowadzenie do przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych art. 44 ust. 6j. Powołany przepis stanowi, że zaliczkę uproszczoną podatnik opodatkowany liniowo może obniżyć o kwotę stanowiącą 19% składki na ubezpieczenie zdrowotne, o której mowa w art. 30c ust. 2 pkt 2 u.p.d.o.f., zapłaconej w danym miesiącu przez podatnika.

Zaliczkę uproszczoną można obniżyć w trakcie roku o kwotę nie wyższą niż 1653 zł (19% × 8700 zł – czyli limit składki zaliczanej do kosztów uzyskania przychodów – dalej: KUP).

Tak więc zaliczki uproszczone płacone od lipca 2022 r. mogą być obniżane o 19% składki zdrowotnej płaconej przez podatnika.

Dodatkowo art. 25 ust. 4 ustawy nowelizacyjnej stanowi, że podatnicy opodatkowani liniowo, płacący zaliczki uproszczone, mogą dodatkowo pomniejszyć wysokość wpłaty zaliczki miesięcznej za miesiące od lipca do grudnia 2022 r. o kwotę stanowiącą 19% zapłaconych od stycznia do czerwca 2022 r. składek na ubezpieczenie zdrowotne. Przepisy nie precyzują, jak można dokonać tego odliczenia. Powyższe wskazuje, że podatnik może pomniejszyć np. uproszczoną zaliczkę za lipiec (płaconą w sierpniu) o 19% kwoty składki

zdrowotnej zapłaconej w okresie od stycznia do czerwca 2022 r. (oczywiście do wysokości limitu wynoszącego 1653 zł w całym roku).

Nowa skala podatkowa a dotychczasowe zaliczki

Jestem przedsiębiorcą opodatkowanym na skali podatkowej. Czy w związku z ostatnimi zmianami będę mógł przeliczać dotychczasowe zaliczki?

Nie, nie ma takiej możliwości.

Nowe przepisy mają zastosowanie od 1 lipca 2022 r. Z przepisów przejściowych nowelizacji wynika, że nowe regulacje dotyczące stawki mającej zastosowanie do zaliczek na podatek obowiązują od 1 lipca 2022 r. Powyższe oznacza m.in. że licząc zaliczki w lipcu (za czerwiec), w sierpniu (za lipiec) etc., podatnik stosuje stawkę podatku wynoszącą 12% (a nie 17%).

Jednak zawarte w nowelizacji przepisy przejściowe nie pozwalają na przeliczenie dotychczasowych zaliczek.

Należy zauważyć, że przyjęty sposób liczenia zaliczki za dany miesiąc – jako różnicy pomiędzy podatkiem należnym od początku roku a sumą zaliczek dotychczasowych – może spowodować (w związku z obniżeniem stawki podatku), że przez kilka miesięcy należne zaliczki będą wynosić zero. Z przepisów wynika bowiem, że wysokość zaliczek miesięcznych ustala się w następujący sposób:

- 1) obowiązek wpłacania zaliczki powstaje, poczynając od miesiąca, w którym dochody te przekroczyły kwotę 30 000 zł;
- 2) zaliczkę za miesiąc, o którym mowa w pkt 1, stanowi podatek obliczony od dochodu według zasad określonych w art. 26 i 27 u.p.d.o.f.;
- 3) zaliczkę za dalsze miesiące ustala się w wysokości różnicy pomiędzy podatkiem należnym od dochodu osiągniętego od początku roku a sumą zaliczek za miesiące poprzedzające.

Jeśli zatem wziąć pod uwagę, że w lipcu 2022 r. podatek należny za cały rok podatkowy będzie liczony przy zastosowaniu stawki 12%, wcześniejsze zaliczki były zaś liczone przy zastosowaniu stawki 17%, to może się okazać, że kwota podatku należnego od dochodu od początku roku będzie przez kilka miesięcy roku (począwszy od lipca 2022 r.) niższa od sumy zaliczek dotychczas odprowadzonych do urzędu skarbowego za poprzednie miesiące 2022 r. To wszystko oczywiście przy założeniu, że podatnik-przedsiębiorca nie stosował przy liczeniu zaliczki tzw. ulgi dla klasy średniej.

1.2. Możliwość wstecznej zmiany formy opodatkowania po zakończeniu 2022 roku

Zmiana formy opodatkowania z liniowego na skalę podatkową

Na początku 2022 r. sytuacja podatkowa przedsiębiorców (osób fizycznych) była szczególna. Wchodził w życie tzw. Polski Ład, który zmieniał wiele dotychczasowych reguł dotyczących opodatkowania oraz obciążenia składkami zdrowotnymi. Wiele przepisów tego pakietu było niedopracowanych. Wiele z nich poniewczasie okazało się rozwiązaniami błędnymi.

Między innymi z tych powodów fiskus zdecydował o szerokich zmianach tzw. Polskiego Ładu. Stosowne przepisy są właśnie procedowane (od końca kwietnia) w parlamencie, a ich wejście w życie planuje się od 1 lipca 2022 r.

Mają one być pod wieloma względami wyjątkowe. Takim absolutnie szczególnym rozwiązaniem jest możliwość wynikająca z przepisów przejściowych (art. 14 ustawy nowelizacyjnej), która polega na wstecznej zmianie formy opodatkowania.

Zgodnie z tymi przepisami podatnicy, którzy wybrali w 2022 r. opodatkowanie liniowe, będą mogli wybrać po zakończeniu roku w odniesieniu do 2022 r. opodatkowanie skalą podatkową. Wybór będzie następował w zeznaniu rocznym za 2022 r. Możliwość taka ma istnieć tylko w odniesieniu do 2022 r. Nie będzie to stały mechanizm.

Sposób dokonania wyboru nowej formy opodatkowania przez podatników dotychczas opodatkowanych liniowo

Jestem przedsiębiorcą opodatkowanym podatkiem liniowym. Myślę o tym, żeby jednak za 2022 rok opodatkować się skalą podatkową. Jak to zrobić?

Taka wsteczna zmiana formy opodatkowania będzie następowała poprzez złożenie odpowiedniego zeznania rocznego, w którym zapewne (ponieważ wzory zeznań rocznych nie są jeszcze opublikowane) trzeba będzie zaznaczyć odpowiednią opcję.

Jednak w skrócie rzecz ujmując, przedsiębiorca, który opodatkowywał swoje dochody w trakcie 2022 r. podatkiem liniowym, powinien złożyć po 15 lutego 2023 r. zeznanie PIT-36 zamiast PIT-36L. W tym zeznaniu PIT-36 wykaże on swoje dochody i opodatkuje je na zasadach skali podatkowej. Zapłacone według stawki 19% zaliczki wykaże jako zaliczki na poczet podatku za cały rok (liczonego według skali podatkowej).

Uwaga!

Jeśli taki przedsiębiorca złoży wcześniej za 2022 r. zeznanie PIT-36L (w którym wykaże swoje dochody z działalności gospodarczej), to w ten sposób „utrwali” wybraną formę opodatkowania i nie będzie mógł jej zmienić (nawet przed 30 kwietnia 2023 r., a w zasadzie 2 maja 2023 r.).

Termin na wsteczny wybór formy opodatkowania

Jestem opodatkowany podatkiem liniowym. Myślę nad wsteczną zmianą formy opodatkowania za 2022 roku na zasady ogólne (skalę podatkową). Czy wyboru w tym zakresie muszę dokonać do 30 kwietnia 2023 roku (niedziela), czy do 2 maja 2023 roku (pierwszy dzień roboczy)?

Zgodnie z przepisami przejściowymi ustawy nowelizacyjnej podatkowej, którzy wybrali w 2022 r. opodatkowanie w formie podatku liniowego, będą mogli wybrać po zakończeniu roku w odniesieniu do dochodów za 2022 r. opodatkowanie ich na zasadzie skali podatkowej.

Taka wsteczna zmiana formy opodatkowania będzie następowała poprzez złożenie odpowiedniego zeznania rocznego, w którym zapewne (ponieważ wzory zeznań rocznych nie są jeszcze opublikowane) trzeba będzie zaznaczyć odpowiednią opcję.

Przepis art. 14 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej stanowi o zawiadomieniu o wstecznym wyborze formy opodatkowania właściwego naczelnika urzędu skarbowego w zeznaniu rocznym (PIT-36) złożonym w terminie określonym w art. 45 u.p.d.o.f.

Przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych określają termin na złożenie zeznania rocznego na „30 kwietnia roku następnego”.

Należy jednak mieć na uwadze brzmienie art. 12 § 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 1540, dalej: o.p.). Ten przepis zastrzeżenie, że jeśli ostatni dzień terminu przypada na sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, za ostatni dzień terminu uważa się następny dzień po dniu lub dniach wolnych od pracy, chyba że ustawy podatkowe stanowią inaczej.

Powyższa regulacja ma zastosowanie do wszystkich przepisów prawa podatkowego. Niewątpliwie art. 15 ustawy nowelizacyjnej jest przepisem prawa podatkowego. Należy więc go rozumieć w ten sposób, że wsteczny wybór formy opodatkowania powinien nastąpić w terminie określonym w art. 45 u.p.d.o.f. z uwzględnieniem art. 12 § 5 o.p.

Tym samym przyjęć należy, że ostateczny termin na dokonanie wstecznej zmiany formy opodatkowania za 2022 r. to 2 maja 2023 r. Najpóźniej w tym dniu powinno być złożone zeznanie roczne PIT-36, w którym podatnik zmieni wstecznie formę opodatkowania za 2022 r.

Wsteczna zmiana formy opodatkowania na skalę w 2022 roku a forma opodatkowania w 2023 roku

Prowadzę działalność gospodarczą. Jestem opodatkowany w formie liniowej. Myślę o tym, żeby za 2022 rok opodatkować się skalą podatkową. Czy zmiana formy opodatkowania będzie miała zastosowanie także do 2023 roku, czy też powinienem odrębnie wybrać opodatkowanie skalą dla 2023 roku?

Nie, wsteczna zmiana formy opodatkowania dla 2022 r. (dokonywana w zeznaniu składanym za 2022 r.) nie pociąga za sobą zmiany formy opodatkowania w roku kolejnym.

Jak stanowi art. 14 ust. 4 ustawy nowelizacyjnej, wybór, o którym mowa w ust. 1 (czyli wsteczna zmiana „liniówki” na skalę podatkową), nie dotyczy lat następnych.

Tak więc zmiana formy opodatkowania dokonywana w zeznaniu rocznym za 2022 r. dotyczy tylko roku 2022 r. Nie ma skutku na przyszłość. W odniesieniu do 2023 r. (i lat następnych). Podatnik musiałby osobno zrezygnować z opodatkowania podatkiem liniowym dla dochodów z 2023 r., składając stosowne oświadczenie najpóźniej do 20 lutego 2023 r.

Wsteczna zmiana formy opodatkowania – do wszystkich form działalności objętych ustawą

Prowadzę działalność gospodarczą, w której jestem na podatku liniowym. To samo dotyczy również spółki jawnej, w której jestem jednym ze współników. Czy mogę w 2023 roku wstecznie zmienić formę opodatkowania dla dochodów z działalności jednoosobowej, w spółce pozostając na podatku liniowym (pozostali współnicy nie chcą zmienić formy opodatkowania)?

Nie, nie będzie to możliwe.

Przepisy art. 14 ustawy nowelizacyjnej utrzymują zasadę, że opodatkowanie w formie podatku liniowego (nawet w razie wstecznej zmiany formy opodatkowania dla 2022 r.) dotyczyć musi wszystkich form prowadzenia tej działalności objętych ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych. W związku z powyższym podatnik nie może być za dany rok (także w przypadku wstecznej zmiany sposobu opodatkowania) od części swoich dochodów z działalności opodatkowany podatkiem liniowym, a od części na zasadach skali podatkowej.

Regułę powyższą potwierdza brzmienie art. 14 ust. 5 ustawy nowelizacyjnej, z którego wynika, że przy wstecznej zmianie formy opodatkowania odpowiednie zastosowanie ma art. 9a ust. 5 u.p.d.o.f. Ten zaś przepis kreuje zasadę, że jeżeli podatnik:

- 1) prowadzi działalność gospodarczą samodzielnie i jest współnikiem spółki niebędącej osobą prawną,
- 2) jest współnikiem spółki niebędącej osobą prawną,

wybór liniowego sposobu opodatkowania dotyczy wszystkich form prowadzenia tej działalności, do których mają zastosowanie przepisy ustawy.

Tak więc nie może Pan zmienić opodatkowania za 2022 r. na skalę podatkową w przypadku dochodów z jednoosobowej działalności gospodarczej przy jednoczesnym pozostaniu na opodatkowaniu liniowym 19-procentowym podatkiem w odniesieniu do dochodów ze spółki jawnej.

Skutki wstecznej zmiany formy opodatkowania przez podatników dotychczas opodatkowanych liniowo

Podstawowe skutki wstecznej zmiany formy opodatkowania z „liniówki” na skalę podatkową są następujące:

- 1) dochody z działalności gospodarczej za 2022 r. są opodatkowane przy zastosowaniu skali podatkowej (12% i 32%) i kwoty wolnej od podatku (30 000 zł);
- 2) zaliczki obliczone i zapłacone według 19% są traktowane jako zaliczki na poczet podatku rocznego liczonego według skali podatkowej;
- 3) różnica pomiędzy podatkiem wyliczonym według skali a zaliczkami dotychczas zapłaconymi (liniowo) stanowi odpowiednio kwotę do zapłaty bądź (zazwyczaj) nadpłatę w podatku;
- 4) istnieje konieczność pomniejszenia kosztów uzyskania przychodów o składki zdrowotne zaliczone w drugiej połowie roku do kosztów;
- 5) istnieje konieczność przeliczenia składek zdrowotnych (od tej samej podstawy, ale według stawki 9%), z czym łączyć się będzie konieczność ich dopłaty w ramach „rocznego rozliczenia składkowego”.

Zmiana formy opodatkowania (z podatku liniowego na skalę podatkową) a składki zdrowotne

Jestem przedsiębiorcą opodatkowanym podatkiem liniowym. Myślę o tym, żeby jednak za 2022 roku opodatkować się skalą podatkową. Czy powyższe działanie będzie miało znaczenie również dla składek zdrowotnych?

Tak, oczywiście.

Pamiętać bowiem należy, że składki zdrowotne obecnie płacone są nie tylko w reżimie miesięcznym, ale po zakończeniu roku ma miejsce również obliczenie składki zdrowotnej od rocznej podstawy obliczenia składki.

Jeśli przedsiębiorca (podatnik) dokona po zakończeniu roku zmiany formy opodatkowania, to tym samym będzie podatnikiem, który w 2022 r. (ostatecznie) był opodatkowany w formie skali podatkowej. To zaś skutkuje tym, że taki ubezpieczony podlegał składce zdrowotnej liczonej według stawki 9% (a nie według stawki 4,9%). Potwierdza to brzmienie art. 36 ust. 3 pkt 2 ustawy nowelizacyjnej.

Przy takiej samej co do zasady podstawie (dochód się w zasadzie nie zmienia, natomiast przy opodatkowaniu na skali może być nawet wyższy z powodu konieczności wyłączenia z niego składek na ubezpieczenie zdrowotne) wysokość składek zdrowotnych za cały rok u przedsiębiorcy opodatkowanego skalą podatkową będzie wyższa (z uwagi na stawkę 9% w miejsce stawki 4,9%). To zaś spowoduje konieczność dopłaty składki zdrowotnej (przy czym 12% plus 4,1% dopłaty składkowej to łącznie 16,1%, czyli mniej niż 19%).

Przesłanki wstecznej zmiany formy opodatkowania u podatników dotychczas opodatkowanych liniowo

Prowadzę działalność gospodarczą. Jestem opodatkowany w formie liniowej. Myślę o tym, żeby za 2022 roku opodatkować się skalą podatkową. Czy są jakieś przeszkody do tego, żebym mógł opodatkować się skalą podatkową?

Nie, przepisy (w zasadzie) nie ustanawiają żadnych przeszkód, których wystąpienie mogłoby spowodować, że podatnik opodatkowany podatkiem liniowym nie mógłby wybrać dla 2022 r. opodatkowania w formie skali podatkowej.

Przepis art. 14 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej stanowi, że podatnicy stosujący przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy opodatkowanie podatkiem liniowym mogą wybrać opodatkowanie dochodów osiągniętych w 2022 r. z pozarolniczej działalności gospodarczej na zasadach skali podatkowej, jeżeli zawiadomią o tym wyborze właściwego naczelnika urzędu skarbowego w zeznaniu rocznym złożonym w terminie ustawowym.

To w zasadzie jedyny wymóg formalny zmiany formy opodatkowania.

Ewentualnie w kategoriach przeszkody do zmiany sposobu opodatkowania można postrzegać treść art. 14 ust. 2 ustawy nowelizacyjnej. Z tego przepisu wynika, że podatnik, który złoży zeznanie PIT-36L za 2022 r., nie będzie mógł już skutecznie zmienić sposobu opodatkowania za 2022 r. (na skalę podatkową), nawet gdyby jeszcze nie upłynął termin na złożenie zeznania rocznego.

Termin zwrotu nadpłaty wynikającej z zeznania rocznego zmieniającego formę opodatkowania (z podatku liniowego na skalę podatkową)

Przepis art. 14 ust. 6 ustawy nowelizacyjnej zastrzega, że w przypadku zmiany sposobu opodatkowania (z „liniówki” na skalę podatkową) przepisów art. 77 § 1 pkt 5a i § 2 pkt 1 o.p. się nie stosuje.

Ten niepozorny przepis ustanawia zatem niekorzystną dla podatników regułę, że nawet w przypadku złożenia zeznania PIT-36 za pomocą środków komunikacji elektronicznej termin do zwrotu nadpłaty podatku wynikającej z zeznania wynosi trzy miesiące (a nie 45 dni).

Jest to regulacja wyjątkowo niekorzystna dla podatników, zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę, że u takich podatników zmieniających formę opodatkowania zazwyczaj powstanie nadpłata w podatku, przy jednoczesnej niedopłacie w składkach zdrowotnych.

Brak możliwości rozliczenia nadpłaty w podatku z niedopłatą składek zdrowotnych

Jestem przedsiębiorcą opodatkowanym podatkiem liniowym. Myślę o tym, żeby jednak za 2022 rok opodatkować się skalą podatkową. Zakładam, że podatek roczny będzie niższy od sumy zaliczek (zapłaconych według stawki 19%). Będzie więc nadpłata w podatku. Wiem jednak, że składki zdrowotne będą wówczas wyższe od składek, które zapłacę w trakcie 2022 roku. Czy istnieje możliwość zaliczenia nadpłaty w podatku na poczet niedopłaty w składkach zdrowotnych?

Nie, nie ma takiej możliwości.

Faktycznie – podatnicy zmieniający formę opodatkowania z „liniówki” na skalę podatkową zazwyczaj znajdują się w takiej sytuacji, że powstanie u nich nadpłata w podatku dochodowym (z uwagi na zastosowanie stawki 12% oraz uwzględnienie kwoty wolnej od podatku) oraz niedopłata w składkach (które będą przeliczone przy zastosowaniu stawki 9%, w miejsce stawki 4,9%).

Ani przepisy ustawy nowelizacyjnej, ani przepisy ordynacji podatkowej, ani regulacje zawarte w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 1285 z późn. zm., dalej: u.ś.o.z.), nie pozwalają jednak na zaliczenie nadpłaty w podatku na poczet zobowiązań z tytułu składek zdrowotnych.

Powyższe oznacza, że – niestety – o ile składki trzeba będzie dopłacić od razu (w ramach deklaracji za kwiecień), o tyle na nadpłatę w podatku trzeba będzie poczekać do trzech miesięcy.

Brak możliwości zmiany podatku liniowego na skalę za drugą połowę roku

Prowadzę działalność gospodarczą. Jestem opodatkowany w formie liniowej. Czy mam możliwość wybrania opodatkowania skalą podatkową od 1 lipca 2022 roku?

Nie, nie ma takiej możliwości.

Przepisy ustawy nowelizacyjnej przewidują możliwość zmiany sposobu opodatkowania – z podatku liniowego na skalę podatkową – jedynie względem całego 2022 r. i to dopiero po jego zakończeniu.

Takie możliwości – o czym jeszcze poniżej – mają natomiast podatnicy, którzy byli od początku 2022 r. opodatkowani w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych. Oni mogą zmienić formę opodatkowania za drugą połowę 2022 r. na skalę podatkową. Takiej opcji nie mają jednak podatnicy, którzy w 2022 r. wybrali opodatkowanie w formie 19% podatku liniowego.

Zmiana formy opodatkowania z ryczałtu na skalę podatkową

Na początku 2022 r. sytuacja podatkowa przedsiębiorców (osób fizycznych) była szczególna. Wchodził w życie tzw. Polski Ład, który zmieniał wiele dotychczasowych reguł dotyczących opodatkowania oraz obciążenia składkami zdrowotnymi. Wiele przepisów tego pakietu było niedopracowanych. Wiele z nich poniewczasie okazało się rozwiązaniami błędnymi.

Między innymi z tych powodów fiskus zdecydował o szerokich zmianach tzw. Polskiego Ładu.

Są one pod wieloma względami wyjątkowe. Takim absolutnie szczególnym rozwiązaniem jest możliwość wynikająca z przepisów przejściowych (art. 15 ustawy nowelizacyjnej), która polega na wstecznej zmianie formy opodatkowania.

Zgodnie z tymi przepisami podatnicy, którzy wybrali w 2022 r. opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, będą mogli wybrać po zakończeniu roku w odniesieniu do 2022 r. opodatkowanie skalą podatkową. Wybór będzie następował w zeznaniu rocznym za 2022 r. Możliwość taka ma istnieć tylko w odniesieniu do 2022 r. Nie będzie to stały mechanizm.

Sposób dokonania wyboru nowej formy opodatkowania przez podatników dotychczas opodatkowanych ryczałtem

Jestem przedsiębiorcą opodatkowanym ryczałtem ewidencjonowanym. Myślę o tym, żeby jednak za 2022 rok opodatkować się skalą podatkową. Jak to zrobić?

Taka wsteczna zmiana formy opodatkowania będzie następowała poprzez złożenie odpowiedniego zeznania rocznego, w którym zapewne (ponieważ wzory zeznań rocznych nie są jeszcze opublikowane) trzeba będzie zaznaczyć odpowiednią opcję.

Jednak w skrócie rzecz ujmując – przedsiębiorca, który opodatkowywał swoje dochody w trakcie 2022 r. ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, powinien złożyć po 15 lutego 2023 r. zeznanie PIT–36 zamiast PIT–28.

W tym zeznaniu PIT–36 wykaże on swoje dochody i opodatkuje je na zasadach skali podatkowej. Zapłacony w trakcie roku ryczałt wykaże jako zaliczki na poczet podatku za cały rok (liczonego według skali podatkowej).

Uwaga!

Jeśli taki przedsiębiorca złoży wcześniej za 2022 r. zeznanie PIT–28 (w którym wykaże swoje przychody z działalności gospodarczej), to w ten sposób „utrwali” wybraną formę opodatkowania i nie będzie mógł jej zmienić (nawet przed 30 kwietnia 2023 r.).

Sposób dokonania wyboru nowej formy opodatkowania – spółka cywilna (jawna)

Jestem wspólnikiem spółki cywilnej. W spółce stosujemy opodatkowanie w formie ryczałtu. Myślimy o tym, żeby za 2022 rok opodatkować się skalą podatkową. Jak to zrobić?

Wsteczna zmiana formy opodatkowania – z ryczałtu na opodatkowanie w formie skali podatkowej – będzie następowała poprzez złożenie odpowiedniego zeznania rocznego, w którym zapewne (ponieważ wzory zeznań rocznych nie są jeszcze opublikowane) trzeba będzie zaznaczyć odpowiednią opcję.

Przepis art. 15 ust. 6 ustawy nowelizacyjnej zastrzega, że w przypadku prowadzenia działalności w formie spółki cywilnej (bądź spółki jawnej) zawiadomienia (o wstecznym wyborze skali podatkowej) dokonują wszyscy wspólnicy.

Tak więc dla skutecznego wybrania opodatkowania skalą podatkową w przypadku działalności prowadzonej w formie spółki cywilnej odpowiednio wypełnione zeznanie PIT–

36 (w miejsce zeznania PIT-28) powinni złożyć wszyscy wspólnicy spółki. Jeśli choćby jeden z nich takiego zeznania nie złoży, wówczas wsteczna zmiana formy opodatkowania (na skalę podatkową) nie będzie skuteczna.

Wsteczna zmiana formy opodatkowania na skalę podatkową w 2022 roku a forma opodatkowania w 2023 roku

Prowadzę działalność gospodarczą. Jestem opodatkowany ryczałtem ewidencjonowanym. Myślę o tym, żeby za 2022 rok opodatkować się skalą podatkową. Czy zmiana formy opodatkowania będzie miała zastosowanie także do 2023 roku, czy też powinienem odrębnie wybrać opodatkowanie skalą dla 2023 roku?

Nie, wsteczna zmiana formy opodatkowania dla 2022 r. (dokonywana w zeznaniu składanym za 2022 r.) nie pociąga za sobą zmiany formy opodatkowania w roku kolejnym.

Jak stanowi art. 15 ust. 7 ustawy nowelizacyjnej, wybór, o którym mowa w ust. 1 (czyli wsteczna zmiana ryczałtu na skalę podatkową), nie dotyczy lat następnych.

Tak więc zmiana formy opodatkowania dokonywana w zeznaniu rocznym za 2022 r. dotyczy tylko roku 2022 r. Nie ma skutku na przyszłość. W odniesieniu do 2023 r. (i lat następnych) podatnik musiałby osobno zrezygnować z opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, składając stosowne oświadczenie w tym przedmiocie najpóźniej do 20 lutego 2023 r.

Wsteczna zmiana formy opodatkowania na skalę w 2022 roku a wspólne rozliczenie za 2022 rok

Prowadzę działalność gospodarczą. Jestem opodatkowany ryczałtem ewidencjonowanym. Myślę o tym, żeby za 2022 rok opodatkować się skalą podatkową. Na mój wybór w tym zakresie wpływa jednak to, czy wówczas będę mógł opodatkować się wspólnie z żoną (spełnia warunki do wspólnego opodatkowania). Więc czy wsteczna zmiana formy opodatkowania umożliwi wspólne rozliczenie?

Tak, takie wspólne rozliczenie powinno być możliwe.

Podatek dochodowy jest podatkiem rocznym. Obowiązuje w nim wprawdzie zaliczkowy pobór podatku, lecz jest on podatkiem należnym za cały rok podatkowy i rozliczanym w ramach całego roku podatkowego.

Jak stanowi art. 15 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej, podatnicy stosujący przed 1 lipca 2022 r. opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych mogą wybrać opo-

datkowanie dochodów osiągniętych w 2022 r. z pozarolniczej działalności gospodarczej na zasadach skali podatkowej.

Skutkiem dokonania wyboru, o którym mowa wyżej, jest to, że w odniesieniu do rozliczeń podatkowych takiego podatnika za 2022 r. nie znajdują zastosowania przepisy ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym. Rozlicza się on „tylko” na zasadach określonych w przepisach ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, stosując opodatkowanie w formie skali podatkowej.

W konsekwencji do takiego podatnika, który skutecznie zmieni formę opodatkowania za 2022 r. na skalę podatkową, nie znajduje zastosowania zastrzeżenie wynikające z art. 6 ust. 8 pkt 1 u.p.d.o.f., z którego wynika, że wspólne rozliczenie z podatku małżonków nie znajduje zastosowania w przypadku, gdy przynajmniej jeden z małżonków stosuje przepisy art. 30c u.p.d.o.f. lub ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym, z wyjątkiem art. 6 ust. 1a tej ustawy, w zakresie osiągniętych w roku podatkowym przychodów, poniesionych kosztów uzyskania przychodów, zobowiązania lub uprawnienia do zwiększania, lub pomniejszenia podstawy opodatkowania albo przychodów, zobowiązania lub uprawnienia do dokonywania innych doliczeń lub odliczeń.

Jak już bowiem wskazywano – małżonek (wstępnie opodatkowany ryczałtem) ostatecznie zmieniający formę opodatkowania za 2022 r. na skalę podatkową nie stosuje przepisów ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym.

Stąd też – o ile spełnione są inne warunki wspólnego rozliczenia (wynikające z art. 6 ust. 2 u.p.d.o.f.) – podatnik zmieniający formę opodatkowania za 2022 r. z ryczałtu na skalę podatkową może rozliczyć się wspólnie z małżonkiem.

Wsteczna zmiana formy opodatkowania – do wszystkich form działalności objętych ustawą

Prowadzę działalność gospodarczą, w której jestem opodatkowany ryczałtem. To samo dotyczy również spółki cywilnej, w której jestem jednym ze współników. Czy mogę w 2023 roku wstecznie zmienić formę opodatkowania dla dochodów z działalności jednoosobowej, w spółce pozostając na ryczałcie (pozostali współnicy nie chcą zmienić formy opodatkowania)?

Tak, będzie to możliwe.

W praktyce uznaje się, że podatnik może stosować opodatkowanie na zasadach różnych ustaw (tzn. z jednej strony opodatkowanie według przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, a z drugiej strony opodatkowanie na zasadach ryczałtu) do różnych form prowadzenia działalności.

W przypadku spółek osobowych (niebędących podatnikami CIT) istotne jest tylko to, aby wszyscy wspólnicy byli opodatkowani na zasadzie jednej ustawy, czyli albo wszyscy wspólnicy na zasadzie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, albo wszyscy wspólnicy na zasadzie ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne.

W pytaniu mamy do czynienia z sytuacją, w której ostatecznie podatnik (w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej) będzie opodatkowany skalą podatkową, a w ramach bycia wspólnikiem spółki cywilnej będzie opodatkowany ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. Ten skutek jest dopuszczalny.

Żadnych przeciwwskazań w tym zakresie nie zawierają przepisy ustawy nowelizacyjnej. W związku z tym można dokonać wyboru, o którym mowa.

Wybór ten nie byłby możliwy w sytuacji odwrotnej – tzn. gdyby podatnik chciał zmienić opodatkowanie w spółce na skalę podatkową, lecz nie dokonaliby tego wszyscy wspólnicy. Brak zgody wszystkich wspólników spółki cywilnej na taką samą formę opodatkowania wszystkich wspólników (tzn. na zasadach skali podatkowej), uniemożliwiłoby wsteczną zmianę formy opodatkowania dla 2022 r.

W sytuacji przedstawionej w pytaniu taka zmiana jest jednak możliwa.

Skutki wstecznej zmiany formy opodatkowania u podatników dotychczas opodatkowanych ryczałtem

Podstawowe skutki wstecznej zmiany formy opodatkowania z ryczałtu na skalę podatkową są następujące:

- 1) dochody z działalności gospodarczej za 2022 r. są opodatkowane przy zastosowaniu skali podatkowej (12% i 32%) i kwoty wolnej od podatku (30 000 zł);
- 2) ryczałt obliczony i zapłacony według właściwej stawki od przychodów jest traktowany jako zaliczki na poczet podatku rocznego liczonego według skali podatkowej;
- 3) różnica pomiędzy podatkiem wyliczonym według skali a ryczałtem dotychczas zapłaconym stanowi odpowiednio kwotę do zapłaty bądź (zazwyczaj) nadpłatę w podatku;
- 4) istnieje konieczność zaprowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów za 2022 r. najpóźniej w dniu złożenia zeznania PIT-36 za 2022 r.;
- 5) istnieje konieczność powiększenia przychodów o 50% składki zdrowotnej uprzednio pomniejszającej przychody;
- 6) istnieje konieczność przeliczenia składek zdrowotnych (z czym łączyć się może ich niedopłata, ale również ich nadpłata).

Zmiana formy opodatkowania (przez podatników dotychczas opodatkowanych ryczałtem) a składki zdrowotne

Jestem przedsiębiorcą opodatkowanym ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. Myślę o tym, żeby jednak za 2022 rok opodatkować się skalą podatkową. Czy powyższe działanie będzie miało znaczenie również dla składek zdrowotnych?

Tak, będzie miało znaczenie.

Pamiętać bowiem należy, że składki zdrowotne obecnie płacone są nie tylko w reżimie miesięcznym, ale po zakończeniu roku ma miejsce również obliczenie składki zdrowotnej od rocznej podstawy obliczenia składki.

Jeśli przedsiębiorca (podatnik) dokona po zakończeniu roku zmiany formy opodatkowania, to tym samym będzie podatnikiem, który w 2022 r. (ostatecznie) był opodatkowany w formie skali podatkowej. To zaś skutkuje tym, że taki ubezpieczony podlegał składce zdrowotnej liczonej według stawki 9% od dochodu (a nie składkom zryczałtowanym, których wysokość pośrednio zależała od wysokości przychodów). Potwierdza to brzmienie art. 36 ust. 3 pkt 2 ustawy nowelizacyjnej.

W zależności od tego, w jaki sposób kształtować się będzie roczny dochód podatnika, zmiana formy opodatkowania spowoduje albo konieczność dopłaty składki zdrowotnej (zakładając, że przychody podatnika nie przekraczały 300 000 zł i zapłacił on w trakcie roku 6718,68 zł składki zdrowotnej, to wystąpienie u takiego podatnika dochodu – po odliczeniu składek ZUS – wyższego niż 74 652 zł skutkować będzie niedopłatą w składkach zdrowotnych) albo będzie skutkować nadpłatą w składkach zdrowotnych.

Przesłanki wstecznej zmiany formy opodatkowania u podatników dotychczas opodatkowanych ryczałtem

Prowadzę działalność gospodarczą. Jestem opodatkowany ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. Myślę o tym, żeby za 2022 rok opodatkować się skalą podatkową. Czy są jakieś przeszkody do tego, żebym mógł opodatkować się skalą podatkową?

Tak, niektórzy podatnicy opodatkowani od początku 2022 r. w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych nie mogą wybrać wstecznie opodatkowania w formie skali podatkowej.

Po pierwsze, dotyczy to podatników, którzy za 2022 r. zdążyliby już złożyć zeznanie PIT-28. Złożenie takiego zeznania, w którym wykażą przychody z działalności gospodarczej, utrwali wybraną formę opodatkowania. Nie będzie już możliwe złożenie PIT-36 za ten rok, nawet jeśli nie upływie jeszcze termin na złożenie zeznania rocznego.

Po drugie, z przepisu art. 15 ust. 8 u.z.p.d.f. wynika, że wstecznego wyboru opodatkowania na zasadach skali podatkowej nie może dokonać podatnik, wobec którego organ podatkowy oszacował wartość przychodu i opodatkował ten przychód „karnymi” stawkami ryczałtu (pięciokrotność stawki normalnej).

Po trzecie – również zgodnie z art. 15 ust. 8 u.z.p.d.f. – opodatkowania w formie skali podatkowej wstecznie wybrać nie może ten podatnik, który w trakcie roku utracił prawo do opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych (w związku z brakiem spełnienia warunków opodatkowania w tej formie).

Po czwarte wreszcie, na wsteczne opodatkowanie się skalą podatkową nie może zdecydować się ten podatnik, który „porzucił” ryczałt w połowie 2022 r. i zdecydował się na opodatkowanie swoich przychodów osiągniętych w drugiej połowie roku na zasadach skali podatkowej.

Złożenie PIT-28 od przychodów z wynajmu a wsteczna zmiana formy opodatkowania

Jestem przedsiębiorcą, który wybrał opodatkowanie przychodów z działalności gospodarczej w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych. Oprócz tego uzyskuję przychody z wynajmu, które również opodatkowuję ryczałtem. Czy jeśli złożę w 2023 roku PIT-28, w którym wykażę tylko przychody z wynajmu, będę mógł skutecznie zmienić formę opodatkowania (w odniesieniu do działalności gospodarczej) na skalę podatkową? I złożyć później zeznanie PIT-36? Pytam, ponieważ obawiam się, że nie zdążę złożyć PIT-36 przed złożeniem PIT-28 z przychodami z wynajmu.

Nie, nie ma takiego ryzyka, że nie będzie Pan mógł wybrać w opisywanej sytuacji opodatkowania skalą podatkową za 2022 r.

Istotnie, złożenie za 2022 r. PIT-28 może spowodować utratę prawa do wstecznego wybrania skali podatkowej do opodatkowania dochodów osiągniętych w 2022 r. Wynika to z brzmienia art. 15 ust. 2 ustawy nowelizacyjnej.

Należy jednak zwrócić uwagę, że dotyczy to tylko sytuacji, w której w PIT-28 zostaną wykazane przychody z działalności gospodarczej. W tym przypadku w PIT-28 zostaną wykazane przychody z wynajmu (jako odrębnego źródła przychodów). Nie będzie w nim wykazanych przychodów z działalności. Tym samym po złożeniu takiego PIT-28 prawo podatnika do wstecznego wybrania skali podatkowej jako formy opodatkowania dochodów z 2022 r. nie będzie wyłączone.

Obowiązek zaprowadzenia księgi przychodów i rozchodów przy zmianie formy opodatkowania

Podatnicy, którzy na początku 2022 r. byli opodatkowani ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, a którzy zdecydują się na wsteczną zmianę formy opodatkowania za 2022 r. na opodatkowanie na zasadzie skali podatkowej, mają obowiązek zaprowadzenia za 2022 r. podatkowej księgi przychodów i rozchodów.

Jak wynika z brzmienia art. 15 ust. 4 ustawy nowelizacyjnej, podatnik, który zmienia formę opodatkowania z ryczałtu ewidencjonowanego na zasady ogólne (skalę podatkową), jest obowiązany zaprowadzić i uzupełnić podatkową księgę przychodów i rozchodów przed złożeniem zeznania PIT-36 (w którym wybierze opodatkowanie skalą).

Powyższe rozwiązanie wydaje się jak najbardziej racjonalne i logiczne. Dochód z działalności jest przecież uwzględniany na podstawie ksiąg podatkowych, w tym podatkowej księgi przychodów i rozchodów.

Z praktycznego punktu widzenia zapewne większych trudności z zaprowadzeniem podatkowej księgi przychodów i rozchodów nie będą mieli ci podatnicy, którzy są czynnymi podatnikami VAT. Jeśli bowiem wziąć pod uwagę, że duża część kosztów uzyskania przychodów to wydatki dokumentowane fakturami VAT, to istotna część „kosztowej” części podatkowej księgi przychodów i rozchodów będzie się pokrywać z ewidencją zakupów VAT. Oczywiście pewne koszty nie są kosztami VAT-owskimi, lecz większość takich kosztów będzie można odtworzyć na podstawie danych będących, tak czy inaczej, w posiadaniu podatnika (listy płac, rachunki od zleceniobiorców, dowody wewnętrzne dotyczące podróży służbowych itp.).

W trudniejszej sytuacji będą niewątpliwie podatnicy, którzy są zwolnieni z VAT i w związku z tym nie prowadzą ewidencji zakupów i nie gromadzą dowodów zakupu (faktur). Dla nich odtworzenie podatkowej księgi przychodów i rozchodów w części kosztowej (zwłaszcza za pierwsze cztery, pięć miesięcy roku) może być nie lada wyzwaniem.

Nie można zapominać także o prawdopodobnych kosztach, jakie poniesie podatnik, który będzie chciał odtworzyć (być może za pomocą podmiotu trzeciego) podatkową księgę przychodów i rozchodów. Koszty te należy również wziąć pod uwagę, kalkulując, czy taka wsteczna zmiana formy opodatkowania jest opłacalna.

Warto wskazać, że taka księga – mimo że jest tworzona po czasie (po zakończeniu roku podatkowego, którego dotyczy) – nie będzie z tego powodu traktowana jako wadliwa bądź nierzetelna. Taki skutek wyłącza zdanie ostatnie art. 15 ust. 4 ustawy nowelizacyjnej.

Zmiana formy opodatkowania a remanent

Byłem opodatkowany w 2022 roku ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. Tę formę opodatkowania stosowałem również w 2021 roku. Zastanawiam się nad zmianą formy opodatkowania za 2022 rok na skalę podatkową. Wiem, że muszę zaprowadzić podatkową księgę przychodów i rozchodów. Co jednak wówczas z remanentami?

Tak, to prawda. Podatnicy, którzy byli opodatkowani ryczałtem w 2022 r. muszą – przed złożeniem zeznania PIT-36 za 2022 r. (w którym wstecznie wybiorą opodatkowanie skalą podatkową za 2022 r.) – zaprowadzić podatkową księgę przychodów i rozchodów za 2022 r.

Przepis art. 15 ust. 5 ustawy nowelizacyjnej stanowi, że jeśli podatnik (zmieniający wstecznie formę opodatkowania na 2022 r. i zaprowadzający w związku z tym poniewczasie podatkową księgę przychodów i rozchodów) sporządził remanent towarów handlowych, materiałów (surowców) podstawowych i pomocniczych, półwyrobów, produkcji w toku, wyrobów gotowych, braków i odpadków na dzień 31 grudnia 2021 r., przyjmuje się, że jest to remanent sporządzony na dzień 1 stycznia 2022 r. Jeżeli podatnik nie sporządzi remanentu na dzień 1 stycznia 2022 r., przyjmuje się, że wartość remanentu początkowego wynosi 0 zł.

Ponieważ nie miał Pan remanentu na 31 grudnia 2021 r. (gdyż także wówczas był Pan opodatkowany ryczałtem), to w Pana przypadku wartość remanentu początkowego dla 2022 r. wynosi 0 zł. To niewątpliwie niekorzystne rozwiązanie, może bowiem prowadzić (w dużej części przypadków) do wystąpienia dodatnich różnic remanentowych za 2022 r., których wartość będzie powiększała dochód.

Termin zwrotu nadpłaty wynikającej z zeznania rocznego zmieniającego formę opodatkowania (u podatników dotychczas opodatkowanych ryczałtem)

Przepis art. 15 ust. 9 ustawy nowelizacyjnej zastrzega, że w przypadku zmiany sposobu opodatkowania (z ryczałtu na skalę podatkową) przepisów art. 77 § 1 pkt 5a i § 2 pkt 1 o.p. się nie stosuje.

Ten mało czytelny przepis ustanawia zatem niekorzystną dla podatników regułę, że nawet w przypadku złożenia zeznania PIT-36 (w którym dokonywany jest wybór zmiany formy opodatkowania) za pomocą środków komunikacji elektronicznej, termin do zwrotu nadpłaty podatku wynikającej z zeznania wynosi trzy miesiące (a nie 45 dni).

Jest to regulacja wyjątkowo niekorzystna dla podatników, zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę, że u takich podatników zmieniających formę opodatkowania zazwyczaj powstanie nadpłata w podatku przy jednoczesnej niedopłacie w składkach zdrowotnych.

1.3. Możliwość zmiany formy opodatkowania w trakcie 2022 roku

Możliwość porzucenia ryczałtu dla drugiej połowy 2022 roku

Dodatkowe i wyjątkowe rozwiązanie zostało wprowadzone dla podatników, którzy byli (są) w 2022 r. opodatkowani ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych.

Mianowicie do 22 sierpnia 2022 r. podatnik, który wybrał dla 2022 r. ryczałt, będzie mógł złożyć oświadczenie o opodatkowaniu przychodów za okres od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r. w formie skali podatkowej.

Tak więc u takich podatników za okres:

- 1) od 1 stycznia do 30 czerwca 2022 r. przychody będą opodatkowane ryczałtem;
- 2) od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r. dochody będą opodatkowane w formie skali podatkowej.

Nie ma możliwości wybrania w połowie roku opodatkowania liniowego. Podobnie nie ma wówczas możliwości zmiany opodatkowania z liniowego na skalę podatkową.

Dla podatnika, który zmieni opodatkowanie z ryczałtu na skalę podatkową w połowie roku, ta skala będzie absolutnie pełnowymiarowa. Planowane przepisy nie przewidują żadnej „połówkowej skali”. Dla takich podatników, którzy wejdą w skalę podatkową od 1 lipca 2022 r., pierwsze 30 000 zł dochodu będzie wolne od podatku, a dopiero dochody ponad 120 000 zł będą opodatkowane stawką 32%.

Dla niektórych podatników może to być korzystne rozwiązanie. Przy czym oczywiście zmiana formy opodatkowania powoduje też zmianę sposobu opłacania składek zdrowotnych.

Forma porzucenia ryczałtu w drugiej połowie 2022 roku

Co konkretnie powinien zrobić podatnik opodatkowany od początku 2022 roku ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, jeśli nie chce już być w drugiej połowie roku opodatkowany w tej formie i być opodatkowany według skali podatkowej?

Z przepisów art. 17 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej wynika, że podatnik, który chce porzucić opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, może złożyć właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie do 22 sierpnia 2022 r. na piśmie oświadczenie o rezygnacji z opodatkowania przychodów osiągniętych w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r.

Tak więc dla porzucenia ryczałtu dla drugiej połowy 2022 roku podatnik opodatkowany w tej formie powinien złożyć pisemne oświadczenie o rezygnacji z opodatkowania przychodów osiągniętych w drugiej połowie roku w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych.

Nie ma żadnego obowiązującego wzoru takiego oświadczenia. Powinno z niego wynikać, że podatnik rezygnuje z opodatkowania przychodów osiągniętych w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r. w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych.

Oświadczenie to może wyglądać następująco:

Warszawa, 5 lipca 2022 r.

Jan Kowalski
ul. Wymyślona 1
00-950 Warszawa
NIP: 123-000-987-99

Naczelnik Trzeciego Urzędu Skarbowego
Warszawa-Śródmieście

OŚWIADCZENIE

Niniejszym, na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1265), oświadczam, że rezygnuję z opodatkowania przychodów osiągniętych w okresie od 1 lipca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych.

Z poważaniem
Jan Kowalski

Podatnicy, którzy wybrali ryczałt w 2022 roku

W 2021 roku byłem opodatkowany podatkiem liniowym. Na początku 2022 roku wybrałem opodatkowanie ryczałtem. Czy mogę w połowie roku porzucić ryczałt i wybrać opodatkowanie skalą dla drugiej połowy roku?

Jak wynika z przepisu art. 17 ust. 1 in principio ustawy nowelizacyjnej, możliwość porzucenia ryczałtu na drugą połowę 2022 r. dotyczy „podatnika, o którym mowa w art. 9 ust. 1 u.z.p.d.f., który w terminie określonym w tym przepisie nie złożył oświadczenia na piśmie o rezygnacji z opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych w 2022 r.”.

W art. 9 ust. 1 u.z.p.d.f. stanowi się o oświadczeniu o wyborze opodatkowania przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych na dany rok podatkowy. Z kolei przepis art. 9 ust. 1a u.z.p.d.f. zastrzega, że w terminie do wyboru ryczałtu podatnik może złożyć właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego oświadczenie na piśmie o rezygnacji z opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych lub oświadczenie o wyborze opodatkowania podatkiem liniowym.

Wydaje się, że art. 9 ust. 1 u.z.p.d.f. znajduje zastosowanie do podatników, którzy:

- 1) wybrali ryczałt na początku 2022 r.;
- 2) wybrali ryczałt we wcześniejszym roku, a na początku 2022 r. nie zrezygnowali z opodatkowania w tej formie.

Mając na uwadze powyższe, wydaje się, że również podatnik, który wybrał na początku 2022 r. ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, może w drugiej połowie tego roku porzucić ryczałt od przychodów ewidencjonowanych na zasadach art. 17 ustawy nowelizacyjnej.

Opodatkowanie za połowę 2022 roku wspólnie z małżonkiem

Byłem opodatkowany w pierwszej połowie 2022 roku ryczałtem. Planuję porzucić ryczałt w połowie 2022 roku i wybrać opodatkowanie według skali. Czy będę mógł się rozliczyć za 2022 rok wspólnie z małżonką?

Przepis art. 6 ust. 8 pkt 1 u.p.d.o.f. stanowi, że wspólne rozliczenie z podatku małżonków nie znajduje zastosowania w przypadku, gdy przynajmniej jeden z małżonków stosuje przepisy art. 30c u.p.d.o.f. lub ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym, z wyjątkiem art. 6 ust. 1a tej ustawy, w zakresie osiągniętych w roku podatkowym przychodów, poniesionych kosztów uzyskania przychodów, zobowiązania lub uprawnienia do zwiększenia, lub pomniejszenia podstawy opodatkowania albo przychodów, zobowiązania lub uprawnienia do dokonywania innych doliczeń lub odliczeń.

Z powyższej regulacji zdaje się wynikać oczywisty wniosek, że jeśli przez pierwszą połowę 2022 r. podatnik stosował opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów opodatkowanych, wówczas nie może się w 2022 r. opodatkować wspólnie z małżonkiem. Do takiego podatnika bowiem w 2022 r. zastosowanie miały przepisy o ryczałcie.

Powstaje natomiast pytanie, czy ta szczególna sytuacja, jaka dotyczy podatnika, o którym mowa, powinna prowadzić do jakiegoś innego traktowania takiego podatnika. Można bowiem zaryzykować hipotezę, że dla takich podatników – w zakresie przychodów z działalności gospodarczej – w roku 2022 kryją się tak jakby dwa lata podatkowe. Jeden „jakby rok” podatkowy trwa od 1 stycznia do 30 czerwca 2022 r., a drugi od 1 lipca 2022 do końca tego roku.

I ta właśnie szczególna sytuacja podatkowa prowokuje do pytania, czy nie pozwala to na wspólne rozliczenie z małżonkiem za 2022 r. w przypadku podatnika, o którym mowa. Oczywiście jest to sytuacja bardzo nietypowa, wspólne rozliczenie w opisywanym przypadku jest zaś ryzykowne. Niemniej jednak są pewne podstawy do tego, aby pozwolić podatnikom, o których mowa, na dokonanie takiego wspólnego rozliczenia za 2022 r.

Porzucenie ryczałtu w połowie 2022 roku a zeznania roczne

Czy jeśli porzucę ryczałt w połowie 2022 roku, to będę musiał złożyć za 2022 rok zarówno PIT-28, jak i PIT-36? Jeśli tak, to w jakich terminach – w szczególności chodzi o datę złożenia PIT-28?

Przepisy ustawy nowelizacyjnej nie zawierają żadnych szczególnych rozwiązań w tym zakresie.

Zwrócić należy tu uwagę, że dla takich podatników za okres:

- 1) od 1 stycznia do 30 czerwca 2022 r. przychody będą opodatkowane ryczałtem;
- 2) od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r. dochody będą opodatkowane w formie skali podatkowej.

Dla takich podatników – w zakresie przychodów z działalności gospodarczej – w roku 2022 kryją się tak jakby dwa lata podatkowe. Jeden „jakby rok” podatkowy trwa od 1 stycznia do 30 czerwca 2022 r., a drugi od 1 lipca 2022 r. do końca tego roku. Za każdy ten rok podatkowy podatnik powinien złożyć odpowiednie zeznanie roczne.

Nie ma żadnych szczególnych przepisów, które wyłączałyby obowiązek złożenia zeznania rocznego. Nie ma żadnych szczególnych regulacji określających termin złożenia zeznania rocznego – czy to w zakresie ryczałtu, czy to w zakresie skali podatkowej.

W związku z tym podatnik powinien złożyć w terminie od 15 lutego do końca kwietnia 2023 r. zeznanie PIT-28, w którym ujmie przychody z działalności gospodarczej uzyskane w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2022 r.

Natomiast w terminie od 15 lutego do 30 kwietnia 2023 r. podatnik powinien złożyć zeznanie roczne PIT-36, w którym powinien ująć dochody z działalności gospodarczej za okres od 30 czerwca 2022 r. do końca grudnia tego roku oraz ewentualnie dochody z innych źródeł osiągnięte od 1 stycznia 2022 r. do końca tego roku.

Porzucenie ryczałtu w połowie 2022 roku a forma opodatkowania w latach następnych

Czy jeśli zrezygnuję z opodatkowania ryczałtem do 22 sierpnia 2022 roku, to będę opodatkowany automatycznie skalą podatkową również w 2023 roku?

Tak, rezygnacja z opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów opodatkowanych, poczynawszy od 1 lipca 2022 r., odnosi skutek także dla 2023 r.

Przepis art. 17 ust. 2 ustawy nowelizacyjnej stanowi, że oświadczenie, o którym mowa w art. 17 ust. 1 (to znaczy dotyczące porzucenia opodatkowania w formie ryczałtu i wyboru opodatkowania dla drugiej połowy roku w formie skali podatkowej), dotyczy również lat następnych, chyba że podatnik dokona wyboru innej formy opodatkowania.

Powyższe oznacza, że podatnik porzucający ryczałt w drugiej połowie 2022 r. i będący w związku z tym opodatkowany za ten okres w formie skali podatkowej, „wchodzi” w 2023 r., będąc opodatkowanym również w formie skali podatkowej. Jeśli zatem do 20 lutego 2023 r. podatnik nie dokona wyboru innej formy opodatkowania, to jego dochody uzyskane w 2023 r. będą opodatkowane według skali podatkowej.

Skutki porzucenia ryczałtu w pierwszej połowie 2022 roku

Skutki porzucenia ryczałtu w połowie 2022 r. będą następujące:

- 1) przychody osiągnięte w pierwszej połowie 2022 r. będą opodatkowane ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych;
- 2) dochody osiągnięte w drugiej połowie 2022 roku będą opodatkowane skalą podatkową;
- 3) za pierwszą połowę roku podatnik będzie płacić składki zdrowotne jak podatnik opodatkowany ryczałtem (zryczałtowane, w zależności od wysokości przychodów osiągniętych w 2022 r.);

- 4) za drugą połowę roku podatnik będzie płacić składki zdrowotne od dochodu z działalności gospodarczej według stawki 9%.

Porzucanie ryczałtu w pierwszej połowie 2022 roku a kwoty skali podatkowej

Jestem opodatkowany ryczałtem. Zastanawiam się nad tym, żeby dla drugiej połowy roku wybrać opodatkowanie według skali podatkowej. Jakie obowiązują mnie wówczas kwoty i przedziały skali podatkowej? Czy dotyczy mnie kwota 30 000 dochodów wolnych od podatku, czy jest to tylko 15 000? Podobnie – czy przysługuje mi stawka 12% do 120 000 dochodów rocznie, czy kwota ta wynosi 60 000?

Dla podatników, którzy zdecydują się na opodatkowanie skalą podatkową dla dochodów osiągniętych w drugiej połowie roku, zastosowanie ma dokładnie ta sama skala podatkowa, jak dla wszystkich innych podatników.

Przepis art. 17 ust. 3 ustawy nowelizacyjnej stanowi, że podatnik, który porzucił ryczałt od przychodów ewidencjonowanych w drugiej połowie roku, opłaca podatek dochodowy od dochodów osiągniętych od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r. na zasadach określonych w art. 27 u.p.d.o.f.

Zasady określone w art. 27 ust. 1 u.p.d.o.f. oznaczają, że dochody podatnika do kwoty 30 000 zł rocznie będą wolne od podatku. Mimo że podatnik w pierwszej połowie roku był opodatkowany ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, to jednak zastosowanie do niego ma pełna kwota dochodów wolnych od podatku.

Podobnie w zakresie dochodów do kwoty 120 000 zł osiągniętych w 2022 r. (oczywiście bez uwzględniania przychodów osiągniętych w pierwszej połowie roku) podatnik będzie opodatkowany stawką 12%. Nie ma żadnych przepisów, z których wynikałoby, że przedziały skali podatkowej w opisywanej sytuacji „dzielą się” na pół.

Porzucenie ryczałtu w połowie 2022 roku a składki zdrowotne dla 2022 roku

Jak kształtują się składki zdrowotne dla 2022 roku – zarówno dla jego pierwszej połowy, jak i dla drugiej połowy – w przypadku porzucenia ryczałtu w drugiej połowie 2022 roku?

Należy zwrócić uwagę, że dla podatników, o których tu mowa, za okres:

- 1) od 1 stycznia do 30 czerwca 2022 r. przychody będą opodatkowane ryczałtem;

2) od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r. dochody będą opodatkowane w formie skali podatkowej.

Dla takich podatników – w zakresie przychodów z działalności gospodarczej – w roku 2022 kryją się tak jakby dwa lata podatkowe. Jeden „jakby rok” podatkowy trwa od 1 stycznia do 30 czerwca 2022 r., a drugi od 1 lipca 2022 r. do końca tego roku.

Do tej szczególnej sytuacji należy dostosować wysokość i zasady opłacania składek zdrowotnych za 2022 r.

Tak więc za pierwszych sześć miesięcy roku podatnik zapłaci zryczałtowaną składkę zdrowotną, której wysokość jest uzależniona od wysokości przychodów osiągniętych w trakcie roku.

Jeśli wysokość przychodów podatnika w pierwszej połowie roku nie przekroczy 60 000 zł, to podatnik za okres opodatkowania ryczałtem zapłaci ostatecznie składkę zdrowotną w wysokości $6 \times 335,94$ zł, tj. 2015,64 zł.

Jeśli wysokość przychodów podatnika w pierwszej połowie roku przekroczy 60 000 zł, lecz nie przekroczy 300 000 zł, to podatnik za okres opodatkowania ryczałtem zapłaci ostatecznie składkę zdrowotną w wysokości $6 \times 559,89$ zł, tj. 3359,34 zł.

Jeśli wysokość przychodów podatnika w pierwszej połowie roku przekroczy 300 000 zł, to podatnik za okres opodatkowania ryczałtem zapłaci ostatecznie składkę zdrowotną w wysokości $6 \times 1007,81$ zł, tj. 6046,86 zł.

Natomiast w drugiej połowie roku składki miesięczne wynosić będą 9% od osiągniętego dochodu, lecz nie mniej niż 270,90 zł miesięcznie. Natomiast składka roczna wynosić będzie 9% od dochodu osiągniętego w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r., lecz nie mniej niż $6 \times 270,90$ zł, tj. 1625,40 zł.

Porzucenie ryczałtu w drugiej połowie 2022 roku a limit przychodów dla składki zdrowotnej za pierwszą połowę roku

Czy jeżeli porzucę opodatkowanie ryczałtem dla drugiej połowy roku, to dla wysokości składek zdrowotnych limity przychodów będą obniżane o połowę, czy też będą miały zastosowanie w pełnej wysokości? W szczególności, czy wyższe składki będą obowiązywały mnie od przekroczenia 60 000 zł i odpowiednio 300 000 zł przychodów w roku, czy są to kwoty odpowiednio 30 000 zł oraz 150 000 zł?

Z przepisów art. 81 ust. 2e u.ś.o.z. wynika, że roczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących działalność pozarolniczą, które stosują opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych zgodnie z przepisami

ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, stanowi:

- 1) iloczyn liczby miesięcy w roku kalendarzowym podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu i kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, jeżeli osiągnięte przychody z działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne nie przekroczyły w tym okresie kwoty 60 000 zł;
- 2) iloczyn liczby miesięcy w roku kalendarzowym podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu i kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, jeżeli osiągnięte przychody z działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne przekroczyły w tym okresie kwotę 60 000 zł i nie przekroczyły kwoty 300 000 zł;
- 3) iloczyn liczby miesięcy w roku kalendarzowym podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu i kwoty odpowiadającej 180% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, jeżeli osiągnięte przychody z działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne przekroczyły w tym okresie kwotę 300 000 zł.

Jak już wskazywano, podatnik porzucający ryczał za okres styczeń–czerwiec jest opodatkowany ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, natomiast za okres lipiec–grudzień jest opodatkowany skalą podatkową.

Powyższe oznaczają, że za okres styczeń–czerwiec powinien zapłacić w sumie sześć składek miesięcznych od podstawy ustalonej w nawiązaniu do wysokości przychodów. Powinny to być przychody osiągnięte w okresie styczeń–czerwiec. Dla tego okresu zastosowanie mają przedziały:

- 1) do 60 000 zł;
- 2) powyżej 60 000 zł do 300 000 zł;
- 3) powyżej 300 000 zł.

Powyższe limity nie ulegają obniżeniu (w szczególności nie podlegają podzieleniu na pół) dla podatnika porzucającego ryczałt dla drugiej połowy roku. Nie ma bowiem żadnych regulacji, które przewidywałyby taki skutek.

Przeszkody dla porzucenia ryczałtu w 2022 roku

Czy jacyś podatnicy opodatkowani w 2022 roku ryczałtem są pozbawieni możliwości porzucenia ryczałtu?

Tak, niektórzy podatnicy opodatkowani od początku 2022 r. w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych nie mogą porzucić opodatkowania w formie ryczałtu dla drugiej połowy roku.

Z przepisu art. 17 ust. 4 u.z.p.d.f. wynika, że nie może złożyć oświadczenia o rezygnacji z opodatkowania w formie ryczałtu (dla drugiej połowy roku) podatnik, wobec którego organ podatkowy oszacował wartość przychodu i opodatkował ten przychód „karnymi” stawkami ryczałtu (pięciokrotność stawki normalnej).

Porzucenie ryczałtu w przypadku podatników prowadzących działalność w formie spółki osobowej

Czy jeśli prowadzę działalność w spółce cywilnej, to również mogę porzucić ryczałt w połowie 2022 roku i za resztę roku opodatkować dochody z działalności w formie skali podatkowej?

Tak, będzie to możliwe, jednakże przy założeniu, że stosowne oświadczenie o rezygnacji z opodatkowania ryczałtem (w drugiej połowie roku) złożą wszyscy wspólnicy danej spółki.

Z brzmienia końcowego fragmentu art. 17 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej wynika, że w przypadku prowadzenia działalności w formie spółki cywilnej osób fizycznych bądź spółki jawnej osób fizycznych, oświadczenie o rezygnacji z opodatkowania w formie ryczałtu składają wszyscy wspólnicy.

Jeśli oświadczenie, o którym mowa, nie zostanie złożone przez wszystkich wspólników spółki cywilnej (czy też odpowiednio spółki jawnej), wówczas nie będziemy mieli do czynienia ze skutecznym porzuceniem opodatkowania w formie ryczałtu dla drugiej połowy 2022 r.

Zmiana formy opodatkowania z ryczałtu na skalę a termin płatności ryczałtu za grudzień 2022 roku

Co z terminem płatności ryczałtu za grudzień 2022 roku od przychodów z działalności gospodarczej w przypadku wstecznej zmiany formy opodatkowania? Czy jest płatny do końca lutego 2023 roku? Czy jednak w terminie 30 kwietnia 2023 roku?

Kwestię powyższą rozstrzygają przepisy przejściowe zawarte w art. 30 ust. 1 i 2 ustawy nowelizacyjnej.

Zgodnie z nimi ryczałt od przychodów ewidencjonowanych należny m.in. od przychodów z działalności gospodarczej za grudzień 2022 r. (ostatni kwartał 2022 r.) jest co do zasady płatny w terminie do końca lutego 2023 r. Obowiązek wpłaty ryczałtu za grudzień 2022 r. (ostatni kwartał 2022 r.) nie dotyczy jednak podatników, którzy przed tym terminem złożą zawiadomienie o wstecznym wyborze opodatkowania tych przychodów na zasadach ogólnych (według skali podatkowej).

Problemem jest jednak to, że zawiadomienie, o którym mowa, jest składane w zeznaniu rocznym PIT-36. Złożenie takiego zeznania do końca lutego 2023 r. może być problemem dla dużej części podatników. Bez złożenia takiego zeznania (w którym jest zawiadomienie) termin płatności ryczałtu za grudzień się nie przesuwają.

Powyższe oznacza, że jeśli podatek, o którym mowa, do końca lutego 2023 r. nie złoży zeznania PIT-36, w którym zawiadomi o zmianie formy opodatkowania przychodów z ryczałtu na zasady ogólne, będzie musiał zapłacić ryczałt do końca lutego 2023 r.

Problematyczne jest wówczas również to, że ryczałt będzie zapłacony, natomiast nie będzie złożone zeznanie roczne PIT-28. Podatek go nie złoży, ponieważ zamierza się opodatkować skalą podatkową, w związku z czym będzie miał czas na złożenie zeznania rocznego PIT-36 do końca kwietnia. Trzeba uznać, że taki podatek nie jest w zwłocie ze złożeniem zeznania rocznego, mimo zapłaty ryczałtu za grudzień. Sam fakt zapłaty ryczałtu za grudzień 2022 r. nie oznacza „pozbawienia się” możliwości wstecznej zmiany formy opodatkowania. W szczególności podkreślić należy, że nie mamy wtedy do czynienia z popełnieniem żadnego czynu zabronionego (wykroczenia skarbowego).

Faktyczny termin złożenia zeznania PIT-36 dla podatników wstecznie wybierających skalę podatkową zamiast ryczałtu

Jestem przedsiębiorcą, który jest opodatkowany na zasadach ryczałtu. Jeśli zdecydowałbym się na zmianę opodatkowania za 2022 rok na skalę podatkową, to w jakim terminie muszę złożyć PIT-36 za 2022 rok? Do końca lutego 2023 roku, czy do końca kwietnia 2023 roku?

Przepisy nie precyzują tej kwestii w sposób jednoznaczny.

Należy tutaj zwrócić uwagę na brzmienie art. 30 ust. 1 i ust. 2 ustawy nowelizacyjnej.

Zgodnie z tymi przepisami ryczałt od przychodów ewidencjonowanych za grudzień 2022 r. (ostatni kwartał 2022 r.) jest co do zasady płatny w terminie do końca lutego 2023 r. Obowiązek wpłaty ryczałtu za grudzień 2022 r. (ostatni kwartał 2022 r.) nie dotyczy jednak podatników, którzy przed tym terminem złożą zawiadomienie o wstecznym wyborze opodatkowania tych przychodów na zasadach ogólnych (według skali podatkowej).

Powyższe oznaczają, że jeśli podatek, o którym mowa, do końca lutego 2023 r. złoży zeznanie roczne PIT-36, w którym zawiadomi o zmianie formy opodatkowania przychodów, wówczas nie będzie miał obowiązku płatności ryczałtu za grudzień 2022 r. do końca lutego 2023 r. (tylko w terminie płatności podatku wynikającego z zeznania rocznego PIT-36, czyli do końca kwietnia 2023 r.). W przeciwnym wypadku będzie musiał zapłacić ryczałt do końca lutego 2023 r.

Powyższe przepisy nie nakładają jednak obowiązku złożenia PIT-36 w terminie do końca lutego 2023 r. Stanowią jedynie o tym, że jeśli podatek w takim terminie nie złoży zeznania PIT-36 (w którym zrezygnowałby z opodatkowania w formie ryczałtu), wówczas musi zapłacić ryczałt za grudzień (IV kwartał) do końca lutego 2023 r. Nie jest to jednak termin na złożenie właściwego zeznania rocznego, którym jest w tym przypadku (przy zmianie formy opodatkowania) zeznanie PIT-36.

Należy przy tym zauważyć, że w razie zapłaty ryczałtu za grudzień (IV kwartał) 2022 r. w terminie do końca lutego 2023 r., przy jednoczesnym braku złożenia PIT-28, podatek nie jest w zwłoce w złożeniu zeznania rocznego, jeśli jest podatnikiem, który zamierza wstecznie zmienić formę opodatkowania dla 2023 r. Dla niego bowiem właściwym zeznaniem jest wówczas PIT-36, którego termin złożenia to 30 kwietnia 2023 r. (a w zasadzie 2 maja 2023 r.).

Termin na wsteczną zmianę formy opodatkowania

Jestem opodatkowany ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. Zastanawiam się nad zmianą formy opodatkowania za 2022 rok na zasady ogólne (skalę podatkową). Czy stosownego wyboru – w składanym zeznaniu rocznym – muszę dokonać do 30 kwietnia 2023 roku (niedziela), czy do 2 maja 2023 roku (pierwszy dzień roboczy)?

Zgodnie z przepisami przejściowymi ustawy nowelizacyjnej podatnicy, którzy wybrali w 2022 r. opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, będą mogli wybrać po zakończeniu roku w odniesieniu do 2022 r. opodatkowanie skalą podatkową.

Taka wsteczna zmiana formy opodatkowania będzie następowała poprzez złożenie odpowiedniego zeznania rocznego, w którym zapewne (ponieważ wzory zeznań rocznych nie są jeszcze opublikowane) trzeba będzie zaznaczyć odpowiednią opcję.

Przepis art. 15 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej stanowi o zawiadomieniu o wstecznym wyborze formy opodatkowania właściwego naczelnika urzędu skarbowego w zeznaniu rocznym (PIT-36) złożonym w terminie określonym w art. 45 u.p.d.o.f.

Przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych określają termin na złożenie zeznania rocznego na „30 kwietnia roku następnego”.

Należy jednak mieć na uwadze brzmienie art. 12 § 5 o.p. Ten przepis zastrzega, że jeśli ostatni dzień terminu przypada na sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, za ostatni dzień terminu uważa się następny dzień po dniu lub dniach wolnych od pracy, chyba że ustawy podatkowe stanowią inaczej.

Powyższa regulacja ma zastosowanie do wszystkich przepisów prawa podatkowego. Niewątpliwie art. 15 ustawy nowelizacyjnej jest przepisem prawa podatkowego. Należy więc go rozumieć w ten sposób, że wsteczny wybór formy opodatkowania powinien nastąpić w terminie określonym w art. 45 u.p.d.o.f. z uwzględnieniem art. 12 § 5 o.p.

Tym samym należy przyjąć, że ostateczny termin na dokonanie wstecznej zmiany formy opodatkowania za 2022 r. to 2 maja 2023 r. Najpóźniej w tym dniu powinno być złożone zeznanie roczne PIT-36, w którym podatnik zmieni wstecznie formę opodatkowania za 2022 r.

1.4. Opłacalność różnych form prowadzenia działalności w kontekście zmian podatkowych i składkowych

Wprowadzone tzw. Nowym Polskim Ładem zmiany wpłynęły na warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Zmiany te nie są tak rewolucyjne jak te, których świad-

kami byliśmy 1 stycznia 2022 r. Mimo to wymagają ponownego rozważenia, czy przyjęta przez podatnika forma opodatkowania jest optymalna.

Co więcej, umożliwienie wstecznej zmiany formy opodatkowania w 2022 r. pozwala na zmianę błędnie wybranej na początku roku formy. Mamy tu na myśli sytuację, w której podatnik zakładał osiągnięcie określonego wyniku w firmie (danego pułapu przychodów czy poniesienia określonych kosztów), ale ze względów biznesowych (np. wzrost kosztów związany z inflacją czy też – z drugiej strony – wzrost rentowności związany ze zwiększeniem marż) prognozy te okazały się błędne.

Ze względu na umożliwienie porzucenia podatku liniowego oraz ryczałtu na rzecz skali podatkowej przy kalkulacjach należy wziąć pod uwagę kilka elementów. Są to przede wszystkim:

- 1) zniesienie ulgi dla klasy średniej w ramach skali, co przy okazji eliminuje wątpliwości związane z tym, w jaki sposób zastosować ten mechanizm do łącznie opodatkowanych małżonków;
- 2) zmniejszenie 17% stawki podatku dochodowego do 12%, co ma znaczenie dla jednoosobowych przedsiębiorców na skali podatkowej, ale także np. dla spółek z o.o. – przekłada się na niższe opodatkowanie wynagrodzeń członków zarządu i prokurentów;
- 3) powrót ulgi dla samotnych rodziców w dotychczasowej wersji;
- 4) wspomnianą już w poradniku konieczność zgromadzenia dokumentów kosztowych przy zakładaniu podatkowej księgi przychodów i rozchodów i przejściu na skalę podatkową oraz połączone z tym ewentualne dodatkowe koszty wstecznego zaprowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów;
- 5) potencjalne problemy przy konieczności uwzględnienia remanentu zerowego (konieczność chwilowego poniesienia ciężaru podatku od zapasów materiałów i towarów);
- 6) z drugiej strony – możliwość odliczenia składki zdrowotnej (od podstawy opodatkowania w podatku liniowym oraz od przychodów w ryczałcie), choć z ustawowymi limitami.

Oprócz tego warto wziąć pod uwagę:

- 1) oskładkowanie spółek komandytowo-akcyjnych – ta forma prawna, z racji zbliżenia jej, z punktu widzenia obciążeń podatkowo-składkowych, do spółek komandytowych, traci większość swoich zalet (przy zachowaniu wad – więcej szczegółów na blogu [Dzień Dobry Podatki](#));

- 2) oskładkowanie prokurentów (istotne, jeśli ktoś zakładał funkcjonowanie w ramach spółki z o.o. i wypłatę wynagrodzenia w formie wynagrodzenia prokurentów).

Szczegółowe wyliczenia przy użyciu Kalkulatora Nowego Polskiego Ładu w różnych sytuacjach znajdują się w bonusowej części poradnika.

1.5. Pozostałe zagadnienia

Elektronizacja ksiąg podatkowych odłożona w czasie

Pod koniec 2021 r. wprowadzono przepisy, które miały nakładać od 1 stycznia 2023 r. na podatników obowiązek comiesięcznego wysyłania do urzędów skarbowych jednolitych plików kontrolnych (JPK) dotyczących podatku dochodowego.

Zgodnie z tymi przepisami osoby prowadzące działalność gospodarczą oraz działy specjalne produkcji rolnej, które prowadzą księgi, księgi rachunkowe lub ewidencję środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, będą miały obowiązek prowadzić te księgi i ewidencję przy użyciu programów komputerowych oraz przysyłać do urzędu skarbowego te księgi i ewidencję:

- 1) według stanu na ostatni dzień:
 - a) miesiąca – w przypadku gdy stanowią podstawę ustalania zaliczek miesięcznych,
 - b) kwartału – w przypadku gdy stanowią podstawę ustalania zaliczek kwartalnych,w terminie do dwudziestego dnia miesiąca następującego po upływie odpowiednio tego miesiąca albo kwartału oraz
- 2) po zakończeniu roku podatkowego w terminie do dnia upływu terminu określonego dla złożenia zeznania rocznego
za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w postaci elektronicznej odpowiadającej strukturze logicznej, która zostanie ogłoszona przez Ministra Finansów.

Przepisy te miały wejść w życie od 1 stycznia 2023 r. Jednak ustawodawca zmienił datę wejścia w życie powyższych regulacji.

Obowiązki w zakresie powyższych JPK-ów poszczególni podatnicy mają zacząć realizować, począwszy od:

- 1) 1 stycznia 2024 r. – podatnicy CIT, których przychody przekroczyły w poprzednim roku podatkowym 50 mln euro,

- 2) 1 stycznia 2025 r. – podatnicy CIT oraz podatnicy PIT zobowiązani do przesyłania ewidencji JPK_VAT,
- 3) 1 stycznia 2026 r. – pozostali podatnicy CIT i PIT.

Obowiązki informacyjne przedsiębiorcy korzystającego ze zwolnienia dla dużych rodzin

Jestem przedsiębiorcą opodatkowanym skalą podatkową, mam piątkę dzieci, na które przysługuje mi ulga na dzieci, wiem, że część moich przychodów jest zwolniona z podatku dochodowego. Czy w związku z tym mam jakieś obowiązki informacyjne względem urzędu skarbowego?

Tak, nowelizacja wprowadza pewne obowiązki dla takich przedsiębiorców jak Pan. Są one jednak raczej symboliczne i niezbyt uciążliwe.

Otóż, jak wynika z brzmienia art. 21 ust. 46 pkt 2 u.p.d.o.f., podatnik uzyskujący przychody z działalności gospodarczej (czy to opodatkowane na skali podatkowej, czy liniowym 19-procentowym podatkiem, czy ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych) w złożonym zeznaniu rocznym, składanym za rok podatkowy, w którym korzysta z przedmiotowego zwolnienia, informuje o liczbie dzieci i ich numerach PESEL, a w przypadku braku tych numerów – imionach, nazwiskach oraz datach urodzenia dzieci.

Wystarczy zatem podać w zeznaniu rocznym informacje o dzieciach, na które podatnikowi przysługuje ulga na dzieci, i w związku z którymi ma prawo do omawianego zwolnienia z podatku.

ROZDZIAŁ 2.

ZMIANY DLA PŁATNIKÓW PIT

2.1. Zaliczki od lipca 2022 roku

Koniec dwóch reżimów liczenia zaliczek

W naszym przedsiębiorstwie przy liczeniu zaliczek na podatek od wynagrodzeń pracowników stosowaliśmy art. 53a u.p.d.o.f., to znaczy liczyliśmy zaliczkę po nowemu (wg przepisów obowiązujących od 1 stycznia 2022 r.) oraz po starym (czyli zgodnie z przepisami obowiązującymi do końca 2021 r., z mechanizmem pomniejszania zaliczki o część składki zdrowotnej). U dużej części naszych podatników sumy zaliczek (od początku roku) liczonych po starym są w dalszej części niższe niż sumy zaliczek (od początku roku) liczone po nowemu. Czy od 1 lipca 2022 roku nadal mamy stosować mechanizm porównywania zaliczek? Jeśli tak, to z czym je porównywać?

W ostatnim stanie prawnym obowiązek liczenia zaliczek na dwa sposoby wynikał z art. 53a u.p.d.o.f.

Ten przepis został uchylony z końcem czerwca 2022 r. W związku z jego uchyceniem należy zwrócić uwagę na art. 28 ustawy nowelizacyjnej. Ten przepis stanowi, że zwalnia się płatnika z obowiązku poboru i wpłacenia nadwyżki zaliczki, o której mowa w art. 53a ust. 1 i 5 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, niepobranej do 30 czerwca 2022 r. w części, w jakiej nie została pobrana ze względu na niewystąpienie różnicy obliczonej zgodnie z art. 53a ust. 2–4 u.p.d.o.f.

Powyższy przepis wskazuje zatem, że co do zasady, począwszy od lipca 2022 r., należy liczyć zaliczki na podatek według przepisów zawartych w art. 32 u.p.d.o.f. (przychody z pracy) czy też w art. 41 u.p.d.o.f. (przychody z działalności wykonywanej osobiście), bez mechanizmu porównywania zaliczek. Jeśli u płatnika pozostała jakaś kwota różnicy (pomiędzy zaliczkami nowymi a starymi), to ta różnica niejako „przepada” – nie może być już uwzględniana.

Począwszy zaś od zaliczek obliczanych i pobieranych w lipcu, stosuje się do nich stawkę 12% i nie stosuje ulgi dla klasy średniej.

Zaliczka od dochodów pracownika wypłacanych na początku lipca

Według jakich zasad mam policzyć zaliczkę pracownika od wynagrodzenia wypłacanego w lipcu? Wynagrodzenie wypłacane jest z dołu na początku następnego miesiąca. Czyli za czerwiec – na początku lipca.

Odpowiedź na to pytanie nie jest prosta.

Na wstępie należy przypomnieć, że momentem uzyskania przychodów przez pracowników jest chwila otrzymania wynagrodzenia (ewentualnie postawienia ich do dyspozycji pracownikom). Tak więc wynagrodzenie za czerwiec płatne w lipcu jest przychodem uzyskanym w lipcu.

W celu odpowiedzi na powyższe pytanie w pierwszym rzędzie należy sięgnąć do przepisów przejściowych zawartych w ustawie nowelizacyjnej.

Wynika z nich, że nowe zasady obliczania zaliczek na podatek dochodowy stosuje się do dochodów (przychodów) uzyskanych od 1 stycznia 2023 r. (art. 18 ust. 5 ustawy nowelizacyjnej).

Czy to znaczy jednak, że w okresie od 1 lipca 2022 r. do końca grudnia 2022 r. stosuje się zasady dotychczasowe? Czyli oblicza się zaliczki tak samo jak dotychczas?

Niezupełnie. Należy sięgnąć bowiem do kolejnego przepisu przejściowego, tj. do art. 23 ustawy nowelizacyjnej. Wynika z niego, że płatnik zaliczek na podatek od wynagrodzeń przy liczeniu zaliczki od dochodów uzyskanych od 1 lipca 2022 r. stosuje „stare” przepisy dotyczące poboru zaliczki, ale z następującymi modyfikacjami:

- 1) nie stosuje przy poborze zaliczki ulgi dla klasy średniej (art. 23 ust. 4 ustawy nowelizacyjnej);
- 2) stosuje stawkę podatku 12% w miejsce stawki podatku 17% (art. 23 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej).

Tak więc przy liczeniu zaliczki od wynagrodzeń płaconych w lipcu 2022 r. należy pobrać zaliczkę według stawki 12% (o ile wynagrodzenie mieści się w pierwszym przedziale skali podatkowej, ewentualnie podatnik złożył oświadczenia, które pozwalają na zastosowanie do zaliczki stawki podatku określonej w pierwszym przedziale skali podatkowej) bez stosowania ulgi dla klasy średniej (o ile określeni pracownicy byliby uprawnieni do tej ulgi).

Zaliczka pobrana w lipcu na podstawie „starych” przepisów

W firmie wynagrodzenia są wypłacane na początku miesiąca z góry za dany miesiąc. Listę płac robimy 2.–3. dnia danego miesiąca. Wiem, że nie będę mieć zaktualizowanego oprogramowania. Czy liczyć zaliczkę ręcznie po nowemu? Mam ponad stu pracowników. Czy też można ją policzyć wyjątkowo według zasad dotychczasowych?

I tak, i nie.

Należy bowiem zauważyć, że z przepisów przejściowych wynika, iż zaliczka na podatek od dochodów osiąganych przez pracowników (podatników), począwszy od 1 lipca 2022 r., powinna być policzona według zasad dotychczasowych, ale przy zastosowaniu stawki 12% zamiast stawki 17% oraz bez stosowania ulgi dla klasy średniej.

Nie ma w zasadzie przepisów, które wprost pozwalałyby płatnikowi policzyć zaliczkę według innych zasad.

Trzeba jednak zwrócić uwagę na brzmienie art. 21 ustawy nowelizacyjnej. Przepis ten stanowi, że w przypadku gdy płatnik pobrał w lipcu 2022 r. zaliczkę na podatek dochodowy na podstawie przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w brzmieniu z dnia 30 czerwca 2022 r. i nie przekazał tej zaliczki na rachunek urzędu skarbowego, niezwłocznie zwraca podatnikowi tę część pobranej zaliczki, która przekracza zaliczkę obliczoną na podstawie przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Z tego przepisu zdaje się wynikać, że jeśli obliczono w lipcu zaliczki „po staremu”, to należałoby je najpóźniej do 20 sierpnia 2022 r. (termin przekazania zaliczki do urzędu skarbowego) przeliczyć po nowemu (z zastosowaniem stawki 12% i bez ulgi dla klasy średniej). Jeśli z tego przeliczenia będzie wynikać, że zaliczka obliczona według nowych przepisów jest niższa od zaliczki już pobranej w lipcu, to tę różnicę należałoby niezwłocznie zwrócić podatnikowi.

Na podstawie tej regulacji można domniemywać, że ustawodawca tak jakby dopuszczał możliwość policzenia i pobrania na początku lipca 2022 r. zaliczki przez płatnika w wysokości dotychczasowej. Taka zaliczka powinna być jednak niezwłocznie (lecz nie później niż do 20 sierpnia 2022 r.) przeliczona „po nowemu”, a ewentualne różnice powinny być zwrócone podatnikowi.

Wynagrodzenie zleceniobiorcy wypłacane na początku lipca

Wypłacam zleceniobiorcy wynagrodzenie (większe niż 200 zł) za czerwiec na początku lipca 2022 roku. Jaką mam zastosować stawkę podatku?

O wysokości zaliczki pobieranej od wynagrodzenia dochodów z umów zlecenia stanowią przepisy art. 41 ust. 1 u.p.d.o.f.

Ten przepis akurat nie został zmieniony w ramach nowelizacji Polskiego Ładu.

Należy jednak zauważyć, że stanowi on o zaliczce pobieranej przy zastosowaniu „najniższej stawki podatkowej określonej w skali, o której mowa w art. 27 ust. 1 ustawy”.

Artykuł 27 ust. 1 ma nowe brzmienie od 1 lipca 2022 r. Stanowi się z nim o najniższej stawce podatku wynoszącej 12%.

W związku z tym przy pobieraniu zaliczki na podatek od wynagrodzenia zleceniobiorcy za lipiec 2022 r. należy zastosować stawkę podatku wynoszącą 12%.

2.2. Nowe zasady PIT-2 i zaliczek od dochodów ze stosunku pracy od 1 stycznia 2023 roku

Nowe zasady pobierania zaliczek od dochodów ze stosunku pracy od 1 stycznia 2023 roku

Od 1 stycznia 2023 r. zmiany dotkną również zasad pobierania zaliczek od dochodów ze stosunku pracy oraz pokrewnych. Najważniejsze zmiany w tym zakresie będą następujące:

1. Zaliczki będą pobierane według nowej skali podatkowej.

Co do zasady zaliczki za miesiące od stycznia do grudnia będą wynosić:

- a) za miesiące, w których dochód podatnika uzyskany od początku roku od danego płatnika nie przekroczył kwoty 120 000 zł – 12% dochodu uzyskanego w danym miesiącu;
- b) za miesiąc, w którym dochód podatnika uzyskany od początku roku od danego płatnika przekroczył kwotę 120 000 zł – 12% od tej części dochodu uzyskanego w tym miesiącu, która nie przekroczyła tej kwoty, i 32% od nadwyżki ponad kwotę 120 000 zł;
- c) za miesiące następujące po miesiącu, o którym mowa w pkt b – 32% dochodu uzyskanego w danym miesiącu od danego płatnika.

Warto w tym miejscu wskazać, że stawka 12% przy liczeniu zaliczki będzie stosowana już od zaliczki obliczanej w lipcu 2022 r. i w miesiącach następnych. Będzie tak na mocy przepisów przejściowych.

2. Będą nowe zasady składania i funkcjonowania PIT-2 – wspólne dla wszystkich płatników, którzy będą mogli to zmniejszenie stosować. Zostały one szczegółowo omówione poniżej.
3. Na nieco innych zasadach niż dotychczas odbywać się będzie zmniejszenie zaliczki o drugą kwotę zmniejszającą podatek, ewentualnie jej inne niż typowe rozliczenie (z uwagi na planowane rozliczenie się podatnika z małżonkiem). Jak będzie wynikać z nowych przepisów, jeśli podatnik złoży płatnikowi oświadczenie, że za dany rok zamierza opodatkować dochody wspólnie z małżonkiem albo jako osoba samotnie wychowująca dziecko, a za rok podatkowy przewidywane, określone w oświadczeniu:
 - a) dochody podatnika nie przekroczą kwoty 120 000 zł, a małżonek lub dziecko nie uzyskują żadnych dochodów, które łączą się z dochodami podatnika – zaliczki za wszystkie miesiące roku podatkowego wynoszą 12% dochodu uzyskanego w danym miesiącu od tego płatnika i są dodatkowo pomniejszane za każdy miesiąc o kwotę stanowiącą 1/12 kwoty zmniejszającej podatek – w przypadku oświadczenia dotyczącego opodatkowania dochodów wspólnie z małżonkiem bądź wspólnie z dzieckiem samotnie wychowywanym,
 - b) dochody podatnika przekroczą kwotę 120 000 zł, a dochody małżonka lub dziecka, które łączą się z dochodami podatnika, nie przekraczają tej kwoty – zaliczki za wszystkie miesiące roku podatkowego wynoszą 12% dochodu uzyskanego w danym miesiącu od tego płatnika.
4. Można wskazać, że podatnik może złożyć płatnikowi wniosek o niestosowanie przy obliczaniu zaliczki miesięcznych kosztów uzyskania przychodów (zarówno w wysokości normalnej, jak i podwyższonej – dla pracowników dojeżdżających).

Termin wejścia w życie nowych regulacji dotyczących PIT-2 oraz innych wniosków i oświadczeń składanych płatnikowi

Prowadzę działalność gospodarczą. Jestem pracodawcą. W związku z tym jestem płatnikiem zaliczek na podatek dochodowy. Pamiętam zamieszanie z PIT-2 na początku tego roku. Podobno teraz zmieniły się znowu przepisy. Czy to znaczy, że w połowie roku znowu trzeba będzie uczyć się nowych rzeczy?

Faktycznie, zmiany dokonywane ustawą nowelizacyjną z 9 czerwca 2022 r. dotyczą też obowiązków płatników zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych. Jakąś częścią tych zmian są również nowe regulacje dotyczące PIT-2.

W szczególności dotyczą one możliwości złożenia i wycofania PIT-2 w dowolnym momencie roku. Pozwalają one na złożenie PIT-2 nie tylko w formie papierowej na urzędowym druku. Wprowadza się również możliwość złożenia oświadczenia PIT-2 więcej niż jednemu płatnikowi, możliwe będzie bowiem złożenie tego oświadczenia w sumie dwóm albo trzem płatnikom.

Wszystkie te zmiany wchodzić jednak w życie – jak wynika z brzmienia art. 18 ust. 5 nowelizacji – dopiero od 1 stycznia 2023 r.

W drugiej połowie roku przepisy dotyczące PIT-2 będą obowiązywały jeszcze w starym, dotychczasowym brzmieniu.

PIT-2 do trzech płatników dopiero od 1 stycznia 2023 roku

Czy złożenie trzech druków PIT-2 dla trzech różnych płatników będzie możliwe od 1 stycznia 2023 czy od 1 lipca 2022 roku? Czy złożenie druków PIT-2 przez zleceniobiorców będzie możliwe od 1 stycznia 2023 czy od 1 lipca 2022 roku?

Będzie to możliwe od 1 stycznia 2023 r.

Regulacje dotyczące PIT-2 – składanego wszystkim płatnikom (w tym m.in. zakładom pracy i zleceniodawcom) – zostaną przeniesione do nowego art. 31b u.p.d.o.f. Ten zaś wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.

Dopiero zatem od tej daty będzie możliwość stosownego pomniejszenia zaliczki u trzech różnych płatników.

Oświadczenie PIT-2 na nowych zasadach, przygotowane i podpisane przez pracownika (zleceniobiorcę) jeszcze w 2022 roku

Czy oświadczenia (PIT-2) na nowych zasadach można złożyć przed 1 stycznia 2023 roku, bo u części pracodawców wypłaty są realizowane już 5 stycznia 2023 r.?

Przepis pozwalający na złożenie PIT-2 na nowych zasadach, w tym m.in. na złożenie go nowej kategorii płatników (innych niż zakłady pracy) wchodzi w życie od 1 stycznia 2023 r. Dopiero zatem od tej daty – teoretycznie rzecz biorąc – istnieje możliwość złożenia PIT-2 na nowych zasadach.

Wydaje się jednak, że nic nie stoi na przeszkodzie, aby stosowne oświadczenia zostały przez podatników przygotowane, a nawet podpisane wcześniej. Oświadczenie nie musi zawierać daty, jeśli nie jest sporządzane na ustawowym druku (a nie będzie obowiązku ich stosowania od 1 stycznia 2023 r.). Mogą one nawet być przechowywane w dziale kadr i płac czy też w innym dziale odpowiedzialnym za sprawy pracownicze (w tym listy

płać i zaliczki na podatek). Dnia 2 stycznia 2023 r. (poniedziałek) można „aktywować” te oświadczenia, uznając je za wówczas złożone.

Oczywiście będą one miały zastosowanie do zaliczek pobieranych dopiero od daty „aktywacji” (czyli od 2 stycznia 2023 r.). Nawet jeśli byłyby przygotowane np. na początku grudnia 2022 r., to za grudzień ich nie zastosujemy.

PIT-2 w formie e-mail

W naszej firmie ograniczamy papierowy obieg dokumentów. Zastanawiamy się nad możliwością wprowadzenia elektronicznej oraz mailowej formy PIT-2. Czy to prawda, że od 1 stycznia 2023 roku PIT-y-2 mogą być składane w takiej formie?

Od 1 stycznia 2023 r. wejdzie w życie m.in. art. 31a u.p.d.o.f.

Z brzmienia ust. 1 tego artykułu będzie wynikać, że podatnik składa płatnikowi na piśmie albo w inny sposób przyjęty u danego płatnika oświadczenia i wnioski mające wpływ na obliczenie zaliczki.

Powyższe regulacje będą zatem pozwalać na złożenie oświadczenia mającego wpływ na obliczenie zaliczki (a takim oświadczeniem jest właśnie PIT-2) na piśmie albo w inny sposób przyjęty u danego płatnika. Jeśli wprowadzicie Państwo w przedsiębiorstwie zasadę, że dane dokumenty (oświadczenia) można składać w formie elektronicznej (za pośrednictwem e-maila), to będzie to (w świetle nowych przepisów) pełnoprawny sposób złożenia takiego oświadczenia.

Dodatkowo zwrócić należy uwagę na brzmienie art. 31 ust. 2 u.p.d.o.f. Powołany przepis ma zastrzegać, że oświadczenia i wnioski, o których mowa w art. 31b ust. 1 i art. 32 ust. 3 i 6-8 – a więc m.in. PIT-2 – mogą być składane według ustalonego wzoru. Nie będzie więc przymusu korzystania z urzędowego druku PIT-2. Oświadczenie PIT-2 (o ile tylko będzie zawierać wszelkie wymagane elementy) może być zatem złożone nie poprzez urzędowy druk.

PIT-2 „ważny” także w następnym roku

Czy podatnik będzie musiał składać PIT-2 co roku?

Nie, nie będzie takiej potrzeby.

Obowiązujący od 1 stycznia 2023 r. przepis art. 31a ust. 6 u.p.d.o.f. będzie stanowił, że oświadczenie i wniosek mające wpływ na obliczenie zaliczki dotyczą również kolejnych lat podatkowych, chyba że odrębny przepis stanowi inaczej.

W tym przypadku nie mają zastosowania żadne odrębne przepisy. Nie ma żadnej regulacji, która określałaby „ważność” PIT-2 w inny sposób.

Powyższe oznacza, że raz złożony PIT-2 będzie dotyczył również lat następnych.

PIT-2 złożony obecnie a lata następne

Czy wymagać od naszych podatników złożenia PIT-2 na 2023 rok? Czy też PIT-2 złożony na podstawie dotychczasowych przepisów zachowa „ważność”?

Kwestię powyższą wyjaśnia art. 22 ustawy nowelizacyjnej. Wynika z niego, że oświadczenia i wnioski mające wpływ na obliczenie zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, złożone płatnikowi przed dniem wejścia w życie niniejszego przepisu, zachowują moc.

Powyższe oznacza, że PIT-2 złożony przed 1 lipca 2022 r. zachowuje moc również po 30 czerwca 2022 r. oraz po 31 grudnia 2022 r. Na podstawie takiego PIT-2 kwota zaliczki na podatek dochodowy za lipiec 2022 r. i miesiące następne również może być pomniejszana o miesięczną kwotę zmniejszającą zaliczkę (300 zł miesięcznie).

Moment uwzględnienia PIT-2

W naszej firmie wynagrodzenia wypłacane są z góry do 5. dnia danego miesiąca. Czy jeśli podatek złoży nam PIT-2 po sporządzeniu listy płac, ale jeszcze przed wypłatą, to musimy przeliczać wynagrodzenie za ten miesiąc (zmniejszając zaliczkę)? Czy wystarczy, jeśli kwotę zmniejszającą podatek uwzględnimy dopiero od następnego miesiąca?

Nie, nie będzie takiego bezwzględnego obowiązku. Oczywiście mowa tutaj o stanie prawnym obowiązującym od 1 stycznia 2023 r.

Przepis art. 31a ust. 5 u.p.d.o.f. stanowi, że jeśli podatek złoży płatnikowi oświadczenie lub wniosek mające wpływ na obliczanie zaliczki, płatnik uwzględnia to oświadczenie lub ten wniosek najpóźniej od miesiąca następującego po miesiącu, w którym je otrzymał, a w przypadku płatnika, o którym mowa w art. 34 (czyli organu rentowego), najpóźniej od drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym je otrzymał.

Przepis zastrzega zatem, że zaliczka na podatek powinna zostać odpowiednio zmniejszona (względnie zwiększona – w przypadku wycofania PIT-2 albo zmiany sposobu rozporządzenia kwotą zmniejszającą podatek) najpóźniej w miesiącu następnym po miesiącu otrzymania.

Płatnik nie ma zatem obowiązku uwzględnienia otrzymanego oświadczenia już w miesiącu, w którym je otrzymał. Może to zrobić (jeśli jeszcze nie pobrał zaliczki za dany miesiąc), ale nie musi tego czynić.

W przypadku opisanym w pytaniu uwzględnienie zmniejszenia zaliczki już w miesiącu otrzymania PIT-2 – jeśli za ten miesiąc jest już sporządzona lista płac – może być kłopotliwe. Płatnik może w takiej sytuacji „przeliczyć” wynagrodzenie (odpowiednio zmniejszając zaliczkę), ale nie musi tego czynić. Może zastosować zmniejszenie dopiero od następnego miesiąca.

Odpowiedzialność płatnika za pobraną zaliczkę a fałszywe oświadczenie złożone przez podatnika

Nasz pracownik oświadcza, że ma czwórkę dzieci i spełnia warunki do zwolnienia z podatku. Nie jesteśmy do tego w pełni przekonani. Czy jeśli podatnikłoży nam fałszywe oświadczenie, a my nie pobierzemy zaliczki na podatek (stosując zwolnienie), to będziemy odpowiadać za tę niepobraną zaliczkę?

Płatnik nie jest podmiotem, który ma możliwości zbadania oświadczenia składanego przez podatnika co do warunków przysługiwania mu zwolnienia (częściowego zwolnienia z podatku).

Od pewnego już czasu w Ordynacji podatkowej znajduje się regulacja zawarta w art. 26a. Te przepisy całkowicie uwalniają podatnika od odpowiedzialności na gruncie Ordynacji podatkowej za zaliczki niepobrane albo pobrane w wysokości za niskiej, w odniesieniu do dochodów z pracy, działalności wykonywanej osobiście, praw majątkowych.

Nie ma przy tym znaczenia, z jakiego powodu doszło do pobrania zaliczki w zaniżonej wysokości bądź niepobrania jej w ogóle. Płatnik (w odniesieniu do zaliczek od ww. dochodów) odpowiada przed organem podatkowym także w sytuacji wprowadzenia go w błąd przez podatnika. Ten ostatni zaś odpowiedzialności wówczas nie ponosi.

Od pewnego czasu postulowano zmianę tych przepisów. Nastąpi to z dniem 1 stycznia 2023 r. Zostanie wówczas wprowadzony przepis art. 31a ust. 10 u.p.d.o.f. Powołany przepis będzie stanowił, że w przypadku gdy zaniżenie lub nieujawnienie przez płatnika podstawy opodatkowania wynikało z zastosowania przez płatnika złożonych przez podatnika wniosków lub oświadczeń mających wpływ na obliczenie zaliczki, przepisu art. 26a § 2 o.p. się nie stosuje.

Z taką sytuacją możemy mieć do czynienia w przypadku opisanym w pytaniu: jeśli podatnikłoży oświadczenie o przysługującym mu zwolnieniu (PIT-0 dla dużych rodzin), w związku z czym płatnik nie pobierze zaliczki (przyjmując, że podstawa do zaliczki wynosi „0”), a to oświadczenie okaże się fałszywe, wówczas „nieujawnienie przez płatnika podstawy

opodatkowania wynikać będzie z zastosowania złożonego przez podatnika oświadczenia”. To zaś powoduje, że nie ma wtedy zastosowania art. 26a o.p., w związku z czym zastosowanie znajdzie art. 30 § 5 o.p. Z tego zaś przepisu wynika, że płatnik nie ponosi odpowiedzialności, jeśli podatek nie został pobrany z winy podatnika; w tych przypadkach organ podatkowy wydaje decyzję o odpowiedzialności podatnika.

Odpowiedzialność płatnika w przypadku nieprawdziwego PIT-2

Jesteśmy pracodawcą. Zatrudniamy wielu pracowników. Niektórzy z nich złożyli bądź w przyszłości będą składać PIT-2. Obawiamy się, że niektórzy z nich podadzą nam w tym oświadczeniu nieprawdę, w szczególności co do tego, że nie mają stosowanego PIT-2 u innego płatnika. Kto będzie ponosił odpowiedzialność za niepobrany podatek we właściwej wysokości, jeśli oświadczenie podatnika będzie nieprawdziwe i tak naprawdę nie będziemy mieli prawa do zmniejszenia zaliczki o kwotę wolną?

Kwestie powyższe są w części uregulowane w przepisach Ordynacji podatkowej, a w części w przepisach ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Przepis art. 30 § 5 o.p. stanowi, że przepisów o odpowiedzialności płatnika za niepobrany podatek (zaliczkę na podatek) nie stosuje się, jeżeli odrębne przepisy stanowią inaczej albo jeżeli podatek nie został pobrany z winy podatnika; w tych przypadkach organ podatkowy wydaje decyzję o odpowiedzialności podatnika.

Teoretycznie zatem zasadą byłoby, że jeśli podatek (zaliczka) nie jest pobrany przez płatnika z winy podatnika, wówczas płatnik nie ponosi za to odpowiedzialności.

Przepis art. 26a o.p. stanowi jednak, że podatnik nie ponosi odpowiedzialności z tytułu zaniżenia lub nieujawnienia przez płatnika podstawy opodatkowania czynności, o których mowa w art. 12, 13 oraz 18 u.p.d.o.f. do wysokości zaliczki, do której pobrania zobowiązany jest płatnik. Wówczas nie stosuje się zasady, że odpowiedzialność za zaliczkę ponosi podatnik.

Powyższy przepis nakłada zatem na płatnika odpowiedzialność za niepobranie zaliczki (w ogóle bądź w prawidłowej wysokości) w sytuacji, w której nastąpiło zaniżenie podstawy opodatkowania (podstawy obliczenia zaliczki).

Ta zasada ma się zmienić z dniem 1 stycznia 2023 r. Przepis art. 31a ust. 10 u.p.d.o.f. będzie stanowił, że w przypadku gdy zaniżenie lub nieujawnienie przez płatnika podstawy opodatkowania wynikało z zastosowania przez płatnika złożonych przez podatnika wniosków lub oświadczeń mających wpływ na obliczenie zaliczki, przepisu art. 26a § 2 o.p. się nie stosuje.

Co jednak w sytuacji, w której zaniżenie zaliczki nastąpiło z powodu nieprawidłowego zastosowania kwoty zmniejszającej podatek?

Trzeba zwrócić uwagę, że wówczas zaniżenie zaliczki nie jest związane z zaniżeniem bądź nieujawnieniem podstawy opodatkowania (podstawy obliczenia zaliczki). Zaniżenie zaliczki jest związane z błędnym zastosowaniem zmniejszenia kwoty zaliczki (o kwotę zmniejszającą podatek).

W każdym razie w tym przypadku – zarówno w obecnym, jak i w nowym stanie prawnym – art. 26a o.p. nie ma i nie będzie miał zastosowania. W tym przypadku zastosowanie ma i będzie miała ogólna reguła z art. 30 § 5 o.p. Z niej zaś wynika, że jeśli zaliczka na podatek została pobrana w wysokości zaniżonej z winy podatnika, to płatnik nie ponosi za te zaległości odpowiedzialności. Odpowiada za nie podatnik.

Nowe zasady stosowania PIT-2

Na czym polegają nowe zasady funkcjonowania PIT-2?

Przepisy dotyczące PIT-2 zmieniają się w sposób istotny z dniem 1 stycznia 2023 r. Regulacje dotyczące PIT-2 zostaną wyodrębnione w ramach nowego artykułu – 31b u.p.d.o.f.

Wspomnieć tutaj należy przede wszystkim o dwóch zmianach:

1. Następuje rozszerzenie zakresu dochodów (poddanych zaliczkowemu poborowi podatku), które będą objęte PIT-2 (możliwością pomniejszenia zaliczki o kwotę zmniejszającą podatek).

Jak wynika z brzmienia art. 31b ust. 1 u.p.d.o.f., oświadczenie PIT-2 będzie dotyczyło zaliczki na podatek dochodowy:

- a) od dochodów z pracy i stosunków pokrewnych;
- b) od zasiłków z ubezpieczenia społecznego wypłaconych bezpośrednio przez organ rentowy;
- c) od wypłacanych emerytur i rent z zagranicy;
- d) od wypłacanych stypendiów;
- e) od należności za pracę, przypadającej tymczasowo aresztowanym oraz skazanym;
- f) od wypłacanych świadczeń integracyjnych i motywacyjnej premii integracyjnej;
- g) od oprocentowania wkładów pieniężnych członków spółdzielni;

- h) od wypłacanych żołnierzom świadczeń pieniężnych wynikających z przepisów o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
 - i) od świadczeń pieniężnych wypłacanych z tytułu odbywania praktyk absolwenczkich;
 - j) od niektórych przychodów z działalności wykonywanej osobiście (art. 13 pkt 2, 4–9);
 - k) od przychodów z praw majątkowych.
2. Podatnik będzie mógł w danym okresie złożyć PIT–2 jednemu, dwóm albo trzem płatnikom. W zależności od tego, do ilu płatników oświadczenie w danym okresie zostanie złożone, miesięczna kwota zmniejszająca podatek będzie wynosić odpowiednio: 300 zł (1/12 kwoty zmniejszającej podatek), 150 zł (1/24 kwoty zmniejszającej podatek) bądź 100 zł (1/36 kwoty zmniejszającej podatek) miesięcznie.

Zakres przedmiotowy PIT–2

Jakim płatnikom podatnik może złożyć oświadczenie PIT–2?

O nowym zakresie „przedmiotowym” oświadczenia PIT–2 – obowiązującym od 1 stycznia 2023 r. – stanowi art. 31b ust. 1 u.p.d.o.f.

Z przepisu tego wynika, że oświadczenie PIT–2 podatnik może złożyć następującym płatnikom w odniesieniu do następujących rodzajów dochodów (podlegających zaliczce na podatek dochodowy):

- 1) zakładom pracy w odniesieniu do dochodów z pracy i stosunków pokrewnych;
- 2) organom rentowym w odniesieniu do zasiłków z ubezpieczenia społecznego wypłacanych bezpośrednio przez organ rentowy;
- 3) osobom prawnym i ich jednostkom organizacyjnym od wypłacanych przez nie emerytur i rent z zagranicy;
- 4) osobom prawnym i ich jednostkom organizacyjnym, zakładom pracy oraz innym jednostkom organizacyjnym od wypłacanych przez nie stypendiów;
- 5) aresztom śledczym oraz zakładom karnym w odniesieniu do należności za pracę, przypadającej tymczasowo aresztowanym oraz skazanym;
- 6) centrom integracji społecznej w odniesieniu do wypłacanych świadczeń integracyjnych i motywacyjnej premii integracyjnej;

- 7) spółdzielniom w odniesieniu do oprocentowania wkładów pieniężnych członków spółdzielni;
- 8) oddziałom Agencji Mienia Wojskowego w odniesieniu do wypłacanych żołnierzom świadczeń pieniężnych wynikających z przepisów o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 9) podmiotom przyjmującym na praktykę absolwenczką lub staż uczniowski w odniesieniu do świadczeń pieniężnych wypłacanych z tytułu odbywania praktyk absolwenczkich;
- 10) osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą, osobom prawnym i ich jednostkom organizacyjnym oraz jednostkom organizacyjnym niemającym osobowości prawnej w odniesieniu do przychodów z praw majątkowych;
- 11) osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą, osobom prawnym i ich jednostkom organizacyjnym oraz jednostkom organizacyjnym niemającym osobowości prawnej w odniesieniu do niektórych dochodów z działalności wykonywanej osobiście, tj. w odniesieniu do:
 - a) przychodów z osobiście wykonywanej działalności artystycznej, literackiej, naukowej, trenerskiej, oświatowej i publicystycznej, w tym z tytułu udziału w konkursach z dziedziny nauki, kultury i sztuki oraz dziennikarstwa, przychodów z tytułu udziału w badaniach i eksperymentach prowadzonych przez podmioty tworzące system szkolnictwa wyższego i nauki, jak również przychodów z uprawiania sportu, stypendiów sportowych przyznawanych na podstawie odrębnych przepisów oraz przychodów sędziów z tytułu prowadzenia zawodów sportowych;
 - b) przychodów z działalności polskich arbitrów uczestniczących w procesach arbitrażowych z partnerami zagranicznymi;
 - c) przychodów otrzymywanych przez osoby wykonujące czynności związane z pełnieniem obowiązków społecznych lub obywatelskich, bez względu na sposób powoływania tych osób, nie wyłączając odszkodowania za utracony zarobek;
 - d) przychodów osób, którym organ władzy lub administracji państwowej albo samorządowej, sąd lub prokurator, na podstawie właściwych przepisów, zlecił wykonanie określonych czynności, a zwłaszcza przychodów biegłych w postępowaniu sądowym, dochodzeniowym i administracyjnym oraz płatników i inkasentów należności publicznoprawnych, a także przychodów z tytułu udziału w komisjach powoływanych przez organy władzy lub administracji państwowej albo samorządowej;

- e) przychodów otrzymywanych przez osoby, niezależnie od sposobu ich powoływania, należące do składu zarządów, rad nadzorczych, komisji lub innych organów stanowiących osób prawnych;
- f) przychodów otrzymywanych przez członków Rady Mediów Narodowych;
- g) przychodów z tytułu wykonywania usług, na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło, uzyskiwanych wyłącznie od:
 - osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, osoby prawnej i jej jednostki organizacyjnej oraz jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej;
 - właściciela (posiadacza) nieruchomości, w której lokale są wynajmowane, lub działającego w jego imieniu zarządcy albo administratora – jeżeli podatnik wykonuje te usługi wyłącznie dla potrzeb związanych z tą nieruchomością;
 - przedsiębiorstwa w spadku;
- h) przychodów uzyskanych na podstawie umów o zarządzanie przedsiębiorstwem, kontraktów menedżerskich lub umów o podobnym charakterze, w tym przychodów z tego rodzaju umów zawieranych w ramach prowadzonej przez podatnika pozarolniczej działalności gospodarczej.

Brak warunków do złożenia PIT-2

Czy od 1 stycznia 2023 roku pracownik będzie musiał spełnić jakieś warunki do tego, aby mógł złożyć PIT-2? Czy też w zasadzie każdy pracownik będzie mógł złożyć takie oświadczenie?

Jedną z istotnych zmian dotyczących PIT-2 – poza rozszerzeniem zakresu przedmiotowego pomniejszenia oraz wprowadzeniem możliwości korzystania z PIT-2 u nawet trzech płatników jednocześnie – jest to, że do złożenia tego oświadczenia płatnikowi będzie uprawniony w zasadzie każdy podatnik.

W dotychczasowym stanie prawnym podatnik, którego zaliczka miała być pomniejszana o kwotę wolną, musiał spełniać określone warunki. Były (nadal są do końca 2022 r.) to następujące warunki:

- 1) podatnik nie otrzymuje emerytury lub renty za pośrednictwem płatnika albo otrzymuje emeryturę lub rentę za pośrednictwem płatnika i złożył wniosek o niepominiejszenie jej o kwotę zmniejszającą;
- 2) podatnik nie osiąga dochodów z tytułu członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną;

- 3) podatnik nie osiąga dochodów, od których jest obowiązany samodzielnie opłacać zaliczki;
- 4) podatnik nie otrzymuje świadczeń pieniężnych wypłacanych z Funduszu Pracy lub z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych;
- 5) podatnik określił konkretny zakład pracy jako właściwy do stosowania zmniejszenia zaliczki.

W stanie prawnym, jaki będzie obowiązywał od 1 stycznia 2023 r., nie ma w zasadzie warunków do złożenia PIT-2.

Z brzmienia art. 31b ust. 1 u.p.d.o.f. wynikać będzie, że płatnik pomniejsza zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek, jeżeli podatnik mu oświadczenie o stosowaniu pomniejszenia.

Oświadczenie o stosowaniu pomniejszenia (PIT-2) podatnik może złożyć nie więcej niż trzem płatnikom.

W oświadczeniu o stosowaniu pomniejszenia podatnik wskazuje, że płatnik jest uprawniony do pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą:

- 1) 1/12 kwoty zmniejszającej podatek albo
- 2) 1/24 kwoty zmniejszającej podatek, albo
- 3) 1/36 kwoty zmniejszającej podatek.

Nie ma w zasadzie innych warunków do stosowania zmniejszenia kwoty zaliczki niż złożenie oświadczenia oraz to, że oświadczenie można złożyć do nie więcej niż trzech płatników jednocześnie i łączna kwota pomniejszenia nie może przekraczać 300 zł w miesiącu (1/12 z kwoty 3600 zł).

PIT-2 także przy przychodach z umowy o dzieło

Nasza firma zatrudnia pewne osoby na podstawie umów o dzieło. Czy te osoby mogą złożyć nam w drugiej połowie 2022 roku oświadczenie PIT-2?

Tak, będzie to możliwe, lecz nie w drugiej połowie 2022 r., ale dopiero od 1 stycznia 2023 r.

Z nowego brzmienia art. 31b ust. 1 u.p.d.o.f. wynika m.in., że w przypadku uzyskiwania za pośrednictwem płatnika przychodów z umowy zlecenia lub umów o dzieło (art. 13 pkt 8 u.p.d.o.f.) podatnik może złożyć takiemu płatnikowi oświadczenie PIT-2.

Wówczas płatnik pomniejsza zaliczki na podatek o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek. W zależności zatem od tego, co dokładnie wskaże konkret-

ny podatnik, zaliczka będzie mogła być zmniejszona o kwotę odpowiednio 300 zł, 150 zł bądź 100 zł miesięcznie.

Regulacje te zaczną jednak obowiązywać nie od 1 lipca 2022 r., tylko od 1 stycznia 2023 r. Nie ma natomiast przeszkód, aby oświadczenia w tej sprawie zostały faktycznie złożone jeszcze w 2022 r., lecz oczywiście płatnik „zastosuje” jest dopiero od zaliczek liczonych począwszy od 1 stycznia 2023 r.

PIT-2 a emerytura zagraniczna

Nasz bank jest płatnikiem zaliczek na podatek dochodowy od emerytur wypłacanych z zagranicy. Jeden z naszych emerytów złożył do nas PIT-2. Czy mamy obowiązek pomniejszać zaliczkę na poczet emerytury o kwotę zmniejszającą podatek?

Tak, lecz jeszcze nie teraz, ale dopiero od 1 stycznia 2023 r.

Jak wynika z brzmienia art. 35 ust. 1 pkt 1 u.p.d.o.f., do poboru zaliczek miesięcznych jako płatnicy są obowiązane m.in. osoby prawne i ich jednostki organizacyjne, które dokonują wypłaty emerytur i rent z zagranicy – od wypłacanych przez nie emerytur i rent.

Bank wypłacający polskiemu podatnikowi zagraniczną emeryturę jest zatem płatnikiem zaliczek na podatek.

Jak wynika z nowego brzmienia art. 31b ust. 1 u.p.d.o.f., podatnik będzie uprawniony do złożenia także takiemu płatnikowi – tj. bankowi wypłacającemu emeryturę zagraniczną – oświadczenia PIT-2. Skutkiem powyższego będzie odpowiednie pomniejszanie przez takiego płatnika zaliczki na podatek.

Regulacje powyższe wchodzić jednak w życie z dniem 1 stycznia 2023 r. Nie jest zatem jeszcze (w drugiej połowie 2022 r.) możliwe skuteczne złożenie PIT-2 takiemu płatnikowi. Pomniejszanie zaliczki pobieranej w 2022 r. nie będzie zatem możliwe. Można ewentualnie złożyć jeszcze w 2022 r. PIT-2, lecz ze skutkiem (dla zmniejszenia zaliczki) począwszy od stycznia 2023 r.

Wynagrodzenie z kilku umów cywilnoprawnych a PIT-2

Uzyskuję równocześnie przychody od kilku płatników na podstawie umów zlecenia. Czy mogę złożyć jednemu z tych płatników albo wszystkim oświadczenie PIT-2?

Z nowego brzmienia art. 31b ust. 1 u.p.d.o.f. wynika m.in., że w przypadku uzyskiwania za pośrednictwem płatnika przychodów z umowy zlecenia lub umów o dzieło (art. 13 pkt 8 u.p.d.o.f.) podatnik może złożyć takiemu płatnikowi oświadczenie PIT-2.

Jak wynika z treści art. 31b ust. 2 u.p.d.o.f., oświadczenie o stosowaniu pomniejszenia podatnik może złożyć nie więcej niż trzem płatnikom.

Dodatkowo zwrócić trzeba uwagę na art. 31b ust. 5 u.p.d.o.f. Przepis ten stanowi, że w przypadku uzyskiwania w danym miesiącu przychodów od więcej niż jednego płatnika podatnik może złożyć oświadczenie o stosowaniu pomniejszenia, jeżeli:

- 1) łączna kwota pomniejszenia stosowana przez wszystkich płatników w tym miesiącu nie przekracza kwoty stanowiącej 1/12 kwoty zmniejszającej podatek oraz
- 2) w roku podatkowym podatnik za pośrednictwem płatnika nie skorzystał w pełnej wysokości z pomniejszenia kwoty zmniejszającej podatek, w tym również gdy złożył wniosek o niepobieranie zaliczek w danym roku podatkowym, o którym mowa w art. 31c u.p.d.o.f.

Z powyższego wynika zatem, że w sytuacji opisanej w pytaniu można złożyć wniosek PIT-2 do jednego z wybranych płatników. Istotne jest to, żeby pomniejszenie zaliczki nie przekraczało kwoty 300 zł w miesiącu. Może to być kwota u jednego płatnika.

Istotne jest także to, żeby w danym roku podatkowym podatnik nie miał wypłaconej za pośrednictwem płatnika kwoty większej niż 30 000 zł bez poboru zaliczek. W takim przypadku bowiem ma już wykorzystaną całą kwotę zmniejszającą podatek w danym roku, a więc nie ma uzasadnienia do zmniejszania zaliczek na podatek.

Powyższe zasady obowiązują oczywiście od 1 stycznia 2023 r.

Pracownik uzyskujący przychody także z umowy o dzieło

Nasz pracownik w niektórych miesiącach uzyskuje od nas przychody z umowy o dzieło. Co z zaliczką tej umowy, jeśli wziąć pod uwagę, że ten pracownik złożył nam PIT-2? Czy ją również pomniejszamy o kwotę zmniejszającą podatek, czy też nie?

W drugiej połowie 2022 r. płatnik na pewno nie dokonuje pomniejszenia zaliczki od wynagrodzenia z umowy o dzieło o kwotę zmniejszającą podatek. Nie ma bowiem do tego podstawy prawnej.

Inaczej sytuacja może wyglądać, począwszy od 2023 r. Należy bowiem zauważyć, że od tej daty także płatnik zaliczki na podatek od wynagrodzeń z umów cywilnoprawnych (ze zlecenia, z umowy o dzieło) może dokonywać pomniejszenia zaliczki o kwotę zmniejszającą podatek.

Stanowiąc o tym będzie art. 31b ust. 6 u.p.d.o.f. Zgodnie z powołanym przepisem w przypadku uzyskiwania przez podatnika w danym miesiącu od tego samego płatnika przychodów z różnych tytułów płatnik stosuje do tych przychodów złożone oświadczenie

o stosowaniu pomniejszenia, przy czym łączna kwota pomniejszenia zastosowana w tym miesiącu przez tego płatnika nie może przekroczyć kwoty wskazanej w tym oświadczeniu.

Tak więc w sytuacji opisanej w pytaniu płatnik będzie mógł zastosować zmniejszenie zaliczki o kwotę zmniejszającą podatek, tyle że łączna kwota zmniejszenia obu zaliczek nie będzie mogła przekraczać kwoty zmniejszającej podatek danego podatnika u konkretnego płatnika (tj. w zależności od tego, co zaznaczył podatnik: 300 zł, 150 zł bądź 100 zł).

Jeśli zatem podatnik złożył PIT-2 tylko jednemu płatnikowi (wskazując kwotę miesięcznego zmniejszenia w wysokości 300 zł), to płatnik, pobierając zaliczkę na podatek dochodowy, w sumie może zmniejszyć zaliczki o nie więcej niż 300 zł. Czy zrobi to tylko w odniesieniu do zaliczki od dochodów z pracy, czy „rozłoży” kwotę pomniejszenia na zaliczkę od dochodów z pracy oraz dochodów z tytułu umowy o dzieło – jest to pozostawione uznaniu płatnika.

Płatnik wypłacający wynagrodzenie z umów autorskich

Nasza firma dokonuje wypłat wynagrodzeń za przeniesienie praw autorskich do utworów albo za udzielenie do nich licencji. Czy nasi autorzy mogą złożyć nam PIT-2?

Tak, będzie to możliwe od 1 stycznia 2023 r.

Jak wynika z nowego (od 1 stycznia 2023 r.) brzmienia art. 31b ust. 1 u.p.d.o.f., podatnik może złożyć płatnikowi oświadczenie PIT-2 m.in. w przypadku uzyskiwania od takiego płatnika przychodów z praw majątkowych (art. 18 u.p.d.o.f.).

Tak więc Wasi autorzy będą mogli złożyć Wam skutecznie oświadczenia PIT-2, począwszy od 1 stycznia 2023 r.

2.3. Niepobieranie przez płatnika zaliczek w ogóle

Możliwość weryfikacji przez płatnika oświadczenia podatnika wpływającego na niepobieranie zaliczek

Czy jeśli nasz zleceniobiorca złoży nam wniosek o niepobieranie zaliczek, to mamy obowiązek weryfikowania tego wniosku? W szczególności w kontekście tego, czy dochody podatnika nie przekraczają 30 000 zł rocznie?

W stanie prawnym od 1 stycznia 2023 r. obowiązywać będzie art. 31c u.p.d.o.f.

Zgodnie z art. 31c ust. 1 u.p.d.o.f. płatnik nie pobiera zaliczek, o których mowa w art. 32–35 i art. 41 ust. 1 (dotyczy to m.in. przychodów ze stosunku pracy i pokrewnych, przychodów z umów cywilnoprawnych), jeżeli podatnik złoży temu płatnikowi wniosek o niepobieranie zaliczek w danym roku podatkowym.

Przepis art. 31c ust. 2 u.p.d.o.f. zastrzega, że podatnik może złożyć wniosek o niepobieranie zaliczek w danym roku podatkowym, jeżeli przewiduje, że uzyskane przez niego dochody podlegające opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27 nie przekroczą w roku podatkowym kwoty 30 000 zł.

Przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych ani przepisy Ordynacji podatkowej nie zawierają żadnych regulacji, które nie tylko nakazywałyby, lecz w ogóle pozwalałyby płatnikowi na weryfikację oświadczenia podatnika, o którym mowa.

Wydaje się, że jedynie w sytuacji, w której płatnik wie – albo przed złożeniem przez podatnika oświadczenia, albo po jego złożeniu, w trakcie wypłacania podatnikowi danych dochodów (potencjalnie podlegających zaliczce) – że dochody danego podatnika u tego płatnika przekroczyły kwotę 30 000 zł, oświadczenie powyższe przestaje być skuteczne i nie daje już podstawy do niepobierania zaliczek na podatek dochodowy.

Dochody podatnika przekraczające 30 000 zł u danego płatnika

Nasz zleceniobiorca złożył nam wniosek o niepobieranie zaliczek. Czy jeśli wypłacone przez nas wynagrodzenie z umów zlecenia przekroczy 30 000 zł, a zleceniobiorca nie wycofa oświadczenia o niepobieraniu zaliczek, to mamy nadal ich nie pobierać?

Kwestiom powyższym zostały poświęcone przepisy art. 31c ust. 1–3 u.p.d.o.f., które będą obowiązywać, począwszy od 1 stycznia 2023 r.

Zgodnie z tymi przepisami płatnik nie pobiera zaliczek m.in. od dochodów ze stosunku pracy, jeżeli podatnik złoży temu płatnikowi wniosek o niepobieranie zaliczek w danym roku podatkowym. Podatnik może złożyć wniosek o niepobieranie zaliczek w danym roku podatkowym, jeżeli przewiduje, że uzyskane przez niego dochody podlegające opodatkowaniu skalą podatkową nie przekroczą w roku podatkowym kwoty 30 000 zł.

Wydaje się, że jedynie w sytuacji, w której płatnik wie – albo przed złożeniem przez podatnika oświadczenia, albo po jego złożeniu, w trakcie wypłacania podatnikowi danych dochodów (potencjalnie podlegających zaliczce) – że dochody danego podatnika u tego płatnika przekroczyły kwotę 30 000 zł, oświadczenie powyższe przestaje być skuteczne i nie daje już podstawy do niepobierania zaliczek na podatek dochodowy.

Wniosek ten wspiera brzmienie art. 31c ust. 3 u.p.d.o.f. Powołany przepis stanowi bowiem, że w przypadku uzyskania przez podatnika, który złożył oświadczenie, o którym mowa wyżej, dochodów podlegających opodatkowaniu skalą podatkową, przekraczają-

cych u tego płatnika w roku podatkowym kwotę 30 000 zł, płatnik oblicza zaliczki bez pomniejszenia zaliczki na podatek o kwotę zmniejszającą podatek.

Skoro przepis powyższy zastrzega, że po przekroczeniu kwoty 30 000 zł dochodów od danego płatnika, płatnik ten pobiera zaliczki bez stosowania kwoty zmniejszającej podatek, to znaczy jednocześnie, że tak w ogóle płatnik ten powinien pobierać wówczas zaliczki.

Przyjąć zatem należy, że jeśli u danego płatnika podatnik uzyskał dochody większe niż 30 000 zł rocznie, to płatnik ten pobiera zaliczki na podatek (niezależnie od wcześniejszego wniosku o niepobieranie zaliczek).

2.4. Pozostałe zagadnienia

Pomniejszenie zaliczki o 300 zł miesięcznie „z urzędu”

W przypadku większości zaliczek pobieranych przez płatników pomniejszenie przez nich zaliczki o kwotę zmniejszającą podatek jest uzależnione od złożenia płatnikowi przez podatnika stosownego oświadczenia w tym zakresie (PIT-2).

W odniesieniu do pewnego rodzaju przychodów niektórzy płatnicy znajdą się w sytuacji odwrotnej. Będą mianowicie stosować pomniejszenie kwoty zaliczki na podatek niejako „z urzędu” (tzn. automatycznie), chyba że podatnik złoży tym płatnikom inne oświadczenie – albo wskazujące na niepomniejszenie zaliczki o kwotę pomniejszenia (300 zł miesięcznie), albo wskazujące na pomniejszenie jej o niższą kwotę (150 zł albo 100 zł miesięcznie).

Stanowiąc o tym będzie art. 31b ust. 4 u.p.d.o.f. Zgodnie z jego treścią „automatyczne” pomniejszenie zaliczki na podatek o kwotę pomniejszenia wynoszącą 300 zł miesięcznie dotyczy następujących dochodów uzyskiwanych od płatników:

- 1) dokonywanych na rzecz członków spółdzielni lub ich domowników wypłat z tytułu dniówek obrachunkowych, udziału w dochodzie podzielnym spółdzielni, a także uzyskiwanych od spółdzielni przez te osoby zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego – przez rolnicze spółdzielnie produkcyjne lub inne spółdzielnie zajmujące się produkcją rolną;
- 2) emerytur i rent, świadczeń przedemerytalnych i zasiłków przedemerytalnych, nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, rent strukturalnych, rent socjalnych oraz rodzicielskich świadczeń uzupełniających – wypłacanych bezpośrednio przez organy rentowe;
- 3) świadczeń wypłacanych z Funduszu Pracy – przez organy zatrudnienia;
- 4) świadczeń wypłacanych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych – przez wojewódzkie urzędy pracy;

- 5) świadczeń ze stosunku pracy (lub pokrewnych) – egzekwowanych przez organ egzekucyjny lub podmiot niebędący następcą prawnym zakładu pracy, przejmujący jego zobowiązania.

W odniesieniu do ww. dochodów płatnicy wymienieni powyżej zmniejszają zaliczkę o kwotę zmniejszającą podatek, wynoszącą 300 zł miesięcznie, chyba że podatnik złoży temu płatnikowi wniosek o:

- 1) stosowanie zmniejszenia w kwocie 150 zł miesięcznie;
- 2) stosowanie zmniejszenia w kwocie 100 zł miesięcznie;
- 3) rezygnację ze stosowania pomniejszenia przy obliczaniu zaliczki.

Korzystanie z ulgi dla dużych rodzin – obowiązki informacyjne pracownika

Jestem pracodawcą, zatrudniam pracowników. Wiem, że jeden z naszych pracowników ma czwórkę małoletnich dzieci. Czy powinniśmy wymagać od niego jakiegoś dokumentu, żeby nie pobierać zaliczki na podatek?

Państwa pytanie jest związane ze zwolnieniem z podatku, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 153 u.p.d.o.f. Zgodnie z powołanym przepisem zwalnia się z podatku dochodowego od osób fizycznych przychody podatnika m.in. ze stosunku pracy do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 85 528 zł, który w roku podatkowym w stosunku do co najmniej czworga dzieci, na które przysługuje ulga na dzieci, wykonywał władzę rodzicielską, pełnił funkcję opiekuna prawnego, jeżeli dziecko z nim zamieszkiwało, lub sprawował funkcję rodziny zastępczej na podstawie orzeczenia sądu lub umowy zawartej ze starostą, a w przypadku pełnoletnich uczących się dzieci wykonywał ciężący na nim obowiązek alimentacyjny albo sprawował funkcję rodziny zastępczej.

Jak wynika z brzmienia art. 21 ust. 46 pkt 1 u.p.d.o.f., podatnik korzystający ze zwolnienia, o którym tu mowa, w zakresie przychodów opodatkowanych skalą podatkową, innych niż z pozarolniczej działalności gospodarczej, składa w terminie złożenia zeznania rocznego informację, według ustalonego wzoru, zawierającą dane o liczbie dzieci i ich numery PESEL, a w przypadku braku tych numerów – imiona, nazwiska oraz daty urodzenia dzieci.

Ta informacja jest składana łącznie z zeznaniem rocznym do urzędu skarbowego. Ma ona być składana na urzędowym druku (o nieznanym jeszcze nazwie).

Przepisy milczą natomiast o ewentualnych obowiązkach informacyjnych takiego podatnika wobec płatnika zaliczek na podatek. Wydaje się, że należy tutaj posługiwać się zasadami ogólnymi. Jeśli podatnik oświadczy płatnikowi, że spełnia warunki do objęcia go zwolnieniem z podatku, o którym mowa, wówczas płatnik nie powinien pobierać zalicz-

ki na podatek do czasu, aż przychody tego podatnika w roku podatkowym nie przekroczą kwoty limitu (85 528 zł).

Od początku 2023 r. zostanie wprowadzony do ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych ogólny przepis art. 31a. W ust. 1 będzie on stanowić, że podatnik składa płatnikowi na piśmie albo w inny sposób przyjęty u danego płatnika oświadczenia i wnioski mające wpływ na obliczenie zaliczki. Niewątpliwie jednym z takich oświadczeń będzie oświadczenie o spełnieniu warunków do objęcia zwolnieniem z podatku (tj. oświadczenie o posiadaniu i wychowywaniu co najmniej czwórki dzieci spełniających warunki do przyznania na nie ulgi na dziecko).

ROZDZIAŁ 3.

PODATNICY NA SKALI PODATKOWEJ

3.1. Zmiany w skali podatkowej

Nowa skala podatkowa

Z uwagi na likwidację ulgi dla klasy średniej (która miała rekompensować brak możliwości odliczenia składki zdrowotnej od podatku) zdecydowano się na obniżenie stawki podatku w pierwszym progu skali podatkowej.

Ma to być bardziej przejrzyste zniwelowanie negatywnych skutków braku odliczalności składki zdrowotnej od podatku.

Nowa skala podatkowa – określona w art. 27 ust. 1 u.p.d.o.f. – jest następująca:

Podstawa obliczenia podatku w złotych		Podatek wynosi
Ponad	Do	
	120 000 zł	12% minus kwota zmniejszająca podatek 3 600 zł
120 000 zł		10 800 zł + 32% nadwyżki ponad 120 000 zł

Zakres czasowy zastosowania nowej skali podatkowej

Czy nowe stawki podatku, 12% zamiast 17%, mają zastosowanie od pierwszego lipca 2022 roku, czy za cały rok?

Jak wynika z przepisów przejściowych nowelizacji (art. 18 ust. 1), przepis m.in. art. 27 ust. 1 u.p.d.o.f. w nowym brzmieniu stosuje się do dochodów (przychodów) uzyskanych od 1 stycznia 2022 r.

Powyższe oznacza, że nowa wysokość skali podatkowej (a więc ze stawką 12%) ma zastosowanie do dochodów uzyskanych od 1 stycznia 2022 r.

Oczywiście w odniesieniu do dochodów uzyskanych przed 1 lipca 2022 r. to zastosowanie stawki 12% (zamiast stawki 17%) efektywnie nastąpi dopiero w rozliczeniu rocznym.

Nowa kwota zmniejszająca podatek

Czy to prawda, że zmniejszono kwotę pomniejszającą podatek?

Tak, to prawda. Powyższe jest konsekwencją zmiany wysokości stawki podatkowej.

Tak zwana kwota zmniejszająca podatek była bowiem iloczynem dwóch wartości: dochodów wolnych od podatku oraz stawki podatku.

Kwota dochodów wolnych od podatku wynosiła i nadal wynosi 30 000 zł. Najniższa stawka podatku wcześniej wynosiła 17%, co dawało roczną kwotę wolną od podatku wynoszącą 5100 zł rocznie i 425 zł miesięcznie.

Ponieważ najniższa stawka podatku została obniżona do 12%, to przy tej samej kwocie dochodów wolnych od podatku (30 000 zł) kwota zmniejszająca podatek wynosi 3600 zł rocznie ($30\,000\text{ zł} \times 12\%$) i 300 zł miesięcznie.

Nowa skala podatkowa – czy nie będzie podatników, którzy nie stracą?

Przykład na podstawie wpisu Izabeli Leśniewskiej z Forum [Dzień Dobry Podatki](#).

Według stanu prawnego z 1 stycznia 2022 r.

Dochód podatnika (ze stosunku pracy) – 9000,00 zł brutto miesięcznie, co daje 108 tys. rocznie.

Dochód współmałżonka – 0,00 zł.

Ulga dla klasy średniej – 11 123,28 zł.

Do wspólnego rozliczenia łączymy przychody (pomniejszone o składki społeczne 14 806,80 zł oraz KUP – 3000 zł).

Łączny dochód małżonków $108\,000,00\text{ zł} - 14\,806,80\text{ zł} - 3000,00\text{ zł} = 90\,193,20\text{ zł}$.

Ten dochód pomniejszamy o ulgę dla klasy średniej – 11 123,28 zł.

Podstawa opodatkowania to 79 069,92 zł.

Łączny podatek na oboje małżonków wyniesie 3242,00 zł.

Według stanu prawnego od 1 lipca 2022 r.

Dochód podatnika (ze stosunku pracy) – 9000,00 zł brutto miesięcznie, co daje 108 tys. rocznie.

Dochód współmałżonka – 0,00 zł.

Ulga dla klasy średniej – 11 123,28 zł.

Do wspólnego rozliczenia łączymy przychody (pomniejszone o składki społeczne 14 806,80 zł oraz KUP – 3000 zł).

Łączny dochód małżonków 108 000,00 zł – 14 806,80 zł – 3000,00 zł = 90 193,20 zł.

Łączny podatek na oboje małżonków wyniesie 3623,00 zł.

Według stanu prawnego mamy więc wyższy podatek po zmianach niż przed zmianami.

3.2. Usunięcie ulgi dla klasy średniej

Uchylenie ulgi dla klasy średniej

Czy to prawda, że uchylono ulgę dla klasy średniej? Czy można było tak zrobić w trakcie roku?

Tak, to prawda. Przepisy dotyczące tzw. ulgi dla klasy średniej (określanej w przepisach jako „ulga dla pracowników lub podatników osiągających przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej”) zostały uchylone z ustawy z dniem 1 lipca 2022 r.

Przy obliczaniu zaliczek, począwszy od 1 lipca 2022 r. oraz w rozliczeniu rocznym za 2022 r., nie można już zastosować tej ulgi.

Owszem – ulga została uchylona w trakcie roku i to z mocą wsteczną od 1 stycznia 2022 r. Należy jednak mieć na uwadze, że uchylenie ulgi zostało ściśle powiązane z obniżeniem najniższej stawki podatku dochodowego z 17% do 12%. W tym kontekście obniżenie stawki podatku niejako zastępuje ulgę dla klasy średniej.

Ogólnie rzecz biorąc, zmiany w skali podatkowej – obniżenie najniższej stawki podatku oraz uchylenie ulgi dla klasy średniej – zostały tak skonstruowane, aby podatek obliczony zgodnie z przepisami obowiązującymi od 1 lipca 2022 r. nie był wyższy od podatku obliczonego przy zastosowaniu przepisów obowiązujących w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2022 r.

Przy takim założeniu – jeśli wziąć pod uwagę, że uchylenie ulgi jest tylko częścią tych zmian, a ich skutkiem jest jednak obniżenie podatków – ulga mogłaby być uchylona w trakcie roku z mocą od 1 stycznia 2022 r.

Dodatkowo zauważyć trzeba, że w przepisach wbudowano *sui generis* „bezpiecznik” mający gwarantować, że podatek dochodowy nie wzrośnie dla podatników w trakcie roku. Należy bowiem zauważyć, że z przepisów przejściowych nowelizacji, tj. z art. 26 ustawy nowelizacyjnej wynika, że jeśli dla jakiegokolwiek podatnika (osiągającego przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej, spółdzielczego stosunku pracy oraz z pozarolniczej działalności gospodarczej, w wysokości od 68 412 zł do 133 692 zł rocznie) podatek obliczony według nowych przepisów miałby być wyższy od hipotetycznego podatku za 2022 r. (obliczonego przy zastosowaniu dotychczasowych przepisów), wówczas organ podatkowy będzie zwracał ten podatek z urzędu.

Ulga dla klasy średniej a obliczone już zaliczki

Pracuję w zakładzie, który zatrudnia kilkunastu pracowników. U części z nich pobieraliśmy zaliczki z zastosowaniem ulgi dla klasy średniej. Co teraz, po uchyleniu tej ulgi, zrobić z tymi zaliczkami?

Nic. Policzone i pobrane zaliczki od przychodów ze stosunku pracy – z zastosowaniem ulgi dla klasy średniej – pozostają policzone, pobrane i odprowadzone do urzędu skarbowego w prawidłowej wysokości.

Po zmianie przepisów zaliczki będą już pobierane według nowych zasad, w szczególności z zastosowaniem stawki 12%, z zastosowaniem miesięcznej kwoty zmniejszającej podatek w wysokości 300 zł (o ile podatnik złożył PIT-2) oraz bez stosowania ulgi dla klasy średniej.

Żadne przepisy nie nakazują przeliczania zaliczek na podatek już obliczonych, pobranych i odprowadzonych do urzędu skarbowego.

Zaliczka dla pracownika za czerwiec

W naszej firmie wynagrodzenia wypłacane są z dołu do piątego dnia następnego miesiąca. Wynagrodzenie za czerwiec będziemy wypłacać 4 lipca 2022 r. Według jakich zasad pobrać zaliczkę na podatek dochodowy? Jaka stawka podatku? Stosujemy ulgę dla klasy średniej, czy nie?

Nie, nie należy (nie można) stosować ulgi dla klasy średniej.

Należy zastosować stawkę 12% (dla pracowników, których dochody mieszczą się w odpowiednich przedziałach skali podatkowej).

Przepis art. 23 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej stanowi, że przy obliczaniu zaliczki na podatek przez zakład pracy od dochodów uzyskanych w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r. zamiast stawki 17% stosuje się stawkę 12%. Tak więc przepis powyższy zastrzega stosowanie stawki 12% (a nie 17%) w odniesieniu do dochodów osiągniętych od 1 lipca 2022 r. Tutaj zaś mamy do czynienia z takimi właśnie dochodami (decyduje moment wypłaty wynagrodzenia pracownikowi, a nie okres, za który wynagrodzenie jest należne).

Z kolei art. 23 ust. 4 ustawy nowelizacyjnej zastrzega, że przy obliczaniu zaliczki od dochodów uzyskanych w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r. nie pomniejsza się dochodu o kwotę tzw. ulgi dla klasy średniej. Tak więc przy liczeniu zaliczki od wynagrodzeń płatnych, począwszy od 1 lipca 2022 r. (niezależnie od tego, za jaki okres są należne), nie stosuje się ulgi dla klasy średniej.

Uchylenie ulgi a wcześniejsze oświadczenia o niestosowaniu ulgi przez płatników

Jestem przedsiębiorcą, zatrudniam pracowników. Moi pracownicy mogliby korzystać z ulgi dla klasy średniej w pierwszej połowie roku, ale złożyli oświadczenia o tym, żeby nie pobierać im tej ulgi. Co teraz z tymi oświadczeniami?

Powyższe okoliczności nie mają znaczenia. Pozostają one bez wpływu zarówno na zaliczki już pobrane i odprowadzone do urzędu skarbowego, jak i nie mają znaczenia dla przyszłych zaliczek na podatek (liczonych i pobieranych od 1 lipca 2022 r.).

W pierwszej połowie roku zaliczki na podatek były liczone według wówczas obowiązującej stawki podatkowej, lecz bez stosowania ulgi dla klasy średniej.

W drugiej połowie roku zaliczki będą liczone już według nowej stawki podatku (12%). Oczywiście będą liczone bez ulgi, ale to dlatego, że ulgi dla klasy średniej już nie ma.

W każdym razie z punktu widzenia zaliczek pobieranych, począwszy od 1 lipca 2022 r., oświadczenia, o których mowa, są bez znaczenia.

3.3. Rodzice samotnie wychowujący dziecko

Wspólne rozliczenie z samotnie wychowywanym dzieckiem

Jestem osobą, która samotnie wychowuje dziecko. Słyszałam, że przywrócono możliwość wspólnego rozliczenia się z dzieckiem. Czy to prawda?

Tak, to prawda. Możliwość wspólnego rozliczenia z samotnie wychowywanym dzieckiem została zlikwidowana od 1 stycznia 2022 r. Wydawało się, że rok 2021 r. będzie ostatnim

rokiem, za który samotni rodzice będą mogli się rozliczyć wspólnie z wychowywanym przez nich dzieckiem. W miejsce wspólnego rozliczenia z dzieckiem wprowadzono dodatkową ulgę na dziecko dla osób samotnie wychowujących dziecko.

W ramach poprawek do Polskiego Ładu wprowadzono jednak ponownie możliwość wspólnego rozliczenia się samotnych rodziców z wychowywanym przez nich dzieckiem (dziećmi). Stosowne przepisy zostały zawarte w dodanych do ustawy art. 6 ust. 4c–4h u.p.d.o.f.

Możliwość wspólnego rozliczenia się dotyczy już 2022 r.

Należy przy tym zauważyć, że wspólne rozliczenie będzie możliwe na nieco innych zasadach niż dotychczas.

Osoba samotnie wychowująca – definicja

Kto, według nowych przepisów, jest osobą samotnie wychowująca dziecko? Czy są to takie same osoby jak dotychczas?

Regulacje dotyczące wspólnego rozliczenia z samotnie wychowywanym dzieckiem są zawarte w dodanych do ustawy art. 6 ust. 4c–4h u.p.d.o.f.

Jak wynika z brzmienia art. 6 ust. 4c u.p.d.o.f., do wspólnego rozliczenia są uprawnione osoby, które są odpowiednio panną, kawalerem, wdową, wdowcem, rozwódką, rozwodnikiem, osobą, w stosunku do której orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów, lub osobą, której małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności.

Ponadto z dalszej części przepisów wynika, że ten rodzic lub ten opiekun w roku podatkowym powinien samotnie wychowywać dzieci.

Można zatem stwierdzić, że ogólnie definicja osoby samotnie wychowującej dzieci jako osoby uprawnionej do wspólnego rozliczenia z dzieckiem (samotnie wychowywanym) nie zmieniła się i jest taka sama jak w poprzednio obowiązującym stanie prawnym.

Najważniejsze zmiany w zasadach wspólnego rozliczenia z dzieckiem

Wspólne rozliczenie z samotnie wychowywanym dzieckiem zostało przywrócone, jednakże na nieco innych zasadach niż dotychczas. Można tutaj wskazać na następujące najważniejsze zmiany:

- 1) zwiększono limit dochodów, jakie mogą osiągnąć dzieci pełnoletnie uczące się (do 25. roku życia), tak aby możliwe było wspólne rozliczenie się z nimi; dotychczas była to kwota wynosząca 3089 zł rocznie; obecnie jest to kwota wynosząca dwunastokrotność kwoty renty socjalnej (dla 2022 r. będzie to kwota 16 061,28 zł);

- 2) wprowadzono regułę uniemożliwiającą (dotychczas raczej dopuszczalne w praktyce) wspólne rozliczenie w przypadku osoby, która wychowuje wspólnie z drugim rodzicem albo opiekunem prawnym co najmniej jedno dziecko, w tym również gdy dziecko jest pod opieką naprzemienną, w związku z którą obydwójgu rodzicom zostało ustalone świadczenie wychowawcze.

Ostatecznie (choć były takie zamierzenia przed poprawkami wprowadzonymi przez Senat) zrezygnowano z przyjęcia reguły, że u większości rodziców (z wyjątkiem rodziców dziecka niepełnosprawnego) wspólne rozliczenie miało polegać na tym, że rodzic liczył podatek jako iloczyn 1,5 oraz wysokości podatku obliczonego od dochodów osoby samotnie wychowującej dzieci podzielonych przez 1,5; było to potocznie określane jako rozliczenie się z „połówką” dziecka. Jak już jednak wskazywano, ostatecznie ze zmian tych zrezygnowano i wszyscy rodzice samotni rozliczają się z dziećmi przy zastosowaniu takiego samego mechanizmu jak wcześniej.

Dochody dziecka pełnoletniego

Ile może zarobić obecnie dziecko pełnoletnie, żeby rodzic mógł się z nim wspólnie rozliczyć?

Z przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wynika, że do wspólnego rozliczenia są uprawnione osoby, które są odpowiednio: panną, kawalerem, wdową, wdowcem, rozwódką, rozwodnikiem, osobą, w stosunku do której orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów, lub osobą, której małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności, jeżeli ten rodzic lub opiekun w roku podatkowym samotnie wychowuje dzieci:

- 1) małoletnie;
- 2) pełnoletnie, które zgodnie z odrębnymi przepisami otrzymywały zasiłek (dodatek) pielęgnacyjny lub rentę socjalną;
- 3) pełnoletnie do ukończenia 25. roku życia, uczące się w szkołach, o których mowa w przepisach regulujących system oświatowy lub szkolnictwo wyższe, obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej oraz w innym państwie.

Przepis art. 6 ust. 4e u.p.d.o.f. zastrzega, że wspólnego rozliczenia nie stosuje się, jeżeli dziecko, o którym mowa w pkt 3 powyżej, uzyskało w roku podatkowym:

- 1) dochody, z wyjątkiem renty rodzinnej, podlegające opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27 lub art. 30b lub
- 2) przychody, o których mowa w art. 21 ust. 1 pkt 148 i 152

w łącznej wysokości przekraczającej dwunastokrotność kwoty renty socjalnej określonej w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2022 r., poz. 240), w wysokości obowiązującej w grudniu roku podatkowego.

Przepis powyższy zastrzega zatem, że osiągnięcie przez dziecko pełnoletnie dochodów (innych niż renta rodzinna) podlegających opodatkowaniu skalą podatkową bądź liniowym 19-procentowym podatkiem, w tym również przychodów wolnych od podatku w ramach PIT-0 dla młodych (art. 21 ust. 1 pkt 148 u.p.d.o.f.) oraz PIT-0 w ramach ulgi na powrót (art. 21 ust. 1 pkt 152 u.p.d.o.f.) w kwocie wyższej niż dwunastokrotność renty socjalnej, wyklucza możliwość wspólnego rozliczenia.

Zapewne w grudniu 2022 r. (o ile nie będzie kolejnej waloryzacji) renta socjalna będzie wynosić 1338,44 zł.

Dwunastokrotność tej kwoty to 16 061,28 zł. Powyższe oznacza, że dziecko, o którym mowa, w 2022 r. może zarobić nie więcej niż 16 061,28 zł, aby było możliwe wspólne rozliczenie.

Dochody dziecka nieprzekraczające kwoty wolnej od podatku

Czy jeśli mój syn, uczący się na studiach, zarobi w ciągu roku mniej niż 30 000, czyli kwotę wolną od podatku, to będę mógł rozliczyć się z nim wspólnie jak osoba samotna?

Najprawdopodobniej nie będzie to możliwe.

W obecnym stanie prawnym nie ma znaczenia to, czy dochody dziecka nie powodują obowiązku zapłaty podatku, czy też są powyżej kwoty wolnej.

Jak wynika z brzmienia art. 6 ust. 4e u.p.d.o.f., wspólne rozliczenie nie ma zastosowania, jeśli dziecko pełnoletnie do ukończenia 25. roku życia, uczące się w szkołach, uzyskało w roku podatkowym:

- 1) dochody, z wyjątkiem renty rodzinnej, podlegające opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27 lub art. 30b lub
- 2) przychody, o których mowa w art. 21 ust. 1 pkt 148 i 152

w łącznej wysokości przekraczającej dwunastokrotność kwoty renty socjalnej określonej w ustawie o rencie socjalnej, w wysokości obowiązującej w grudniu roku podatkowego.

To, czy dziecko zapłaci od swoich dochodów podatek, czy też nie (z uwagi na dochody mieszczące się w kwocie wolnej), nie ma znaczenia. Istotna jest w tym przypadku inna kwota – dwunastokrotność renty socjalnej. Kwota ta w 2022 r. zapewne wyniesie 16 061,28 zł.

Rodzaje dochodów dziecka pełnoletniego niemające wpływu na wspólne rozliczenie

Czy są jakieś kategorie dochodów, których uzyskiwanie przez dziecko nie wyklucza możliwości wspólnego rozliczenia się z takim dzieckiem jako osoba samotna?

Trzeba na wstępie zauważyć, że tylko w przypadku dziecka pełnoletniego, z którym rodzic chciałby się wspólnie rozliczyć, znaczenie mają uzyskiwane przez to dziecko dochody.

Limit tych dochodów wynosi dwunastokrotność renty socjalnej ogłoszonej na grudzień roku poprzedniego. Do limitu nie są liczone jedynie dochody z tytułu renty rodzinnej.

Nowe zasady wspólnego rozliczenia się z dzieckiem

Jestem osobą samotnie wychowującą dziecko. Czy mogę się z nim rozliczyć wspólnie na takich samych zasadach jak dotychczas? Czy też może te zasady są inne?

Ostatecznie obowiązujące od 2022 r. zasady wspólnego rozliczenia z dzieckiem są takie same, jak dotychczas, jeśli chodzi o ogólną regułę dotyczącą obliczenia wysokości podatku osoby samotnej.

Nadal w przypadku wszystkich rodziców – którzy są osobami samotnymi i którzy wychowują samotnie co najmniej jedno dziecko – obowiązuje reguła, że podatek będzie liczony w podwójnej wysokości podatku obliczonego od połowy ich dochodów.

Zrezygnowano z pomysłu, aby rodzice (poza rodzicami dzieci niepełnosprawnych) rozliczali się na takiej zasadzie, że podatek byłby określony jako iloczyn 1,5 oraz wysokości podatku obliczonego od dochodów osoby samotnie wychowującej dzieci podzielonych przez 1,5.

Wspólne rozliczenie z dzieckiem – także za 2022 rok

Czy osoby samotnie wychowujące dzieci mogą się rozliczyć wspólnie z nimi już w zeznaniu rocznym za 2022 rok?

Tak, będzie to możliwe.

Zmiany w art. 6 u.p.d.o.f. (dotyczące wspólnego rozliczenia z samotnie wychowywanym dzieckiem) weszły w życie z dniem 1 lipca 2022 r.

Jak wynika z art. 18 ustawy nowelizacyjnej, nowe przepisy dotyczące wspólnego rozliczenia się osób samotnych z dziećmi mają zastosowanie do dochodów (przychodów) uzyskanych od 1 stycznia 2022 r.

Tak więc wspólne rozliczenie będzie możliwe w odniesieniu do zeznań rocznych za 2022 r.

Opieka naprzemienna nad dzieckiem a prawo do samotnego rozliczenia

Jestem po rozwodzie z żoną. Mamy niepełnoletnie dziecko. W wyroku rozwodowym sąd orzekł o opiece naprzemiennej. Syn przebywa głównie ze mną. W zasadzie tylko ja go utrzymuję. Czy mogę rozliczyć się za 2022 rok jak osoba samotna?

Nie, nie będzie to możliwe.

Przepis art. 6 ust. 4f u.p.d.o.f. zastrzega, że wspólne opodatkowanie nie ma zastosowania do osoby, która wychowuje wspólnie z drugim rodzicem albo opiekunem prawnym co najmniej jedno dziecko, w tym również gdy dziecko jest pod opieką naprzemienną, w związku z którą obydwójgu rodzicom zostało ustalone świadczenie wychowawcze zgodnie z art. 5 ust. 2a ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r., poz. 2407 oraz z 2021 r. poz. 1162, 1981 i 2270).

W tym przypadku jesteście Państwo – tj. rodzice – osobami samotnymi (rozводnik, rozwódka), jednakże wychowujecie wspólnie dziecko. Sąd orzekł o opiece naprzemiennej nad dzieckiem. Przepis wyłącza w tym przypadku możliwość wspólnego rozliczenia się z dzieckiem przez choćby jednego z rodziców.

Likwidacja dodatkowej ulgi na dziecko a przywrócenie możliwości wspólnego rozliczenia

Czy to prawda, że zlikwidowano dodatkową ulgę na dziecko dla osób samotnych? Czy można było tak zrobić w trakcie roku?

Tak, to prawda.

Ulgą wprowadzona z dniem 1 stycznia 2022 r. jako swoisty ekwiwalent za usunięcie wówczas możliwości wspólnego rozliczenia się z dzieckiem została usunięta, zanim ktokolwiek z niej skorzystał. Przepis art. 27ea u.p.d.o.f. został bowiem uchylony.

Ulgą wynosiła 1500 zł rocznie odliczane od podatku dla samotnego rodzica. Zasadniczo przywrócenie wspólnego rozliczenia z dzieckiem jest korzystniejsze. W najgorszej wersji samotni rodzice zyskują bowiem co najmniej połowę kwoty zmniejszającej podatek, czyli 1800 zł.

Jeśli popatrzeć na te rozwiązania całościowo – tzn. usunięcie ulgi, ale jako element przywrócenia wspólnego rozliczenia – można bronić poglądu o tym, że można było uchylić ulgę, o której mowa, w trakcie roku.

3.4. Podatek według nowych zasad wyższy od podatku dotychczasowego

Zwrot podatku w sytuacji, gdy podatek liczony według nowych zasad jest wyższy

Prowadzę działalność gospodarczą. Od początku roku jestem opodatkowany skalą podatkową. Liczę sobie wysokość podatku według nowych przepisów. Porównuję to z kwotami wyliczonymi według przepisów dotychczasowych. Nie jestem wcale pewien, że nie tracę na nowych rozwiązaniach. Czy jeśli to się potwierdzi, mogę rozliczyć się „po staremu”?

Nie, nie może się Pan rozliczyć po staremu (tzn. według przepisów, które obowiązywały między 1 stycznia a 30 czerwca 2022 r.). Ma Pan obowiązek wyliczyć podatek według nowych przepisów, tj. tych regulacji, które obowiązują od 1 lipca 2022 r. z mocą od 1 stycznia 2022 r.

Ustawodawca przewidział natomiast inne rozwiązanie. Jak wynika z przepisów przejściowych zawartych w ustawie nowelizacyjnej, jeśli faktycznie okaże się, że podatek według tych nowych przepisów (liczony według stawki 12%) jest wyższy od podatku liczonego „po staremu” (tj. według stawki 17%, ale z ulgą dla klasy średniej), wówczas organ podatkowy z urzędu dokona zwrotu podatku.

Przepis art. 26 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej stanowi, że w przypadku gdy podatek należny za 2022 r., wynikający z zeznania rocznego (składanego według nowych przepisów), jest wyższy od hipotetycznego podatku należnego za 2022 r., właściwy naczelnik urzędu skarbowego zwraca podatnikowi kwotę tej różnicy.

Hipotetyczny podatek należny za 2022 r. oblicza się od przychodów uzyskanych w 2022 r. zgodnie z przepisami ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, przy czym:

- 1) uwzględnia się tzw. ulgę dla klasy średniej oraz
- 2) uwzględnia się „starą” skalę podatkową.

Trzeba także zauważyć, że powyższy mechanizm ma mieć zastosowanie tylko do podatników, którzy w 2022 r. uzyskali podlegające opodatkowaniu skalą podatkową przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej, spółdzielczego stosunku pracy oraz z pozarolniczej działalności gospodarczej, w wysokości od 68 412 zł do 133 692 zł.

Zwrot zawyżonego podatku z urzędu

Wydaje mi się, że w moim przypadku stosowanie nowych przepisów podatkowych doprowadzi do zapłacenia wyższych podatków (niż byłyby one według zasad z początku 2022 roku). Podobno urząd zwraca różnicę. Do kiedy i do kogo mam złożyć stosowny wniosek o zwrot?

Nie trzeba składać żadnego wniosku w tej sprawie. Organ podatkowy ma bowiem zadziałać w tym przypadku z urzędu.

Faktycznie – ustawa nowelizacyjna przewiduje, że jeśli podatnik zapłaci w zeznaniu rocznym za 2022 r. (składanym według przepisów obowiązujących od 1 stycznia 2022 r.) wyższy podatek niż podatek, który byłby należny według przepisów obowiązujących do 30 czerwca 2022 r., wówczas przysługuje mu zwrot tej różnicy.

Dla jego uzyskania nie jest konieczne składanie żadnego wniosku. To organy podatkowe mają samodzielnie sprawdzić, czy podatnikowi nie należy się zwrot. Jak wynika z art. 26 ust. 7 ustawy nowelizacyjnej, w przypadku wystąpienia zwrotu (między podatkiem wynikającym z zeznania a hipotetycznym podatkiem należnym) właściwy naczelnik urzędu skarbowego informuje podatnika o kwocie do zwrotu w terminie 21 dni od dnia złożenia zeznania. Tak więc podatnik powinien otrzymać informację o ewentualnej kwocie do zwrotu w ciągu 21 dni od dnia złożenia zeznania rocznego.

Z kolei przepis art. 27 ust. 6 ustawy nowelizacyjnej zastrzega, że kwotę do zwrotu traktuje się na równi z nadpłatą, o której mowa w art. 72 § 1 o.p. Kwota ta powinna być zatem zwrócona w terminie:

- 1) trzech miesięcy od dnia złożenia zeznania lub
- 2) 45 dni od dnia złożenia zeznania, jeśli zostało ono złożone za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Bezczynność organu podatkowego w przedmiocie zwrotu nadwyżki podatku

Uważam, że mój hipotetyczny podatek byłby niższy. Czy jeśli nie dostanę od urzędu żadnych informacji, to mogę jakoś reagować?

Jak stanowi art. 26 ust. 7 ustawy nowelizacyjnej, w przypadku wystąpienia zwrotu (między podatkiem wynikającym z zeznania a hipotetycznym podatkiem należnym) właściwy naczelnik urzędu skarbowego informuje podatnika o kwocie do zwrotu w terminie 21 dni od dnia złożenia zeznania. Tak więc podatnik powinien otrzymać informację o ewentualnej kwocie do zwrotu w ciągu 21 dni od dnia złożenia zeznania rocznego.

Jeśli w ciągu 21 dni nie zostanie Pan żadnej informacji od urzędu skarbowego – a uważa Pan, że powinien ją otrzymać – wówczas organ pozostaje w bezczynności.

Przepis art. 141 §1 o.p. stanowi, że na niezafatwienie sprawy we właściwym terminie lub terminie ustalonym na podstawie art. 140 stronie służy ponaglenie do organu podatkowego wyższego stopnia.

W tym przypadku nie mamy do czynienia z niezafatwieniem sprawy podatkowej we właściwym terminie. Przekazanie podatnikowi informacji o kwocie podatku do zwrotu nie jest zafatwieniem sprawy administracyjnej. Nie mamy więc w tym przypadku do czynienia z sytuacją, w której można by złożyć ponaglenie.

Wydaje się natomiast, że w tym przypadku podatnikowi służy prawo do wniesienia do sądu administracyjnego skargi na bezczynność organu. Jeśli bowiem organ powinien (zdaniem podatnika) dostarczyć mu informacje o kwocie różnicy podatku do zwrotu, a następnie zwrócić tę kwotę, a nic w tym zakresie nie robi, to jest w tym zakresie bezczynny.

Bezczynność organu dotyczy zaś czynności z zakresu administracji publicznej dotyczącej uprawnień wynikających z przepisów prawa. Taka sytuacja podlega zaś kognicji sądów administracyjnych. Skargę na bezczynność należałoby wnieść za pośrednictwem właściwego urzędu skarbowego (jako organu, który jest bezczynny w sprawie).

ROZDZIAŁ 4.

ZMIANY DLA PŁATNIKÓW SKŁADKI ZDROWOTNEJ

4.1. Prokurenci

Prokurent – objęcie składką zdrowotną

Czy to prawda, że prokurenci pobierający wynagrodzenie będą objęci od 1 lipca 2022 r. składką zdrowotną?

Tak, to prawda.

Z nowego brzmienia art. 66 ust. 1 pkt 35a u.ś.o.z. wynika, że obowiązkowi ubezpieczeń zdrowotnych podlegają osoby powołane do pełnienia funkcji na mocy aktu powołania oraz prokurenci, którzy z tego tytułu pobierają wynagrodzenie podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym niezależnie od kwalifikacji do źródła przychodu w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, z wyłączeniem osób uzyskujących przychody, o których mowa w art. 13 pkt 5 lub 6 tej ustawy, których roczne wynagrodzenie z tego tytułu nie przekracza kwoty 6000 zł.

Powyższy przepis jednoznacznie wskazuje zatem, że osoby pełniące funkcję prokurenta, które z tego tytułu pobierają wynagrodzenie, podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Nowelizacja przepisów dotycząca składki zdrowotnej prokurentów – nowelizacja merytoryczna czy porządkująca?

Czy wynagrodzenie płacone prokurentom w pierwszej połowie roku podlegało składce zdrowotnej, jeśli wziąć pod uwagę, że dopiero od 1 lipca 2022 roku wyraźnie mówi się o objęciu prokurentów składką zdrowotną?

Na gruncie przepisów obowiązujących od 1 lipca 2022 r. wprost stanowi się o tym, że prokurenci (pobierający z tego tytułu wynagrodzenie) są objęci obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego.

Na gruncie przepisów obowiązujących w okresie od 1 stycznia do końca czerwca 2022 r. kwestia objęcia prokurentów składką zdrowotną budziła wiele wątpliwości. Dotychczasowe przepisy zastrzegały bowiem, że obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają

m.in. „osoby powołane do pełnienia funkcji na mocy aktu powołania, które z tego tytułu pobierają wynagrodzenie”. Ministerstwo Finansów wskazywało w różnych wyjaśnieniach dotyczących nowelizacji, że przepis powyższy objął prokurentów (jako osoby pełniące funkcję z powołania) składką zdrowotną.

Wiele osób twierdziło jednak, że przepisów tych nie można rozumieć w ten sposób, w związku z czym nie nakładał on na prokurentów obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego. W szczególności miało to wynikać z tego, że prokurenta można było ustanowić (niekoniecznie zaś powoływać) oraz że spółka płacąca wynagrodzenie prokurentowi nie była płatnikiem zaliczek na podatek z tego tytułu (a więc trudno byłoby nakładać na taką spółkę funkcję płatnika składek).

Biorąc powyższe pod uwagę, można twierdzić, że nowelizacja, o której mowa, miała charakter merytoryczny (a nie tylko porządkujący) i w związku z tym prokurent nie podlegał obowiązkowi ubezpieczeń zdrowotnych do końca czerwca 2022 r.

Płatnik składek od wynagrodzeń prokurentów

W naszej spółce z o.o. mamy ustanowioną prokurę. Wypłacamy wynagrodzenie z tego tytułu osobie fizycznej będącej prokurentem. Nie jesteśmy z tego tytułu płatnikiem zaliczek na podatek dochodowy. Czy mimo wszystko powinniśmy opłacać z tego tytułu składki na ubezpieczenie zdrowotne za prokurenta? Jeśli tak, to od jakiej podstawy? Przecież nie znamy ewentualnych kosztów prokurenta?

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 66 ust. 1 pkt 35a u.ś.o.z. obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby powołane do pełnienia funkcji na mocy aktu powołania oraz prokurenci, którzy z tego tytułu pobierają wynagrodzenie podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym niezależnie od kwalifikacji do źródła przychodu w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, z wyłączeniem osób uzyskujących przychody, o których mowa w art. 13 pkt 5 lub 6 tej ustawy, których roczne wynagrodzenie z tego tytułu nie przekracza kwoty 6000 zł.

Przepis art. 85 ust. 17a u.ś.o.z. stanowi, że za osobę, o której mowa w art. 66 ust. 1 pkt 35a u.ś.o.z., składkę jako płatnik oblicza, pobiera z wynagrodzenia ubezpieczonego i odprowadza podmiot wypłacający wynagrodzenie.

Tak więc spółka, która wypłaca wynagrodzenie prokurentowi, jest płatnikiem składek od wynagrodzenia prokurenta.

Trzeba przy tym zauważyć, że podstawą składek nie jest dochód prokurenta, lecz wypłacane mu wynagrodzenie. Z art. 81 ust. 11a u.ś.o.z. wynika, że podstawą obliczenia składki zdrowotnej m.in. w przypadku prokurentów jest kwota odpowiadająca wysokości wynagrodzenia pobieranego z tego tytułu.

Tak więc powinniście Państwo pobrać zaliczki (według stawki 9%) od kwoty ustalonego dla prokurenta wynagrodzenia.

Wynagrodzenie prokurenta – składki od pierwszej złotówki

W naszej spółce jest ustanowiona prokura. Czy prokurenta również dotyczy wyłączenie spod składki do kwoty 6000 zł rocznie?

Nie, w przypadku prokurenta składka zdrowotna jest pobierana od pierwszej złotówki wynagrodzenia.

Przepis art. 81 ust. 11a u.ś.o.z. stanowi, że podstawą obliczenia składki zdrowotnej m.in. w przypadku prokurentów jest kwota odpowiadająca wysokości wynagrodzenia pobieranego z tego tytułu.

Tylko w przypadku osób uzyskujących przychody, o których mowa w art. 13 pkt 5 lub 6 u.p.d.o.f., obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego powstaje z dniem, w którym wynagrodzenie pobrane z tytułu powołania do pełnienia funkcji przekroczy w roku kalendarzowym kwotę 6000 zł.

Powyższe zastrzeżenie nie dotyczy prokurentów. W ich przypadku składka zdrowotna obejmuje także wynagrodzenie w kwocie nieprzekraczającej 6000 zł rocznie.

4.2. Osoby współpracujące z przedsiębiorcami

Nowa podstawa wymiaru składek od osób współpracujących

Ile wynosić będzie składka zdrowotna od osób współpracujących od 1 lipca 2022 roku?

Dotychczas podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osób współpracujących wynosiła równowartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Tak wynikało z brzmienia art. 81 ust. 2zaa u.ś.o.z.

Z dniem 1 lipca 2022 r. do ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej dodano przepis art. 81 ust. 2ya. Stanowi on, że podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób współpracujących z osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą oraz osobami, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, stanowi kwota odpowiadająca 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym

wym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Składka w nowej wysokości obowiązuje od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku kalendarzowego.

Zgodnie z obwieszczeniem Głównego Urzędu Statystycznego wynagrodzenie z IV kwartału 2021 roku wyniosło 6221,04 zł. Równowartość 75% tej kwoty to 4665,78 zł. Tak więc począwszy od składki za lipiec 2022 r., miesięczna składka dla osób współpracujących będzie wynosić 419,92 zł.

Składka dla współpracujących – składki zapłacone w pierwszej połowie roku

Czy obniżenie podstawy wymiaru składki dla osób współpracujących przekłada się na składki już zapłacone w pierwszej połowie roku?

Przepis określający nową, niższą podstawę do składek zdrowotnych dla osób współpracujących wszedł w życie z dniem 1 lipca 2022 r.

Ze zdania drugiego art. 81 ust. 2ya u.ś.o.z. wynika, że składka w nowej wysokości obowiązuje od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku kalendarzowego.

Przepis ten zastrzega zatem roczność podstawy składki zdrowotnej dla osób współpracujących. Z powyższego mogłoby wynikać, że przy rocznym rozliczeniu składki przez przedsiębiorcę powinien on wykazać składki za osobę współpracującą – za pierwszą połowę 2022 r. – ostatecznie w kwocie 419,92 zł miesięcznie (niezależnie od tego, że zostały one wówczas zapłacone w kwocie wyższej).

Należy jednak zauważyć, że zgodnie z art. 36 ust. 2 ustawy nowelizacyjnej nową (niższą) podstawę wymiaru składki zdrowotnej dla osób współpracujących stosuje się w okresie od 1 lipca do 31 grudnia tego roku. Oznacza to, że składki osób współpracujących zapłacone za okres styczeń–czerwiec 2022 r. pozostają w wysokości dotychczasowej (559,89 zł miesięcznie).

4.3. Wyłączenie spod składki przychodów do 6000 zł rocznie

Przychody otrzymywane od różnych płatników a limit przychodów wolnych od składki

Jestem biegłym sądowym. Uzyskuje przychody od różnych sądów. Płatników w każdym roku jest co najmniej kilku. W jaki sposób stosowany będzie w moim przypadku limit 6000 zł rocznie przychodów niepodlegających składce zdrowotnej? Czy ten limit dotyczy jednego, czy kilku płatników?

W myśl obowiązującego od 1 lipca 2022 r. brzmienia art. 66 ust. 1 pkt 35a u.ś.o.z. obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby powołane do pełnienia funkcji na mocy aktu powołania oraz prokurenci, którzy z tego tytułu pobierają wynagrodzenie podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym niezależnie od kwalifikacji do źródła przychodu w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, z wyłączeniem osób uzyskujących przychody, o których mowa w art. 13 pkt 5 lub 6 tej ustawy, których roczne wynagrodzenie z tego tytułu nie przekracza kwoty 6000 zł.

Na podstawie powyższego przepisu spod obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego są wyłączeni m.in. biegli (którym sąd lub prokurator zlecił wykonanie określonych czynności), o ile ich roczne wynagrodzenie z tego tytułu nie przekracza kwoty 6000 zł.

Także z art. 73b pkt 17b u.ś.o.z. wynika, że obowiązek w ubezpieczeniu zdrowotnym w przypadku osób uzyskujących przychody, o których mowa w art. 13 pkt 5 lub 6 u.p.d.o.f., powstaje z dniem, w którym wynagrodzenie pobrane z tytułu powołania do pełnienia funkcji przekroczy w roku kalendarzowym kwotę 6000 zł.

Brzmienie powyższych przepisów wskazuje, że chodzi o łączną kwotę wynagrodzenia z tytułu danych czynności (tu: pełnienia funkcji biegłego), otrzymaną przez danego podatnika w roku podatkowym, a nie o otrzymaną przez podatnika za pośrednictwem danego płatnika.

Faktem jednak jest, że w przypadku kilku płatników problemem może być określenie tego, czy kwota wynagrodzenia danego ubezpieczonego przekroczyła, czy też nie przekroczyła kwoty 6000 zł w roku podatkowym. Jest to jednak problem płatnika składek (a nie ubezpieczonego), który odpowiada za pobranie i odprowadzenie składek.

Przychody biegłego podlegające składce od nadwyżki ponad 6000 zł rocznie

Pełnię funkcję biegłego sądowego. Uzyskuję z tego tytułu przychody. Zmiany przepisów spowodowały, że podlegają one składce zdrowotnej. Podobno teraz wprowadzono limit przychodów, którego nieprzekroczenie powoduje, że nie ma składki zdrowotnej. Co jednak, gdy przekroczę limit przychodów – czy składki będą należne od wszystkich moich przychodów z tytułu wykonywanych opinii w danym roku, czy zapłacę składkę tylko od nadwyżki ponad ten limit?

Nie, w tym przypadku składkom będą podlegały tylko te przychody biegłego, które będą przekraczać 6000 zł w roku podatkowym.

Zgodnie z obowiązującym od 1 lipca 2022 r. art. 66 ust. 1 pkt 35a u.ś.o.z. obowiązki ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby powołane do pełnienia funkcji na mocy aktu powołania oraz prokurenci, którzy z tego tytułu pobierają wynagrodzenie podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym niezależnie od kwalifikacji do źródła przychodu w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, z wyłączeniem osób uzyskujących przychody, o których mowa w art. 13 pkt 5 lub 6 tej ustawy, których roczne wynagrodzenie z tego tytułu nie przekracza kwoty 6000 zł.

Przepis art. 73b pkt 17b u.ś.o.z. stanowi z kolei, że obowiązek w ubezpieczeniu zdrowotnym w przypadku osób uzyskujących przychody, o których mowa w art. 13 pkt 5 lub 6 u.p.d.o.f., powstaje z dniem, w którym wynagrodzenie pobrane z tytułu powołania do pełnienia funkcji przekroczy w roku kalendarzowym kwotę 6000 zł.

Natomiast z art. 81 ust. 8 pkt 11a u.ś.o.z. wynika, że podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne dla osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 35a, jest kwota odpowiadająca wysokości wynagrodzenia pobieranego z tego tytułu, a w przypadku osób uzyskujących przychody, o których mowa w art. 13 pkt 5 lub 6 u.p.d.o.f., kwota odpowiadająca wysokości wynagrodzenia pobranego z tego tytułu ponad kwotę 6000 zł.

Powyższe przepisy wskazują zatem wprost, że osoby pobierające przychody, o których mowa w art. 13 pkt 5 u.p.d.o.f., są objęte składkami zdrowotnymi w odniesieniu do nadwyżki rocznych przychodów (z tytułu wykonywania funkcji) ponad kwotę 6000 zł. Otrzymane w danym roku przychody mieszczące się w kwocie 6000 zł rocznie nie podlegają składkom zdrowotnym.

ROZDZIAŁ 5.

SKŁADKA ZDROWOTNA I JEJ WPŁYW NA PIT – ZMIANY DLA PRZEDSIĘBIORCÓW MNIEJSZYCH I WIĘKSZYCH

5.1. Doprecyzowanie w kwietniu 2022 roku zasad obliczania podstawy składki zdrowotnej u przedsiębiorców (remanenty, sprzedaż środków trwałych itd.)

Uwagi wstępne

W kwietniu 2022 r. opublikowano w Dzienniku Ustaw ustawę z dnia 9 lutego 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 807). W ramach tej ustawy dokonano m.in. zmian w składce zdrowotnej od przedsiębiorców. Zmiany te weszły w życie z dniem następnym po dniu ogłoszenia. Ustawa została ogłoszona 12 kwietnia 2022 r., więc zmiany obowiązują od 13 kwietnia 2022 r.

Różnice remanentowe

Roczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących działalność pozarolniczą, opłacających podatek dochodowy według skali podatkowej albo stawką liniową stanowi dochód z działalności gospodarczej ustalony za rok kalendarzowy jako różnica między osiągniętymi przychodami, w rozumieniu ustawy o podatkach dochodowych od osób fizycznych, z wyłączeniem przychodów niepodlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym, innych niż określone w art. 21 ust. 1 pkt 63a, 63b, 152–154 u.p.d.o.f., a poniesionymi kosztami uzyskania tych przychodów w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, z uwzględnieniem art. 24 ust. 1–2b u.p.d.o.f., pomniejszony o kwotę opłaconych w tym roku składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, jeżeli nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów.

Tak więc w rocznej podstawie składek na ubezpieczenie zdrowotne u przedsiębiorców opodatkowanych czy to skalą podatkową, czy liniowo uwzględnia się różnice remanentowe.

Z przepisów dotyczących podstawy miesięcznej składki – w ich obecnym brzmieniu – wynika również, że przy liczeniu podstawy uwzględnia się ewentualne różnice remanentowe.

Nadal natomiast nie ma możliwości uwzględnienia w podstawie składek zdrowotnych u przedsiębiorców opodatkowanych skalą podatkową czy liniowo tzw. ulgi na złe długi.

Zmiany w składce zdrowotnej – „stare” odpisy amortyzacyjne

Zgodnie z nowymi przepisami do celów ustalania podstawy wymiaru składek zdrowotnych dochód ze sprzedaży środków trwałych nie jest powiększany o odpisy amortyzacyjne zaliczone do kosztów uzyskania przychodów przed 1 stycznia 2022 r.

Oznacza to, że niezamortyzowana przed 1 stycznia 2022 r. wartość środka trwałego będzie kosztem do celów podstawy składki.

Przykładowo:

Przychód ze sprzedaży 1 500 000 zł

Koszty zakupu 1 000 000 zł

Odpisy amortyzacyjne od 1 stycznia 2022 r. 100 000 zł

Odpisy amortyzacyjne przed 1 stycznia 2022 r. 200 000 zł

Suma odpisów amortyzacyjnych 300 000 zł

Dochód podatkowo (zgodnie z art. 24 ust. 2 u.p.d.o.f.)

Przychód – koszty zakupu + odpisy amortyzacyjne

$1\,500\,000 - 1\,000\,000 + 300\,000 = 800\,000$ zł

Podstawa składki zdrowotnej

$1\,500\,000 - 1\,000\,000 + 100\,000$ (bez odpisów sprzed 1 stycznia 2022) = 600 000 zł

„Strata” do podstawy składek z powodu sprzedaży starego, całkowicie zamortyzowanego środka trwałego

Sprzedaż starego środka trwałego całkowicie zamortyzowanego może – jak się wydaje – wygenerować „stratę” obniżającą podstawę do składek zdrowotnych.

Przykładowo:

Samochód kupiony w 2015 r. za 80 000 zł netto.

Suma odpisów amortyzacyjnych przed 2022 r. – 80 000 zł

Przychód ze sprzedaży – 10 000 zł

Dochód podatkowo = 10 000 – (80 000 + 80 000) = 10 000 zł

Podstawa do składek = 10 000 – 80 000 + 0 = –70 000 zł

W praktyce można spotkać się również z poglądami, że do celów ustalania podstawy składki zdrowotnej w tego rodzaju przypadkach sprzedaż środka trwałego nie może wygenerować straty, lecz co najwyżej zerowy dochód.

Obniżenie podstawy do składki zdrowotnej o „stare” odpisy amortyzacyjne a rodzaj prowadzonych ksiąg podatkowych

Czy na możliwość zmniejszenia podstawy do składki zdrowotnej o odpisy amortyzacyjne zaliczane do kosztów uzyskania przychodów przed 1 stycznia 2022 roku w przypadku sprzedaży środka trwałego ma wpływ sposób rozliczenia: podatkowa księga przychodów i rozchodów czy księgi rachunkowe?

Czy wspólnicy spółki jawnej prowadzącej księgi rachunkowe (wspólnicy opłacają podatek liniowy) nie mogą obniżyć podstawy do składki zdrowotnej o odpisy amortyzacyjne zaliczane do kosztów uzyskania przychodów przed 1 stycznia 2022 roku w przypadku sprzedaży środka trwałego?

O tych kwestiach stanowi art. 35 ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw.

Wynika z niego, że w przypadku ustalania dochodu będącego podstawą obliczenia składki zdrowotnej u przedsiębiorców od przychodów ze sprzedaży środków trwałych dochód ustalony z uwzględnieniem art. 24 ust. 2 zdanie drugie u.p.d.o.f. nie jest powiększany o odpisy amortyzacyjne zaliczone do kosztów uzyskania przychodów przed 1 stycznia 2022 r.

Przepis powyższy stanowi o niepowiększaniu o odpisy amortyzacyjne sprzed 1 stycznia 2022 r. (czyli *de facto* o „zatrzymaniu” ich w KUP ze sprzedaży środka trwałego) dochodu ustalonego z uwzględnieniem art. 24 ust. 2 u.p.d.o.f.

Ten ostatni przepis odnosi się tylko do podatników prowadzących podatkową księgę przychodów i rozchodów.

Można by więc twierdzić, że reguła zatrzymania „starych” odpisów w KUP przy ustalaniu dochodu ze sprzedaży środka trwałego do celów składki zdrowotnej dotyczy tylko podatników prowadzących podatkową księgę przychodów i rozchodów.

Taka interpretacja jest zgodna z brzmieniem przepisu (wykładnia językowa). Prowadzi jednak do trudnych do zaakceptowania skutków. Nie ma powodów, aby inaczej traktować akurat podatników prowadzących księgi rachunkowe względem podatników prowadzących podatkową księgę przychodów i rozchodów w kontekście dochodu ze sprzedaży środka trwałego.

Niemniej jednak uwzględnienie w KUP starych odpisów (sprzed 1 stycznia 2022 r.) przy ustalaniu (do celów podstawy składki zdrowotnej) dochodu ze sprzedaży środka trwałego u podatników prowadzących księgi rachunkowe jest ryzykowne. Może zostać zakwestionowane.

Roczna podstawa składki z uwzględnieniem niektórych dochodów zwolnionych

Ze znowelizowanych przepisów wynika, że roczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących działalność pozarolniczą, opłacających podatek dochodowy według skali podatkowej albo stawką liniową stanowi dochód z działalności gospodarczej ustalony za rok kalendarzowy jako różnica między osiągniętymi przychodami, w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, z wyłączeniem przychodów niepodlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym innych niż określone w art. 21 ust. 1 pkt 63a, 63b, 152–154 u.p.d.o.f., a poniesionymi kosztami uzyskania tych przychodów, w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, z uwzględnieniem art. 24 ust. 1–2b u.p.d.o.f., pomniejszony o kwotę opłaconych w tym roku składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, jeżeli nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów.

Powyższe oznacza, że do podstawy wymiaru składek zdrowotnych należy uwzględnić następujące przychody (dochody) zwolnione z podatku:

- 1) z działalności w specjalnej strefie ekonomicznej lub na podstawie decyzji o wsparciu;
- 2) w ramach PIT–0 dla powracających;
- 3) w ramach PIT–0 dla dużych rodzin (4+);
- 4) w ramach PIT–0 dla seniorów.

5.2. Nowe zasady zwrotu nadpłaty w składkach

Nowe zasady zwrotu nadpłaty w składkach

Z uwagi na konstrukcję podstawy składki zdrowotnej w przypadku przedsiębiorców – gdzie z jednej strony mamy do czynienia ze składkami miesięcznymi (w kwotach minimalnych), a z drugiej strony występuje składka od podstawy rocznej – możliwe są sytuacje, w których suma miesięcznych składek zdrowotnych jest wyższa od składki należnej od podstawy rocznej u danego przedsiębiorcy.

Taka różnica stanowi nadpłatę w składkach. Nadpłata ta może podlegać zwrotowi na rzecz przedsiębiorcy na jego wniosek.

Nowe regulacje w tym zakresie zostały wprowadzone z dniem 1 lipca 2022 r. Jak wynika z nowego brzmienia art. 81 ust. 2m u.ś.o.z., zwrot „nadpłaty” w składkach następuje na podstawie wniosku przygotowanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) na profilu informacyjnym utworzonym w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez ZUS po złożeniu rozliczenia rocznego przez płatnika składek. Wniosek składany jest wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo wykorzystując sposób potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych udostępniony bezpłatnie przez ZUS w systemie teleinformatycznym.

Tak więc to ZUS powinien przygotować przedsiębiorcy wniosek o zwrot nadpłaty składek w formie elektronicznej – udostępniony mu na portalu NPI.

Taki wniosek przedsiębiorca będzie mógł złożyć wyłącznie elektronicznie, dokonując „przeklikania” tego wniosku na portalu.

Brak złożenia wniosku o rozliczenie nadpłaty składek

Co się stanie, jeżeli nie zdążę złożyć wniosku o zwrot nadpłaty w składkach w terminie do dnia złożenia rocznego zeznania podatkowego?

Wniosek o zwrot nadpłaty w składkach przedsiębiorca może złożyć w terminie miesiąca od upływu terminu do złożenia zeznania rocznego za dany rok.

Tak więc na złożenie wniosku o zwrot nadpłaty składek za dany rok czas jest do końca maja roku następnego.

Jeśli wniosek ten nie zostanie złożony w terminie, wówczas zastosowanie znajdzie art. 81 ust. 2qa u.ś.o.z. Z przepisu tego wynika, że w przypadku niezłożenia wniosku w terminie, przy jednoczesnym braku zaległości z tytułu składek lub nienależnie pobranych świadczeń

z ubezpieczeń społecznych, do zwrotu których został zobowiązany płatnik składek, kwota zwrotu podlega rozliczeniu na koncie płatnika składek do końca roku, w którym upływa termin na złożenie zeznania rocznego.

Tak więc nadpłata w składkach powinna być wówczas rozliczona na koncie płatnika składek do końca roku następnego (względem roku, w którym powstała nadpłata składek).

5.3. Składka zdrowotna oraz składki społeczne w spółce komandytowo-akcyjnej

Spółka komandytowo-akcyjna – ubezpieczenie zdrowotne

Dotychczas bycie wspólnikiem w spółkach komandytowo-akcyjnych nie łączyło się z obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego. Z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w tej formie wspólnicy takich spółek nie płacili składki zdrowotnej. Było to jednym z powodów (można dyskutować, czy na pewno słusznym) popularności tej spółki wśród przedsiębiorców. Ta popularność dla wielu osób zapowiadała jedno: prędzej czy później spółka komandytowo-akcyjna zostanie objęta składkami zdrowotnymi.

Stanie się tak od 1 stycznia 2023 r. na mocy zmian obecnie wprowadzanych.

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 82 ust. 5 pkt 4 u.ś.o.z. jedną z form prowadzenia działalności będzie m.in. „działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki komandytowo-akcyjnej przez komplementariusza”.

Powyższe oznacza, że komplementariusz spółki komandytowo-akcyjnej będzie od 1 stycznia 2023 r. podlegał z tego tytułu obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego. Składki będą miały charakter zryczałtowany, będą bowiem naliczane od podstawy będącej równością przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Według danych z 2021 r. składka wynosiłaby w tym przypadku 559,89 zł miesięcznie. Dla 2023 r. składka (obliczona na podstawie wynagrodzenia z 2022 r.) będzie zapewne nieco wyższa.

Spółka komandytowo-akcyjna – sytuacja akcjonariuszy

Jestem akcjonariuszem w spółce komandytowo-akcyjnej. Czy będę podlegał składkom na ubezpieczenie zdrowotne z tego tytułu?

Nie, bycie akcjonariuszem w spółce komandytowo-akcyjnej nie będzie łączyć się z obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego.

Zgodnie z nowymi przepisami art. 82 ust. 5 pkt 4 u.ś.o.z. jedną z form prowadzenia działalności (z czym łączy się obowiązek składkowy) będzie „działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki komandytowo-akcyjnej przez komplementariusza”. Przepis powyższy obejmuje tylko komplementariusza w spółce komandytowo-akcyjnej. Bycie akcjonariuszem w takiej spółce nie jest i nie będzie formą prowadzenia działalności gospodarczej. Nie będzie więc łączyć się z obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego (ponoszenia składki zdrowotnej).

Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego w spółce komandytowo-akcyjnej – dopiero od 1 stycznia 2023 roku

Jestem wspólnikiem spółki komandytowo-akcyjnej (komandytariuszem). Czy w związku ze zmianami przepisów będę musiał płacić składkę zdrowotną już od 1 lipca 2022 roku?

Nie, obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego obejmie komplementariusza spółki komandytowo-akcyjnej dopiero od 1 stycznia 2023 r.

O obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego takiej osoby stanowić będzie art. 82 ust. 5 pkt 4 u.ś.o.z. Przepis ten ma zastrzegać, że jedną z form prowadzenia działalności będzie „działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki komandytowo-akcyjnej przez komplementariusza”.

Jak wynika z art. 40 pkt 3 ustawy nowelizacyjnej, przepis powyższy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r. Komplementariusz w spółce komandytowo-akcyjnej zostanie zatem objęty obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego dopiero od 1 stycznia 2023 r.

Komplementariusz w spółce komandytowo-akcyjnej – obowiązek ubezpieczeń społecznych

Na sytuację komplementariuszy w spółkach komandytowo-akcyjnych wpływa także objęcie ich – od 1 stycznia 2023 r. – obowiązkiem ubezpieczeń społecznych.

Do ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2022 r., poz. 1009 z późn. zm.) został dodany art. 8 ust. 6 pkt 4b, zgodnie z którym kom-

plementariusz spółki komandytowo-akcyjnej uznawany będzie za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą.

W efekcie powyższego komplementariusz spółki komandytowo-akcyjnej zostanie objęty obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym (emerytalnym i rentowym, wypadkowym, chorobowym – dobrowolnie), co wiązać się będzie z koniecznością płacenia składek na te ubezpieczenia.

Przepisy powyższe wchodzi w życie 1 stycznia 2023 r.

Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, na zasadach ogólnych, dla komplementariusza spółki komandytowo-akcyjnej będzie stanowiła zadeklarowana kwota nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego na dany rok kalendarzowy.

W 2022 r. składka na ubezpieczenie społeczne wynosiłaby zatem 1211,28 zł (1124,23 zł bez dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego) miesięcznie. Dla 2023 r. te kwoty zapewne będą wyższe (z uwagi na bardzo prawdopodobny wzrost prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia).

5.4. Odliczanie składki zdrowotnej od podstawy opodatkowania – ile i kto może odliczyć?

Składki na ubezpieczenie zdrowotne w kosztach uzyskania przychodu

Jednym z nowych rozwiązań w ramach Polskiego Ładu, które ma nieco łagodzić brak odliczalności składki zdrowotnej od podatku, są przepisy pozwalające niektórym podatnikom na rozliczenie składki zdrowotnej w kosztach uzyskania przychodów. Nie dotyczy to jednak wszystkich podatników, a dodatkowo kwota kosztów z tego tytułu jest limitowana.

Otóż zgodnie z nowym brzmieniem art. 23 ust. 1 pkt 58 u.p.d.o.f. za koszty uzyskania przychodów nie uznaje się składek na ubezpieczenie zdrowotne, z wyjątkiem składek na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 1285 z późn. zm.):

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z art. 30c,
- 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w sposób określony w art. 30c,

w łącznej wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 8700 zł.

Po pierwsze zatem, w koszty mogą zaliczyć składki tylko podatnicy opodatkowani na zasadach podatku liniowego. Podatnicy korzystający z opodatkowania w formie skali podatkowej takiej możliwości nie mają.

Po drugie, w koszty nie można zaliczyć całej kwoty składki na ubezpieczenie zdrowotne, lecz jedynie jej część nieprzekraczającą rocznie w sumie 8700 zł.

Pamiętać należy także, że zaliczenie kwoty składki do kosztów powoduje, że zmniejsza się podstawa do wymiaru podatku (i ewentualnie daniny solidarnościowej) oraz podstawa do wymiaru składki zdrowotnej. U większości podatników maksymalna korzyść z tego tytułu wyniesie zatem nie więcej niż 23,9% (19% + 4,9%) z kwoty 8700 zł, czyli 2079,30 zł. Ewentualnie u podatników kwalifikujących się do daniny solidarnościowej ta korzyść wyniesie może łącznie 27,9% (19% + 4% + 4,9%) z 8700 zł, czyli 2427,30 zł.

Składka zdrowotna u podatnika na skali podatkowej nie jest kosztem

Prowadzę działalność gospodarczą, która jest opodatkowana na zasadach ogólnych, to znaczy skalą podatkową. Podlegam ubezpieczeniom zdrowotnym z tego tytułu i opłacam składki. Czy te składki są dla mnie kosztem uzyskania przychodów?

Nie, nie są dla Pana takim kosztem.

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 23 ust. 1 pkt 58 u.p.d.o.f. nie uznaje się za koszty uzyskania przychodów składki na ubezpieczenie zdrowotne, z wyjątkiem składki na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z art. 30c,
- 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w sposób określony w art. 30c,

w łącznej wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 8700 zł.

Tak więc przepis powyższy zastrzega, że składki na ubezpieczenie zdrowotne nie są co do zasady kosztem uzyskania przychodów. Wyjątek dotyczy jedynie niektórych składki z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z art. 30c u.p.d.o.f., czyli 19-procentowym podatkiem liniowym. Podatnicy, którzy opodatkowują dochody z działalności gospodarczej na zasadach skali podatkowej, nie mogą skorzystać z możliwości rozliczenia żadnej części składki w kosztach uzyskania przychodów.

Limit kosztów podatkowych z tytułu składek zdrowotnych

Jestem przedsiębiorcą. Jestem opodatkowany liniowym 19-procentowym podatkiem. Czy mogę zaliczyć do kosztów podatkowych wszystkie składki zdrowotne, które płacę za siebie?

Nie, przepisy wprowadzają bowiem roczny limit kosztów z tytułu składki zdrowotnej.

Jak stanowi przepis art. 23 ust. 1 pkt 58 u.p.d.o.f., za koszty uzyskania przychodów nie uznaje się składek na ubezpieczenie zdrowotne, z wyjątkiem składek na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z art. 30c,
- 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w sposób określony w art. 30c,

w łącznej wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 8700 zł.

Tak więc przepis powyższy zastrzega, że u podatnika opodatkowanego liniowo łączna kwota z tytułu składek zdrowotnych tego przedsiębiorcy (i ewentualnie osoby z nim współpracującej) wynosi 8700 zł rocznie. Jeśli w roku podatkowym uiszczana jest wyższa kwota składek zdrowotnych z tytułu dochodów z działalności, wówczas nadwyżka składek jest kosztem niestanowiącym kosztów uzyskania przychodów (NKUP).

Limit kosztów z tytułu składki a działalność w kilku spółkach

Jestem wspólnikiem w dwóch spółkach cywilnych oraz w jednej spółce jawnej. Opłacam z tego tytułu składkę zdrowotną. Czy limit kosztów z tytułu składki zdrowotnej jest jeden, czy też dotyczy on każdej ze spółek odrębnie?

Zakładamy, że jest Pan opodatkowany – z tytułu udziału w zyskach tych spółek – w formie podatku liniowego. Tylko tacy podatnicy mogą bowiem skorzystać z możliwości zaliczenia w koszty części składki zdrowotnej. Podatnicy opodatkowani w formie skali podatkowej nie mają w ogóle możliwości rozliczenia w kosztach składki zdrowotnej.

Jak wynika z art. 23 ust. 1 pkt 58 u.p.d.o.f., za koszty uzyskania przychodów nie uznaje się składek na ubezpieczenie zdrowotne, z wyjątkiem składek na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z art. 30c,

2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w sposób określony w art. 30c,

w łącznej wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 8700 zł.

Przepis powyższy ustanawia limit dla jednego podatnika, a nie dla jednej z form prowadzenia działalności gospodarczej. Dodatkowo należy pamiętać, że obecnie dochody z różnych form prowadzenia działalności sumują się i tworzą jedną podstawę do wyliczenia składki zdrowotnej (oczywiście, jeśli w każdej z form prowadzenia działalności składka jest liczona od tej samej podstawy).

W związku z tym, niezależnie od tego, że prowadzi Pan działalność w trzech formach, limit kosztów z tytułu składek ma Pan jeden i wynosi on 8700 zł rocznie.

Limit kosztów z tytułu składki zdrowotnej a bycie wspólnikiem w spółkach różnie opodatkowanych

Jestem wspólnikiem w spółce cywilnej i tam stosujemy razem ze wspólnikiem opodatkowanie liniowe. Oprócz tego jestem wspólnikiem w spółce, w której wspólnicy są opodatkowani ryczałtem. Czy przysługuje mi pełny limit kosztów z tytułu składki zdrowotnej przy wyliczaniu dochodu z działalności opodatkowanej liniowo, czy też fakt, że jestem wspólnikiem spółki opodatkowanej ryczałtem, powoduje zmniejszenie wysokości tego limitu?

Nie, bycie wspólnikiem w drugiej spółce, w której przychody wspólnicy opodatkowują ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, nie ma wpływu na limit kosztów z tytułu składki zdrowotnej.

Przepis art. 23 ust. 1 pkt 58 u.p.d.o.f. zastrzega, że nie są kosztami podatkowymi składki na ubezpieczenie zdrowotne, z wyjątkiem składek na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z art. 30c,
- 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w sposób określony w art. 30c,

w łącznej wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 8700 zł.

Jeśli jest Pan opodatkowany liniowo, to przysługuje Panu limit kosztów z tytułu składek wynoszący 8700 zł rocznie. Nie ma przy tym znaczenia, że prowadzi Pan również działalność opodatkowaną ryczałtem.

Limit kosztów z tytułu składki zdrowotnej a bycie współnikiem w spółkach różnie opodatkowanych

Jestem współnikiem w spółce cywilnej i tam stosujemy razem ze współnikiem opodatkowanie liniowe. Oprócz tego prowadzę działalność gospodarczą i tam jestem opodatkowany ryczałtem. Być może moje roczne składki zdrowotne ze spółki nie przekroczą 8700 zł rocznie. Czy będę mógł zaliczyć w koszty również składki z tytułu działalności opodatkowanej ryczałtowo?

Przepis art. 23 ust. 1 pkt 58 u.p.d.o.f. stanowi, że nie są kosztami podatkowymi składki na ubezpieczenie zdrowotne, z wyjątkiem składek na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z art. 30c,
- 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w sposób określony w art. 30c,

w łącznej wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 8700 zł.

Przepis powyższy pozwala zatem na zaliczenie w koszty uzyskania przychodów składki z tytułu działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z art. 30c u.p.d.o.f.

Pisze Pan o składkach zdrowotnych uiszczanych w związku z prowadzeniem działalności opodatkowanej ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. To nie jest działalność opodatkowana zgodnie z art. 30c u.p.d.o.f. Tak więc nie można zaliczyć w koszty uzyskania przychodów składek należnych i zapłaconych od przychodów opodatkowanych ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych.

Limit kosztów z tytułu składki dla współników, a nie dla spółki

Prowadzę działalność w formie spółki jawnej. Jestem opodatkowany liniowo. Mój współnik także. Czy każdemu z nas przysługuje limit kosztów z tytułu składki zdrowotnej, czy też dotyczy on całej spółki łącznie?

Omawiany limit dotyczy każdego z podatników z osobna, a nie całej spółki jako takiej.

Przepis art. 23 ust. 1 pkt 58 u.p.d.o.f. zastrzega, że nie są kosztami uzyskania przychodów składki na ubezpieczenie zdrowotne, z wyjątkiem składek na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z art. 30c,
 - 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w sposób określony w art. 30c,
- w łącznej wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 8700 zł.

Przepis powyższy w żaden sposób nie wskazuje, aby limit kosztów należało liczyć dla całej spółki jako takiej. Ponieważ przepis dotyczy kosztów uzyskania przychodów podatnika, to niewątpliwie limit ten (w braku innej regulacji w przepisach) odnosić się musi również do podatnika.

Tym samym w przypadku opisanym w pytaniu każdemu ze wspólników spółki przysługuje limit kosztów wynoszący 8700 zł rocznie z tytułu zapłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Koszty z tytułu składki zdrowotnej a wspólnicy spółki opodatkowani w różnej formie

Prowadzę razem ze wspólnikiem spółkę cywilną. Ja jestem opodatkowany liniowo, a mój wspólnik korzysta z opodatkowania na zasadach ogólnych, to znaczy w formie skali podatkowej. Czy w tej sytuacji przysługuje mi pełny limit kosztów z tytułu składki zdrowotnej, czy też fakt, że mój wspólnik nie może korzystać z kosztów z tego tytułu, powoduje zmianę wysokości tego limitu?

Nie, nie ma zmiany wysokości limitu kosztów w tym przypadku.

Faktycznie może zdarzyć się tak, że wspólnicy jednej spółki osobowej opodatkowani są na zasadach jednej ustawy (tj. ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych), lecz w różny sposób, tj. jeden skalą podatkową, a drugi w formie liniowej. Takie sytuacje są dopuszczalne w świetle przepisów.

Nie wpływa to jednak w żaden sposób na limit kosztów podatkowych z tytułu składek zdrowotnych u tego wspólnika, który może je rozliczyć w kosztach uzyskania przychodów, tj. u wspólnika opodatkowanego podatkiem liniowym.

Przepis art. 23 ust. 1 pkt 58 u.p.d.o.f. zastrzega, że u podatników opodatkowanych liniowo można zaliczyć w koszty składki zdrowotne odprowadzone z tytułu tej działalności do łącznej kwoty 8700 zł w roku podatkowym. Okoliczności podnoszone w pytaniu nie mają żadnego wpływu na wysokość tego limitu.

Limit dotyczy łącznie przedsiębiorcy i osoby współpracującej

Prowadzę działalność gospodarczą. Moja żona zatrudniona w spółce jest zgłoszona do ZUS-u jako osoba współpracująca. W związku z tym płacę składki również za nią. Czy mogę zaliczyć swoje składki do kosztów uzyskania przychodu do wysokości 8700 zł rocznie oraz dodatkowo jej składki jako osoby współpracującej?

Limit kosztów uzyskania przychodów z tytułu składek zdrowotnych dotyczy przedsiębiorcy opodatkowanego liniowo oraz osoby współpracującej z takim przedsiębiorcą łącznie.

Przepis art. 23 ust. 1 pkt 58 u.p.d.o.f. stanowi bowiem, że nie uznaje się za koszty uzyskania przychodów składki na ubezpieczenie zdrowotne, z wyjątkiem składek na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z art. 30c,
- 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w sposób określony w art. 30c,

w łącznej wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 8700 zł.

Regulacje powyższe wprowadzają zatem limit dotyczący łącznie składek przedsiębiorcy opodatkowanego liniowo oraz osoby współpracującej z takim przedsiębiorcą. Przedsiębiorca opodatkowany liniowo, który ma zgłoszoną do ubezpieczeń osobę współpracującą, nie może zatem zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów większej kwoty składek niż 8700 zł rocznie. Nie jest to limit podwójny w tym przypadku czy też liczony jako krotność tej kwoty za każdą osobę współpracującą.

Wsteczna zmiana formy opodatkowania a koszty z tytułu składek

Jestem opodatkowany liniowo. Od lipca 2022 roku będę zaliczał do kosztów podatkowych składki zdrowotne. Czy jeśli jednak po zakończeniu roku zdecyduję się zmienić formę opodatkowania na skalę podatkową, to będę musiał skorygować koszty uzyskania przychodów z tego tytułu?

Przedsiębiorcy opodatkowani za 2022 r. liniowo istotnie będą mogli po zakończeniu roku zmienić wstecznie formę opodatkowania na skalę podatkową. Taką możliwość przewiduje art. 14 ustawy nowelizacyjnej.

Podatnicy, którzy są finalnie opodatkowani według skali podatkowej, nie mają możliwości rozliczenia w kosztach uzyskania przychodów żadnej kwoty z tytułu zapłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Przepisy przejściowe nie precyzują w żaden sposób, jak postąpić w sytuacji opisanej w pytaniu. Wydaje się jednak, że jeśli wziąć pod uwagę, że podatek dochodowy jest podatkiem rocznym, a podstawą opodatkowania jest dochód uzyskany w ramach roku podatkowego, to zmiana przez przedsiębiorcę sposobu opodatkowania, musi skutkować również zastosowaniem w odniesieniu do niego (przy obliczaniu dochodu będącego podstawą opodatkowania dla całego roku podatkowego) przepisów właściwych dla ostatecznie wybranej formy opodatkowania. Z tych zaś przepisów będzie wynikać, że składki na ubezpieczenie zdrowotne nie są kosztem uzyskania przychodów. Tak więc zmiana formy opodatkowania po zakończeniu 2022 r. spowoduje konieczność wyksięgowania z kosztów uzyskania przychodów wcześniej zaliczonych tam kosztów z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Wykorzystanie limitu kosztów z tytułu składek w trakcie roku

Prowadzę działalność gospodarczą. Jestem opodatkowany liniowo. Jak działa limit 8700 zł kosztów z tytułu składki? Czy mam podzielić tę kwotę na miesiące (12)? A może w 2022 roku na 6? Czy też może zaliczać w koszty pełne składki zdrowotne aż do czasu wyczerpania limitu?

Przepisy w żaden sposób tego nie precyzują. Zastrzegają jedynie, że u przedsiębiorców opodatkowanych liniowo mogą być kosztem uzyskania przychodów składki na ubezpieczenie zdrowotne zapłacone w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z art. 30c,
 - 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w sposób określony w art. 30c,
- w łącznej wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 8700 zł.

Podatnik ma swobodę w rozliczaniu w kosztach kwot zapłaconych składek do wysokości limitu. Może zaliczać w koszty całą kwotę składek za dane miesiące, aż do momentu wyczerpania limitu.

Może podzielić sobie limit na części (w 2022 r. na sześć części, tj. 1450 zł) i co miesiąc zaliczać w koszty tylko odpowiednią część składek (oczywiście o ile za dany miesiąc zapłacił co najmniej 1450 zł składki).

Odliczanie składek od dochodu

Czy mogę odliczyć składki na ubezpieczenie zdrowotne od podstawy opodatkowania podatkiem liniowym, jeśli wcześniej zaliczyłem je do kosztów?

Nie, nie będzie to możliwe.

Przepis art. 30c ust. 2 pkt 2 u.p.d.o.f. stanowi, że dochód będący podstawą opodatkowania podatnicy mogą pomniejszyć m.in. o składki na ubezpieczenie zdrowotne zapłacone w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej podatkiem liniowym,
 - 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym podatkiem liniowym,
- przy czym łączna wysokość tych składek zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów lub odliczonych od dochodu nie może przekroczyć w roku podatkowym 8700 zł.

Przepis art. 30c ust. 3 u.p.d.o.f. zastrzega jednak, że odliczenia od dochodu dokonywane przez podatników opodatkowanych podatkiem liniowym – w tym m.in. z tytułu składek zdrowotnych – mogą być dokonywane także pod warunkiem, że składki te nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów.

Jeśli zatem składki na ubezpieczenie zdrowotne zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów, wówczas nie można ich odliczyć od podstawy opodatkowania.

Składki – lepiej rozliczyć je w koszty czy dokonać odliczenia od dochodu?

Co jest lepszym rozwiązaniem? Zaliczenie składek zdrowotnych w koszty podatkowe czy odliczenie ich od dochodu w ramach ulgi podatkowej?

Te same składki zdrowotne nie mogą jednocześnie stanowić kosztów podatkowych oraz zostać rozliczone w ramach ulgi podatkowej (odliczanej od dochodu).

Chociaż wydawać by się mogło, że nie ma różnicy, czy składki zdrowotne zostaną zaliczone w koszty uzyskania przychodu, czy też dokona się ich rozliczenia w ramach ulgi podatkowej, to jednak kilka różnic może się tu pojawić. Powodują one, że na ogół lepszym rozwiązaniem jest co do zasady rozliczenie składek w ramach kosztów uzyskania przychodów.

Po pierwsze, składki zaliczone do KUP obniżają dochód. Dzięki temu niższa jest nie tylko podstawa opodatkowania, ale także podstawa do wyliczenia składek zdrowotnych (którą stanowi dochód podatkowy). W tym przypadku zatem korzyść z każdego 1000 zł skład-

ki zaliczonego do KUP wynosi co najmniej 239 zł (tj. 19% PIT oraz 4,9% składki zdrowotnej; ewentualnie dodatkowo 40 zł, jeśli dany podatnik podlega daninie solidarnościowej). W przypadku odliczenia składki zdrowotnej od podstawy opodatkowania (w ramach ulgi podatkowej) nie wpływa to na podstawę do wyliczenia składki zdrowotnej (czyli oszczędność to „tylko” 19% od zapłaconej kwoty składek; oraz ewentualnie 4%, jeśli dany podatnik podlega daninie solidarnościowej).

Po drugie, w przypadku przedsiębiorców o niskich dochodach zaliczenie składki zdrowotnej do KUP może doprowadzić do powstania straty podatkowej. Kwotę straty można odliczyć od dochodu w następnych latach podatkowych. Tymczasem odliczenie w ramach podstawy opodatkowania jest możliwe tylko „do zera”. Jeśli zatem przykładowo dochód roczny wynosiłby 2000 zł, to przedsiębiorca nie odliczy większej kwoty składek niż 2000 zł (nawet jeśli zapłacił ich większą kwotę). Tymczasem do KUP będzie mógł zaliczyć pełną kwotę składek (do wysokości przysługującego mu limitu wynoszącego 8700 zł), ewentualnie generując w ten sposób stratę (z możliwością jej rozliczenia w latach następnych).

Podwójny limit łącznego odliczenia składek zdrowotnych?

Znowelizowane przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, które wejdą w życie z dniem 1 lipca 2022 r., pozwalają podatnikom opodatkowanym liniowo na zaliczenie części składek zdrowotnych w koszty uzyskania przychodów bądź na odliczenie ich od podstawy opodatkowania (w ramach „jakby” ulgi podatkowej).

Z jednej strony przepis art. 23 ust. 1 pkt 58 u.p.d.o.f. stanowi, że nie uznaje się za koszty uzyskania przychodów składek na ubezpieczenie zdrowotne z wyjątkiem składek na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z art. 30c,
- 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w sposób określony w art. 30c,

w łącznej wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 8700 zł.

Tak więc u podatników opodatkowanych liniowo składki zdrowotne mogą być KUP do wysokości kwoty 8700 zł w roku.

Z drugiej strony przepis art. 30c ust. 2 pkt 2 u.p.d.o.f. stanowi, że dochód będący podstawą opodatkowania podatnicy mogą pomniejszyć m.in. o składki na ubezpieczenie zdrowotne zapłacone w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej podatkiem liniowym,

2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym podatkiem liniowym, przy czym łączna wysokość tych składek zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów lub odliczonych od dochodu nie może przekroczyć w roku podatkowym 8700 zł.

Tak więc składki zdrowotne podatnicy mogą odliczać również od dochodu (w ramach „jak-by” ulgi podatkowej).

Przy tym przepis art. 30c ust. 3 u.p.d.o.f. zastrzega, że odliczenia od dochodu dokonywane przez podatników opodatkowanych podatkiem liniowym – w tym m.in. z tytułu składek zdrowotnych – mogą być dokonywane także pod warunkiem, że składki te nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów.

Jeśli zatem składki na ubezpieczenie zdrowotne zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów, wówczas nie można ich odliczyć od podstawy opodatkowania.

Początkowo – po ich pierwszym uchwaleniu w Sejmie – wydawało się, że regulacje powyższe mają pewną niezamierzoną lukę. Otóż na gruncie ich ówczesnego brzmienia brakowało zastrzeżenia, że łączna kwota składek – czy to zaliczonych w koszty uzyskania przychodów, czy to odliczonych od podstawy opodatkowania – nie może przekraczać kwoty 8700 zł.

Mogło to prowadzić do sytuacji, w której podatnik płacący w danym roku podatkowym więcej niż 8700 zł składki rocznie mógłby pierwsze 8700 zł rocznie zaliczyć w koszty uzyskania przychodów, natomiast nadwyżka zapłaconych składek ponad tę kwotę (do drugiego limitu 8700 zł) mogłaby zostać odliczona od podstawy opodatkowania (jako że w tej części składka ta nie stanowiła kosztów uzyskania przychodów).

Ostatecznie przepisy w Senacie znowelizowano (co zaakceptował Sejm) w ten sposób, że łączna wysokość składek zdrowotnych zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów lub odliczonych od dochodu nie może przekroczyć w roku podatkowym 8700 zł.

Tak więc nie ma obecnie wątpliwości, że podatnik od podstawy opodatkowania – czy to poprzez zaliczenie do kosztów podatkowych, czy to poprzez odliczenie w ramach ulgi – odliczy w roku podatkowym nie więcej niż 8700 zł składek zdrowotnych łącznie.

Pomniejszenie przychodu o składki

Pewne korzyści podatkowe – w zakresie związanym ze składką zdrowotną – wprowadzono od 1 lipca 2022 r. także dla podatników opodatkowanych ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, którzy prowadzą działalność i opłacają składki od tej działalności.

Jak wynika z art. 11a ust. 1a u.z.p.d.f., przychody z działalności gospodarczej mogą być pomniejszone o 50% składek na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych,
- 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych,

jeżeli nie zostały zwrócone podatnikowi w żadnej formie.

Pomniejszenie przychodów osiągniętych w pierwszej połowie 2022 roku o składki wówczas zapłacone

Jestem przedsiębiorcą opodatkowanym ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. Stosuję tę formę opodatkowania od 1 stycznia 2022 roku. Czy będę mógł pomniejszyć o 50% składek zdrowotnych także przychody osiągnięte przed 1 lipca 2022 roku?

O możliwości pomniejszenia przychodów o składki zdrowotne mówi art. 11 ust. 1a u.z.p.d.f. Powołany przepis stanowi, że przychody z działalności gospodarczej mogą być pomniejszone o 50% składek na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych,
- 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych,

jeżeli nie zostały zwrócone podatnikowi w żadnej formie.

Jak wynika z brzmienia przepisu przejściowego, tj. art. 18 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej, powołane przepisy stosuje się do dochodów (przychodów) uzyskanych od 1 stycznia 2022 r. Może Pan zatem obniżyć także przychody z pierwszej połowy 2022 roku o zapłacone wówczas składki na ubezpieczenie zdrowotne (50% tych składek).

Stanowi o tym zresztą wprost art. 25 ust. 5 ustawy nowelizacyjnej, z którego wynika, że przy obliczaniu ryczałtu za czerwiec 2022 r. (albo za II kwartał 2022 r.) podatnicy mogą uwzględnić składki na ubezpieczenie zdrowotne zapłacone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (czyli przed 1 lipca 2022 r.).

Pomniejszenie przychodów o składki zdrowotne – brak limitu

Jestem podatnikiem opodatkowanym ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. Z tytułu działalności płacę składki zdrowotne. Czy mogę pomniejszyć przychody o składkę zdrowotną? Czy jest jakiś limit tego pomniejszenia?

Tak, może Pan pomniejszyć przychody o część składki zdrowotnej. Z przepisów art. 11 ust. 1a u.z.p.d.f. wynika, że podatnik opodatkowany ryczałtem może odliczyć od przychodów 50% składki zdrowotnej zapłaconej za siebie (od działalności opodatkowanej ryczałtem) lub za osobę współpracującą.

Przepisy nie wprowadzają żadnego limitu kwotowego odliczalności składek zdrowotnych od przychodów. Niezależnie zatem od kwoty składek zdrowotnych płaconych przez podatnika opodatkowanego ryczałtem w danym roku odliczeniu od przychodów może podlegać 50% tych składek.

Pomniejszenie przychodów tylko o składki należne od działalności opodatkowanej ryczałtem

Jestem wspólnikiem w spółce cywilnej i tam stosujemy razem ze wspólnikiem opodatkowanie ryczałtowe. Oprócz tego prowadzę działalność gospodarczą i tam jestem opodatkowany skalą podatkową. Czy mogę pomniejszyć przychody również o składki należne od działalności opodatkowanej skalą podatkową?

Nie, nie będzie to możliwe.

Przepis art. 11 ust. 1a u.z.p.d.f. stanowi, że przychody z działalności gospodarczej mogą być pomniejszone o 50% składek na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych,
- 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych,

jeżeli nie zostały zwrócone podatnikowi w żadnej formie.

Przepisy wyraźnie zastrzegają zatem, że odliczenie dotyczy tylko tych składek, które zostały zapłacone z tytułu działalności gospodarczej opodatkowanej ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. Nie można odliczyć od przychodów w ryczałcie składki od działalności opodatkowanej według skali podatkowej.

Pomniejszenie przychodów o składki zdrowotne – przychody opodatkowane różnymi stawkami ryczałtu

Mam działalność opodatkowaną ryczałtem. Stosuję różne stawki ryczałtu: 17%, 8,5%, 3%. Czy mogę odliczyć składkę w całości od przychodów opodatkowanych najwyższą stawką?

Nie, podatnik nie ma takiego wyboru.

Przepis art. 11 ust. 3 u.z.p.d.f. stanowi, że jeżeli podatnik uzyskuje przychody wymienione w art. 6 ust. 1, 1a lub 1d, opodatkowane różnymi stawkami, i dokonuje odliczeń od przychodów, odliczeń tych dokonuje od każdego rodzaju przychodu w takim stosunku, w jakim w roku podatkowym pozostają poszczególne przychody opodatkowane różnymi stawkami w ogólnej kwocie przychodów.

Oznacza to, że należałoby badać proporcję przychodów w każdym miesiącu (a następnie w każdym roku) i stosownie do tej proporcji dokonywać odliczenia części składek od przychodów opodatkowanych różnymi stawkami.

Założmy, że:

- 1) przychody opodatkowane stawką 17% to 30% kwoty przychodów ogółem;
- 2) przychody opodatkowane stawką 8,5% to 50% kwoty przychodów ogółem;
- 3) przychody opodatkowane stawką 3% to 20% kwoty przychodów ogółem.

Składkę będzie można odliczyć:

- 1) w 30% kwoty odliczanej (czyli 15% składki) od przychodów opodatkowanych stawką 17%;
- 2) w 50% kwoty odliczanej (czyli 25% składki) od przychodów opodatkowanych stawką 8,5%;
- 3) w 20% kwoty odliczanej (czyli 10% składki) od przychodów opodatkowanych stawką 3%.

Pomniejszenie przychodów o składkę – wpływ na podstawę do składek zdrowotnych

Czy pomniejszenie przychodów o składkę zdrowotną wpływa również na wielkość przychodów braną pod uwagę do wymiaru składek zdrowotnych? Czyli jeśli przykładowo osiągnę w roku podatkowym 61 000 zł składek, a po odliczeniu należnych składek będzie to mniej niż 60 000 zł, to wtedy składki liczę według niższej podstawy czy według wyższej?

Przepis art. 11 ust. 1a u.z.p.d.f. stanowi, że przychody z działalności gospodarczej mogą być pomniejszone o 50% składek na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconych w roku podatkowym na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- 1) z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych,
- 2) za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych,

jeżeli nie zostały zwrócone podatnikowi w żadnej formie.

Powyższe odliczenie ma charakter quasi-ulgi podatkowej dla podatników opodatkowanych ryczałtem. Wskazuje na to m.in. umiejscowienie tego przepisu (w ramach art. 11 u.z.p.d.f.).

Z brzmienia art. 81 ust. 2e u.ś.o.z. wynika, że roczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących działalność gospodarczą, które stosują opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, można obliczyć jako:

- 1) iloczyn liczby miesięcy w roku kalendarzowym podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu i kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, jeżeli osiągnięte przychody z działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne nie przekroczyły w tym okresie kwoty 60 000 zł;
- 2) iloczyn liczby miesięcy w roku kalendarzowym podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu i kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, jeżeli osiągnięte przychody z działalności gospodarczej

w rozumieniu ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne przekroczyły w tym okresie kwotę 60 000 zł i nie przekroczyły kwoty 300 000 zł;

- 3) iloczyn liczby miesięcy w roku kalendarzowym podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu i kwoty odpowiadającej 180% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, jeżeli osiągnięte przychody z działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne przekroczyły w tym okresie kwotę 300 000 zł.

Powyższe przepisy stanowią o „osiągniętych przychodach z działalności gospodarczej” jako o czynniku mającym znaczenie dla wysokości składki zdrowotnej. Co ważne: nie odwołują się one do konkretnego artykułu definiującego przychody (np. do art. 6 ust. 1 u.z.p.d.f.), tylko do rozumienia przychodów na gruncie całej ustawy.

To zaś oznacza, że jeśli zgodnie z przepisami ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od osób fizycznych przychody podlegają obniżeniu o kwotę składki zdrowotnej, to tym samym znaczenie dla zastosowania określonej podstawy składki (60%, 100%, 180% przeciętnego wynagrodzenia) ma wysokość przychodu obniżonego m.in. zgodnie z art. 11 ustawy.

Przepis powyższy stanowi bowiem przeciw, że obniżeniu podlega „przychód”, a nie „podstawa opodatkowania”. Tym samym konsekwencją odliczenia składek zdrowotnych od przychodu – zgodnie z przepisami ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od osób fizycznych – jest to, że przychód jest niższy. Ten niższy przychód jest przychodem w rozumieniu ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne. To on więc powinien być brany pod uwagę przy określaniu podstawy do wymiaru składek zdrowotnych. Należy mieć przy tym na uwadze, że możliwe są również poglądy odmienne, tj. że podstawą do wyliczenia składki zdrowotnej jest przychód bez żadnych obniżek.

Podatnik opodatkowany kartą a odliczenie składek zdrowotnych

Prowadzę działalność gospodarczą, jestem opodatkowany kartą podatkową. Co z moimi składkami zdrowotnymi? Czy mogę je odliczyć od karty podatkowej?

Tak, również podatnicy opodatkowani w formie karty podatkowej mogą odliczyć część składek zdrowotnych od podatku płaconego w formie karty podatkowej.

Z przepisów art. 31 ust. 1 u.z.p.d.f. wynika, że podatek dochodowy w formie karty podatkowej – w tym również u podatników prowadzących działalność w formie spółki cywilnej – podatnik obniża o kwotę stanowiącą 19% składki na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconej w roku podatkowym zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z tytułu opodatkowania w formie karty podatkowej.

Tak więc podatnik opodatkowany kartą podatkową może odliczyć od podatku płaconego w formie karty podatkowej 19% składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Biorąc pod uwagę, że w 2022 r. składka zdrowotna w przypadku „kartowiczów” wynosi 270,90 zł miesięcznie, to kwota odliczenia z tytułu składki zdrowotnej wynosi 51,47 zł miesięcznie (czyli 617,64 zł rocznie).

Podatnik na karcie podatkowej a składki zdrowotne z pierwszej połowy roku

Czy możliwość odliczenia od karty podatkowej składek zdrowotnych dotyczy również składek zapłaconych w pierwszej połowie 2022 roku?

Z przepisu art. 18 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej wynika, że przepis art. 31 u.z.p.d.f., który dotyczy odliczenia części składki zdrowotnej od podatku płaconego w formie karty podatkowej, ma zastosowanie do dochodów (przychodów) uzyskanych od 1 stycznia 2022 r.

Na podstawie powyższej regulacji można twierdzić, że odliczenie u „kartowiczów” części składki zdrowotnej od podatku powinno dotyczyć także składek zapłaconych przez tych podatników w pierwszej połowie 2022 r.

Stanowi o tym zresztą wprost art. 25 ust. 6 nowelizacji, który zastrzega, że podatnicy, o których mowa w art. 31 u.z.p.d.f., dokonujący po dniu 30 czerwca 2022 r. wpłaty podatku dochodowego w formie karty podatkowej, mogą pomniejszyć wysokość wpłat o zapłacone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy składki na ubezpieczenie zdrowotne, o których mowa w tym przepisie.

Podatnik na karcie podatkowej a składki zdrowotne z innych tytułów

Prowadzę działalność gospodarczą, jestem opodatkowany w formie karty podatkowej. Oprócz tego uzyskuję także przychody ze stosunku pracy. Czy mogę odliczyć od karty podatkowej również składki zdrowotne potrącone przez płatnika zaliczek na podatek dochodowy?

Nie, nie będzie to możliwe.

W myśl art. 31 ust. 1 u.z.p.d.f. podatek dochodowy w formie karty podatkowej – w tym również u podatników prowadzących działalność w formie spółki cywilnej – podatnik obniża o kwotę stanowiącą 19% składki na ubezpieczenie zdrowotne zapłaconej w roku podatkowym zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z tytułu opodatkowania w formie karty podatkowej.

Obniżenie podatku płaconego w formie karty podatkowej obejmuje zatem wyłącznie składkę zapłaconą z tytułu opodatkowania w formie karty podatkowej. „Kartowicz” nie może zatem odliczyć od podatku płaconego w formie karty podatkowej innej składki zdrowotnej (zapłaconej z innego tytułu niż działalność opodatkowana w formie karty podatkowej).

5.5. Doprecyzowanie składki zdrowotnej w spółkach komandytowych

Różne formy prowadzenia działalności spółek, które są podatnikami CIT

Jestem współnikiem dwóch spółek komandytowych. Ile będę płacił składek zdrowotnych – dwie (od każdej ze spółek) czy tylko jedną?

Do tej pory przepisy dotyczące reguł opłacania składki zdrowotnej od tych „form prowadzenia działalności pozarolniczej”, które zostały potraktowane jako podatnicy CIT na gruncie podatku dochodowego, były niejasne. Z dniem 1 lipca 2022 r. ustawodawca przepisy te doprecyzował.

Jak wynika z nowego brzmienia art. 82 ust. 4 w związku z ust. 5 u.ś.o.z., jeśli ubezpieczony uzyskuje przychody z więcej niż jednej spółki w ramach tego samego rodzaju działalności, składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana jest odrębnie od każdej prowadzonej spółki.

Rodzajami działalności – o których tu mowa – są:

- 1) działalność gospodarcza prowadzona w formie jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością;
- 2) działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki jawnej, będącej podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych;
- 3) działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki komandytowej;
- 4) działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki komandytowo-akcyjnej przez komplementariusza;

- 5) działalność gospodarcza prowadzona w formie prostej spółki akcyjnej przez akcjonariusza wnoszącego do spółki wkład, którego przedmiotem jest świadczenie pracy lub usług.

Nie ma zatem wątpliwości, że na gruncie nowych przepisów osoba będąca wspólnikiem w dwóch spółkach komandytowych powinna opłacać od każdej z tych spółek składkę zdrowotną odrębnie. Prowadzi to do tego, że składka wynosi $2 \times 559,89$ zł miesięcznie.

ROZDZIAŁ 6.

POZOSTAŁE ZMIANY

6.1. Ulgi podatkowe

Zmiana zakresu i warunków stosowania ulgi na zabytki

Początkowy projekt zmian do Polskiego Ładu zakładał likwidację ulgi na zabytki. Ostatecznie jednak ulgę utrzymano, jednakże zmodyfikowano zarówno jej zakres przedmiotowy, jak i warunki jej zastosowania.

Po pierwsze, w ramach ulgi nie będzie można już odliczyć wydatków na odpłatne nabycie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków lub udziału w takim zabytku. Czasowy aspekt tej zmiany – zob. punkt następny.

Po drugie, dla zastosowania ulgi na zabytki (w związku z wydatkami na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane) nie wystarczy już wpisanie zabytku do ewidencji zabytków. Zabytek powinien być wpisany do rejestru zabytków.

Po trzecie, jako warunek skorzystania z ulgi (w związku z wydatkami na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane) wprowadzono warunek uzyskania po poniesieniu wydatków zaświadczenia wojewódzkiego konserwatora zabytków, potwierdzającego wykonanie odpowiednio prac lub robót. Z ulgi podatnik może skorzystać w zeznaniu rocznym składanym po otrzymaniu tego zaświadczenia. Oznacza to również, że z ulgi nie można skorzystać przed zakończeniem odpowiednio prac lub robót (nawet jeśli wydatki zostały już poniesione).

Po czwarte, doprecyzowano, że jeśli prace lub roboty (na które wydatki miałyby być odliczone w ramach ulgi podatkowej) zostały wykonane niezgodnie z pozwoleniem wojewódzkiego konserwatora zabytków, ulga podatnikowi nie przysługuje.

Ulga na zabytki – wydatki poniesione do końca 2022 roku

Jestem w trakcie kupowania budynku, który jest wpisany do rejestru zabytków. Ostatecznie transakcję (rozpoczętą w pierwszej połowie roku) sfinalizuję w sierpniu 2022 roku. Czy mogę jeszcze skorzystać – w związku z zakupem zabytku – z ulgi na zabytki?

Tak, będzie to wyjątkowo możliwe.

Przepisy dotyczące ulgi na zabytki ulegają zmianie. W ramach tych zmian m.in. zostanie wyeliminowane odliczenie w ramach ulgi z tytułu poniesienia wydatków na nabycie zabytku nieruchomego. Zmiany te w zasadzie wchodzi w życie od 1 lipca 2022 r.

Jednakże, jak wynika z przepisów przejściowych zawartych w art. 20 ustawy nowelizacyjnej, do objęcia ulgą podatkową wydatków m.in. na nabycie zabytku nieruchomego, które to wydatki zostały poniesione do końca 2022 r., stosuje się przepisy dotychczasowe.

Oznacza to, że wydatki na zakup zabytkowego budynku, poniesione w 2022 r., niezależnie od tego, w którym momencie tego roku zostaną poniesione, mogą być odliczane w ramach ulgi na zabytki.

6.2. Inne zmiany

Opodatkowanie tzw. małych zleceń od 1 lipca 2022 r.

Jestem przedsiębiorcą, niektóre osoby zatrudniam na umowach cywilnoprawnych. Zdarza się, że kwota wynagrodzenia nie przekracza 200 zł miesięcznie. Jaki mam teraz pobierać podatek? Czy według stawki 12%?

Tak, zmiany podatkowe od 1 lipca 2022 r. (w ramach których m.in. obniżono najniższą stawkę podatkową skali podatkowej) dotknęły także opodatkowania tzw. małych zleceń.

Jak wynika z nowego brzmienia art. 30 ust. 1 pkt 5a u.p.d.o.f., od przychodów z niektórych rodzajów działalności wykonywanej osobiście – w tym m.in. od przychodów z umów zlecenia oraz umów o dzieło – jeżeli kwota należności określona w umowie zawartej z osobą niebędącą pracownikiem płatnika nie przekracza 200 zł, pobiera się zryczałtowany podatek w wysokości 12% przychodu.

Tak więc podatek od tzw. małych zleceń jest od 1 lipca 2022 r. pobierany według stawki 12%. Decyduje przy tym moment osiągnięcia przychodu przez podatnika, a więc zasadniczo moment wypłacenia wynagrodzenia. Wynagrodzenia wypłacane począwszy od lipca 2022 r., powinny być opodatkowane według stawki 12% przychodu.

O stawce podatku od wynagrodzenia z małego zlecenia decyduje moment wypłaty

Jestem przedsiębiorcą, niektóre osoby zatrudniam na umowę zlecenie z kwotą nieprzekraczającą 200 zł. W lipcu będę płacić wynagrodzenia za czerwiec 2022 roku. Jaką mam zastosować stawkę podatku – 17% czy 12%?

Opisywana w niniejszej publikacji nowelizacja przepisów dotyczących podatku dochodowego m.in. obniżyła stawkę podatku dla wynagrodzeń z tzw. małych zleceń z 17% do 12% przychodu.

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 30 ust. 1 pkt 5a u.p.d.o.f. od przychodów z niektórych rodzajów działalności wykonywanej osobiście – w tym m.in. od przychodów z umów zlecenia oraz umów o dzieło – jeżeli kwota należności określona w umowie zawartej z osobą niebędącą pracownikiem płatnika nie przekracza 200 zł, pobiera się zryczałtowany podatek w wysokości 12% przychodu.

Jak wynika z art. 18 ust. 4 nowelizacji, przepis powyższy w nowym brzmieniu (czyli ze stawką 12%) stosuje się do dochodów (przychodów) uzyskanych od 1 lipca 2022 r.

Istotny jest więc moment uzyskania przychodu. Zgodnie z ogólną zasadą momentem uzyskania przychodu jest chwila otrzymania pieniędzy (ewentualnie postawienia ich do dyspozycji). Wynagrodzenia wypłacane w lipcu – niezależnie od tego, za jaki okres są należne – są zatem przychodami otrzymanymi w lipcu. Jako takie powinny być opodatkowane stawką 12%.

Reasumując – wynagrodzenia z małych zleceń za czerwiec 2022 r., jeśli są wypłacane w lipcu 2022 r., powinny być opodatkowane stawką 12% przychodu.

6.3. Wsteczna zmiana formy opodatkowania przychodów z wynajmu za 2023 rok

Możliwość wstecznego wyboru opodatkowania dochodów z najmu skalą podatkową zamiast ryczału

Przepisy przejściowe ustawy nowelizacyjnej dają możliwość wstecznej zmiany formy opodatkowania nie tylko przedsiębiorcom, ale również podatnikom osiągających przychody z wynajmu (dzierżawy lub podobnych umów) w ramach tzw. odrębnego źródła przychodów (poza działalnością gospodarczą). Tacy podatnicy dotychczas byli uprawnieni do opodatkowania takich przychodów na zasadzie ryczału od przychodów ewidencjonowanych albo pochodzących z nich dochodów – na zasadach ogólnych (tj. według skali podatkowej). Z końcem 2022 r. ma się to zmienić. Od 2023 r. opodatkowanie przychodów z wy-

najmu (osiąganych poza działalnością gospodarczą) będzie możliwe tylko w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych.

W odniesieniu do rozliczeń rocznych za 2022 r. ustawodawca postanowił dać szansę wstecznej zmiany formy opodatkowania także podatnikom osiągającym przychody z wynajmu. Mianowicie podatnicy, którzy w 2022 r. wybrali opodatkowanie takich przychodów ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, mogą wstecznie zmienić formę opodatkowania i zdecydować o opodatkowaniu tych przychodów, a ściślej rzecz biorąc: pochodzących z nich dochodów, na zasadach ogólnych, tj. według skali podatkowej.

Możliwość taka wynika z brzmienia art. 16 ustawy nowelizacyjnej.

Dla jej zastosowania konieczne jest złożenie stosownego oświadczenia w tym przedmiocie w zeznaniu rocznym składanym za 2022 r. Powinno to być zeznanie właściwe dla wybranej formy opodatkowania, czyli PIT-36.

Sposób wstecznej zmiany formy opodatkowania dochodów z najmu

Wynajmuję prywatnie dwie nieruchomości. Za 2022 rok jestem opodatkowany ryczałtem. Kiedy jednak przeliczam przychody i koszty, to wychodzi, że korzystniej byłoby opodatkować dochody skalą podatkową. Podobno można to zrobić za 2022 r. Co należy przedsięwziąć, żeby zmienić formę opodatkowania dla przychodów z najmu za 2022 rok?

Tak, w odniesieniu do przychodów z wynajmu (osiąganych poza działalnością gospodarczą) możliwa jest wsteczna zmiana formy opodatkowania z ryczałtu na zasady ogólne (skalą podatkową).

Stanowi o tym art. 16 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej. Wynika z niego, że podatnicy osiągający przychody z wynajmu (w ramach odrębnego źródła przychodów), którzy w 2022 r. opodatkowywali osiągnięte przychody ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, mogą opodatkować te przychody skalą podatkową, jeżeli zawiadomią o tym wyborze właściwego naczelnika urzędu skarbowego w zeznaniu rocznym złożonym w ustawowym terminie.

Tak więc dla skutecznej wstecznej zmiany formy opodatkowania konieczne będzie złożenie PIT-36 w terminie do 30 kwietnia 2023 r. i wykazanie w nim dochodów z wynajmu. Zapewne konieczne będzie jeszcze zaznaczenie w druku zeznania faktu zmiany formy opodatkowania („zapewne”, gdyż wzór zeznania dla 2022 r. nie został jeszcze opublikowany).

Zmiana formy opodatkowania przychodów z najmu a termin płatności ryczału za grudzień 2022 roku

Co z terminem płatności ryczału za grudzień 2022 roku od przychodów z najmu w przypadku wstecznej zmiany formy opodatkowania? Czy jest płatny do końca lutego 2023 roku? Czy jednak w terminie 30 kwietnia 2023 roku?

Kwestię powyższą rozstrzygają przepisy przejściowe zawarte w art. 30 ust. 1 i 2 ustawy nowelizacyjnej.

Zgodnie z nimi ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, należny m.in. od przychodów z wynajmu (osiąganych w ramach odrębnego źródła przychodów) za grudzień 2022 r. (ostatni kwartał 2022 r.), jest co do zasady płatny w terminie do końca lutego 2023 r. Obowiązek wpłaty ryczału za grudzień 2022 r. (ostatni kwartał 2022 r.) nie dotyczy jednak podatników, którzy przed tym terminem złożą zawiadomienie o wstecznym wyborze opodatkowania tych przychodów na zasadach ogólnych (według skali podatkowej).

Oznacza to, że jeśli podatnik, o którym mowa, do końca lutego 2023 r. złoży zeznanie roczne PIT-36, w którym zawiadomi o zmianie formy opodatkowania przychodów z wynajmu, wówczas nie będzie miał obowiązku płatności ryczału za grudzień 2022 r. do końca lutego 2023 r. (tylko w terminie płatności podatku wynikającym z zeznania rocznego PIT-36, czyli do końca kwietnia 2023 r.). W przeciwnym wypadku będzie musiał zapłacić ryczałt do końca lutego 2023 r.

BONUS

KIEDY OPŁACA SIĘ WYBÓR (ZMIANA) OKREŚLONEJ FORMY OPODATKOWANIA?

W tej części poradnika przedstawimy przykładowe kalkulacje obciążeń podatkowych i składkowych w kilku sytuacjach podatników działających w różnych branżach i formach prawnych.

Wyliczenia zostały przygotowane przy użyciu Kalkulatora Nowego Polskiego Ładu udostępnionego wraz z poradnikiem. Można samodzielnie zweryfikować te wyliczenia, podstawiając inne dane. Można również zaproponować własne studium przypadku na naszym forum – chętnie policzymy razem wysokość obciążeń.

Część przypadków dotyczy osób rozważających otwarcie działalności gospodarczej. Muszą oni bowiem przeanalizować swoją sytuację pod kątem nowych przepisów na podobnych zasadach co „aktualni” przedsiębiorcy (z tą różnicą, że nie dotyczą ich oczywiście dylematy związane ze „wstecznym” wyborem formy opodatkowania).

Przykłady rozpoczynamy od krótkiej charakterystyki danej osoby/firmy wraz z szacowanymi wynikami. Następnie w tabeli prezentujemy wynik kalkulacji (obejmuje on podatek, składki ZUS oraz składkę zdrowotną, a także ewentualnie daninę solidarnościową).

Wyjaśnienia skrótów, którymi się posługujemy:

- 1) JDG – jednoosobowa działalność gospodarcza;
- 2) 19% PIT – podatek liniowy;
- 3) PŁ – Polski Ład – obciążenia podatkowo-składkowe po wejściu w życie Polskiego Ładu, ale przed wejściem w życie korekty Polskiego Ładu w lipcu 2022 r.;
- 4) NPŁ – Nowy Polski Ład – obciążenia podatkowo-składkowe po wejściu w życie korekty Polskiego Ładu w lipcu 2022 r.

Przy ryczałcie w nawiasie podajemy stawkę, jaką opodatkowujemy danego podatnika – np. „ryczałt (12%)” oznacza, że założyliśmy opodatkowanie przychodów podatnika 12-procentową stawką ryczałtu.

Przykład nr 1

Kto: Jerzy, programista

Stan cywilny: Wdowiec

Dzieci: 1 (samotnie wychowywane)

Przychody: 180 000 zł

Koszty uzyskania przychodów: 19 000 zł

ZUS: Pełny

Wybrana forma opodatkowania: Ryczałt (12%)

19% PIT w PŁ	19% PIT w NPŁ	Ryczałt (12%) w PŁ	Ryczałt (12%) w NPŁ	Skala w PŁ	Skala w NPŁ	Skala przy łącznym rozliczeniu z dzieckiem
48 746 zł	47 372 zł	40 316 zł	39 913 zł	50 870 zł	46 370 zł	37 268 zł

Wnioski: Jerzy na początku 2022 r. wybrał ryczałt jako optymalną formę opodatkowania. Nowy Polski Ład niewiele zmieniłby jego sytuację (poza tym, że skala podatkowa stała się bardziej opłacalna niż podatek liniowy), gdyby nie dopuszczenie łącznego rozliczenia z dzieckiem. W tym momencie wybór skali podatkowej okazuje się jedynym słusznym rozwiązaniem.

Przykład nr 2

Kto: Marzena, adwokat

Stan cywilny: Panna

Dzieci: 0

Przychody: 170 000 zł

Koszty uzyskania przychodów: 12 000 zł

ZUS: Pełny

Wybrana forma opodatkowania: Ryczałt (17%)

19% PIT w PŁ	19% PIT w NPŁ	Ryczałt (17%) w PŁ	Ryczałt (17%) w NPŁ	Skala w PŁ	Skala w NPŁ
48 029 zł	46 683 zł	46 994 zł	46 423 zł	49 640 zł	45 140 zł

Wnioski: Marzena podjęła decyzję o przejściu na ryczałt z początkiem 2022 r. Liczyła na to, że będzie to korzystniejsza forma niż podatek liniowy. Skala podatkowa była najmniej korzystną opcją.

W Nowym Polskim Ładzie skala podatkowa wygrywa – Marzena przechodzi zatem wstecznie na skalę podatkową za 2022 rok.

Przykład nr 3

Kto: Małgorzata, marketingowiec pracujący na etacie w agencji kreatywnej

Stan cywilny: Panna

Dzieci: 0

Przychody brutto (rocznie): 96 000 zł

Koszty uzyskania przychodów (gdyby przeszła na samozatrudnienie): 5000 zł

ZUS (gdyby przeszła na samozatrudnienie): Pełny

Etat (koszty pracownika) w PŁ	Etat (koszty pracownika) w NPŁ	19% PIT w PŁ	19% PIT w NPŁ	Ryczałt (15%) w PŁ	Ryczałt (15%) w NPŁ	Skala w PŁ	Skala w NPŁ
27 243 zł	26 598 zł	32 016 zł	31 294 zł	32 743 zł	32 239 zł	27 030 zł	26 168 zł

Wnioski: Dla Małgorzaty w żadnym momencie przejście na samozatrudnienie nie ma większego sensu. Jedynym wyjątkiem byłoby tu samozatrudnienie u nowego pracodawcy – ze względu na oszczędności na składkach ZUS (zwolnienie w pierwszych sześciu miesiącach i niższy ZUS w kolejnych 24 miesiącach). W kalkulacjach uwzględniliśmy bowiem pełny ZUS w wysokości 13 491 zł.

Przykład nr 4

Kto: Szymon, trener personalny prowadzący własne studio

Stan cywilny: Żonaty

Dzieci: 0

Przychody brutto (rocznie): 380 000 zł

Koszty uzyskania przychodów: 200 000 zł

ZUS: Pełny

Żona Szymona: Katarzyna, lekarz prowadzący gabinet

Przychody żony: 240 000 zł

Koszty uzyskania przychodów: 20 000 zł

ZUS: Pełny

19% PIT w PŁ Szymona	19% PIT w NPŁ Szymona	Ryczałt (8,5%) w PŁ Szymona	Ryczałt (8,5%) w NPŁ Szymona	Skala w NPŁ Szymona
53 287 zł	51 737 zł	56 827 zł	56 313 zł	54 160 zł

19% PIT w PŁ Katarzyny	19% PIT w NPŁ Katarzyny	Ryczałt (12%) w PŁ Katarzyny	Ryczałt (12%) w NPŁ Katarzyny	Skala w NPŁ Katarzyny
62 847 zł	61 194 zł	47 516 zł	47 113 zł	70 560 zł

Łączny podatek małżonków (rozliczających się samodzielnie) przy najkorzystniejszej „kombinacji” w NPŁ, czyli Szymon na podatku liniowym, a Katarzyna na ryczałcie, wyniósłby 98 850 zł.

A co, gdyby małżonkowie rozliczyli się łącznie?

Łączny podatek na skali podatkowej małżonków na wspólnym rozliczeniu w PŁ	Łączny podatek na skali podatkowej małżonków na wspólnym rozliczeniu w NPŁ
133 720 zł	124 720 zł

Wnioski: Mimo zwiększenia atrakcyjności łącznego opodatkowania małżonków (dzięki zwiększeniu progu podatkowego oraz kwoty wolnej od podatku) w przypadku lepiej zarabiających par nie ma to znaczenia. W tym przykładzie optymalnym rozwiązaniem dla małżonków był podatek liniowy (nada!) u Szymona (ze względu na wysokość kosztów uzyskania przychodów) oraz ryczałt u Katarzyny (ze względu na niskie koszty). Mimo to i tak widoczny jest spadek obciążeń małżonków na ewentualnej skali podatkowej.

Przykład nr 5

Kto: Janusz, prowadzący w formie JDG zakład produkujący kosmetyki do butów

Stan cywilny: żonaty

Dzieci: 0

Przychody brutto (rocznie): 3 700 000 zł

Koszty uzyskania przychodów: 3 100 000 zł

ZUS: Pełny

Żona: Paulina, nie osiąga dochodów

19% PIT w PŁ	19% PIT w NPŁ	Ryczałt (5,5%) w PŁ	Ryczałt (5,5%) w NPŁ	Skala w PŁ (rozliczenie z małżonkiem)	Skala w NPŁ (rozliczenie z małżonkiem)
153 667 zł	152 014 zł	228 400 zł	228 067 zł	226 346 zł	217 346 zł

Wnioski: u Janusza wygrywa podatek liniowy – także po Nowym Polskim Ładzie – choć warto zauważyć, że skala podatkowa przy łącznym rozliczeniu nie wygląda już tak źle (jakby się wydawało, biorąc pod uwagę wysokość dochodów Janusza).

Janusz jednak myśli nad spółką z o.o. Zakłada, że pobieraliby wraz z żoną 240 000 zł wynagrodzenia jako członkowie zarządu.

Janusz chciałby otrzymać „na rękę” około 300 000 zł z firmy.

Przyjmujemy zatem:

Przychód spółki: 3 700 000 zł.

Koszty spółki: 3 100 000 zł powiększone o 240 000 zł wynagrodzeń dyrektorskich.

Wypłaty dywidend na poziomie około 131 000 zł (jeśli Janusz ma otrzymać netto około 300 000 zł).

W takim wypadku łączne obciążenia wyniosą w Polskim Ładzie 114 080 zł, a w Nowym Polskim Ładzie 103 730 zł (zakładamy, że udało się opodatkować dochody spółki 9% CIT; gdyby zastosowanie miała znaleźć stawka 19% – np. wskutek przekształcenia JDG w spółkę – łączne obciążenia wyniosłyby 150 080 zł w Polskim Ładzie i 139 730 zł w Nowym Polskim Ładzie).

„W pakiecie” Janusz otrzymuje wszystkie zalety spółki z o.o. (w tym przede wszystkim minimalizację ryzyka dla majątku prywatnego).

CIT estoński dałby dodatkowe korzyści podatkowe (łącznie podatek wyniósłby przy tej samej kwocie dywidendy brutto 67 205 zł, łatwiejsze byłoby również przekształcenie w formę sp. z o.o. bez utraty preferencji małego podatnika).

Przykład nr 6

Kto: Anna, wynajmująca nieruchomości komercyjne

Stan cywilny: Mężatka

Dzieci: 3

Przychody brutto (rocznie): 1 350 000 zł

Koszty uzyskania przychodów: 220 000 zł

ZUS: Pełny

Mąż Anny: prowadzi działalność gospodarczą i rozlicza się ryczałtem, nie rozważa przejścia na skalę podatkową

19% PIT w PŁ	19% PIT w NPŁ	Ryczałt (8,5% i 12,5%) w PŁ	Ryczałt (8,5% i 12,5%) w NPŁ	Skala w PŁ z ulgą na dzieci	Skala w NPŁ z ulgą na dzieci
284 997 zł	282 996 zł	188 816 zł	188 078 zł	448 596 zł	444 096 zł

Wnioski: Najem nieruchomości przy stosunkowo niskiej amortyzacji najczęściej będzie skutkował wyborem ryczałtu. W podanym przykładzie ryczałt jest bezkonkurencyjny. Skali podatkowej nie pomoże tu natomiast nawet ulga na dziecko.

Przykład nr 7

Kto: Jacek i Barbara – prowadzący wspólnie spółkę jawną (wspólnicy mają po 50% udziału w zyskach) zajmującą się projektowaniem grafiki.

Stan cywilny wspólników: Kawaler i panna

Dzieci: 0

Przychody brutto (rocznie): 750 000 zł

Koszty uzyskania przychodów: 320 000 zł

ZUS: Pełny

19% PIT w PŁ obydwojga wspólników	19% PIT w NPŁ obydwojga wspólników	Ryczałt (14%) w PŁ obydwojga wspólników	Ryczałt (14%) w NPŁ obydwojga wspólników	Skala w PŁ obydwojga wspólników	Skala w NPŁ obydwojga wspólników
123 304 zł	119 998 zł	141 934 zł	140 994 zł	146 020 zł	137 020 zł

Wnioski: Podatek liniowy – mimo że stracił na atrakcyjności w wyniku Polskiego Ładu – nadal dla wielu przedsiębiorców, takich jak Jacek i Barbara, jest formą optymalną, jeśli mówimy o działalności gospodarczej opodatkowanej PIT. Graficy mogliby rozważyć spółkę z o.o., która mogłaby okazać się dla nich atrakcyjna (zob. przykład zakładu produkcyjnego Janusza).

Wniosków tych nie zmienia zwiększenie atrakcyjności skali podatkowej. Jacek i Barbara mają zbyt wysokie dochody, aby skala podatkowa im się opłacała (a jednocześnie zbyt niskie marże, żeby opłacił się ryczałt – mimo obniżenia dla nich stawki podatku w Polskim Ładzie).

Przykład nr 8

Kto: Bożena, dyrektor finansowy w dużej międzynarodowej korporacji

Stan cywilny: Rozwiedziona

Dzieci: 1 (samotnie wychowywane)

Przychody brutto (rocznie): 360 000 zł

Koszty uzyskania przychodów (w razie przejścia na samozatrudnienie): 9000 zł

ZUS od JDG: Brak (zakładamy, że Bożena pozostałaby zatrudniona w spółce na część etatu z racji wykonywania czynności zarządzania, na ewentualnym kontrakcie wykonywałaby usługi specjalistyczne z zakresu finansów)

Wynagrodzenie na etacie wynosiłoby 120 000 zł rocznie.

Wynagrodzenie na JDG pozostałe 240 000 zł rocznie.

Bez przechodzenia w części na działalność gospodarczą (cała kwota na etacie) obciążenia po stronie p. Bożeny wyniosłyby:

Etat w PŁ bez rozliczenia z dzieckiem (wówczas brak takiej możliwości)	Etat w NPŁ z rozliczeniem z dzieckiem
140 546 zł	108 447 zł

Po zmianie:

Etat (120 tys. zł rocznie) w NPŁ z rozliczeniem z dzieckiem	19% PIT w NPŁ (w innej spółce) – od 240 tys. zł rocznie	Ryczałt (17%) w NPŁ (w innej spółce) – od 240 tys. zł rocznie
30 637 zł	53 556 zł	47 125 zł

Daje to zatem 84 193 zł przy opodatkowaniu samozatrudnienia podatkiem liniowym albo 77 762 zł przy wyborze ryczałtu.

Alternatywnie Bożena może opodatkować JDG na skali podatkowej i rozliczyć się ze wszystkiego z dzieckiem:

Skala podatkowa na całość (etat + JDG) z rozliczeniem z dzieckiem
97 456 zł

Wnioski: Samozatrudnienie jest dla Bożeny optymalnym rozwiązaniem. Pewną korzyść daje możliwość łącznego rozliczenia z dzieckiem, ale nie na tyle istotną, aby „przebić” ryczałt czy nawet podatek liniowy (zwracamy jednak uwagę na trudności w przyjęciu takiego modelu z racji ograniczeń opodatkowania dochodów z działalności gospodarczej ryczałtem oraz podatkiem liniowym w razie świadczenia usług na rzecz dotychczasowego pracodawcy).

PODCAST

DZIEŃ DOBRY PODATKI

„Dzień Dobry Podatki” to podcast o podatkach i prawie podatkowym, w którym wraz z czołowymi ekspertami podatkowymi rozmawiamy o kluczowych wyrokach sądowych, nowych przepisach podatkowych i wątpliwościach interpretacyjnych. Poruszamy także bardziej złożone i fundamentalne problemy podatkowe.

